יום ו', כ"ט בטבת תשמ"ו, 10 בינואר 1986 / שנה מ"ג מס' 12934 / המחיר 94 אגורות כולל מע"מ

„עדיף שלום עם פחדון לטאבה — על טאבה ושלום בסימן שאלה"

-עדיף בעיני שלום עם פחדון בעייה כאבר, מ"אשר טאבה עם כיבוי טאבה על השלום" — אבר אריאל ראש הממשלה שביעה פרס ברדיו אחרי בפני רוב. „חנר" ותיקי אל"ל בכלון ־דיפלומטי בתל־אביב. פרס הסיף: כי בעניין טאבה כיום, כ"ם 8 חודשים יהיה פישור ואח"כ מורות. ישראל צריכה לקבל החלטה עקרונית, עד מורות ושבר הנסות. הוא הבעיה, כי אם וחלילה, הסלום הראשון עם ערבים ייפגר לשלום אחרון עם מדינה ערבית. אין הוא ראה סיכוי תחיית סלום עם מדינה ערבית נוספת. על בן, הוכה עם ישראל לתן עם השלום, כי הסלום משכ לשלום הסמינה. הענינים הם נתון ההכרעה בי אחיה והכרעה אינה יכולה להתעכב בגלל ענינים ־פעלתיים.

(עמ' 3)

פרס: לא אבקש עוד ההרות — נשב ביום ראשון עד שנחליט

סבורים כי ביום ראשון יתרצו חלק משרי הליכוד ותתקבל הכרעה עקרונית על הליכה לבוררות ● בלשכת „העבודה" נמתחה אתמול ביקורת על הסחבת בפרשה והושמעה קריאה לפירוק הממשלה ● מזכירות „חירות" דחתה „שפת האיומים של המערך" ● שמיר נעדר מהדיון ב„חירות" ורוב הדוברים היו נגד הצעות פרס

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר" ורורית גפן

כתבנו לענייני מפלגות

הקבינט המדיני התעוד את־מול לאחר דיון בן יותר מחמש שעות מבלי לקבל החלטה בעניין טאבה. אולם ראש הממשלה דורש, שביום ראשון ב־8 בערב יתבנס הקבינט לישי־בה מסכמת. שתאריך במה זמן שצריך עד שתתקבל הברעה. „נדגדי בפבלנות באורך רוח. אמר פרס. „בעת הגיעה העת להחליט.

ביום א' שרי הליכוד, או לפחות חלקם, יתרצו ותתקבל הכרעה עקרונית על הליכה לבוררות על

(המשך בעמוד 2)

בפעם השנייה — מקץ 30 שנה:

עודף של 600 מיליון דולר במאזן התשלומים

מהפך בשנת 85 לעומת גרעון של 1.5 מיליארד ב־84 ● עם זאת נרשמה ירידה חריפה בחסכון הפרטי ● מנדלבאום מציע 350 מיליון דולר לצמיחה

מאת הכתב הכלכלי של „על המשמר"

התשלום הכוסף בכאן המשלומים של ישראל היה אשתקד חיובי והתבסם בעודף של כ־600 מיליון דולר לעומת גרעון מכסף של כ־1.5 מיליארד דולר בשנת 1985. מאבר בסקירתה של בחלקת המיתקר של בנק ישראל על הרעפתריות הכלכלית בשנת

(המשך בעמוד 2)

התסריט ברשות השידור: שביתה והשבתת־נגד של כל השידורים

הוועד המנהל החליט אמש להשעות את יו"ר ועד הטכנאים בטלוויזיה בגלל השיבושים ב„מבט" ● כתגובה ישביתו כנראה הטכנאים את השידורים וההנהלה תחליט על השבתת־נגד

מאת אתי רינאל, כתבת „על המשמר"

הוועד המנהל החליט אמש להשעות את יו"ר ועד הטכנאים בטלוויזיה בגלל השיבושים ב„מבט" ● כתגובה ישביתו כנראה הטכנאים את השידורים וההנהלה תחליט על השבתת־נגד

הערב אתמול היתה החלטת הוועד המנהל להשעות את יו"ר ועד הטכנאים חזי סוכה ממע־

(המשך בעמוד 2)

ח"כי הר־הבית מסרבים למסור עדות לקצין החוקר בפרשה

שילנסקי וחבריו אומרים: לא ייתכן שהמשטרה תחקור את עצמה ● בשל הקשיים בחקירה ספק אם הרו"ח שנתבקש להגיש סג"צ פלייסיג יהיה מוכן במועד

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר" ורורים לוי, כתב עו"ס

קשיים רבים נערמים על עבודת צוות החקירה בראשותו של סגן ניצב עמי פלייסיג, שבוצה לחקור את התלונות האדיעיים בדר־הבית

(המשך בעמוד 2)

3 צעירים „מנאמני תל־תבית" שניסו לחניף אתמול את דגל ישראל במקום נעדרו ע"י המשטרה (ידיעה בעמוד 3).
צילום ישראלי

הרב־סמל בפרשת עמאר — רב"ט שלא שרת בקבע ● עמוד 24

דרגת אלוף למפקד שהביע אי־אמון בשרון ● עמוד 3

המחבלים מפעילים שכירי חרב בירי הקטיושות ● עמוד 2

האחיות יפתחו בשביתה ב־21 בינואר ● עמוד 24

קראפי מסתתר במדבר מחשש שיחוסל ● עמוד 22

קנסות צנועים לארבעת הבנקים הגדולים ● עמוד 4

עובדי „טבריה קלאב הוטל" התבצרו במלון ● עמוד 24

לא לעקור את העוגן

תהרעה במבאן סחר החוץ בחודש דצמבר, אינה צריכה לשמש עילה לפיחות בשערי של השקל (החדש) מול הדולר; הקפאת שער החליפין היתה הנעון המרכזי שבאמצעותו נבלמה האינפלציה. וכל הזה שלו, עלולה לחדש את הסיפרור. מול התנגים של החודשים האחרונים. שאכן היו מאוכזבים למדי בעבוא. ומפתיעים לרעה ביבוא. עמודת תמונתה של השנה בתאן התשלומים (ראה ידיעה בעמוד אח). אחי תופעה יוצאת־דופן במשק הישראלי, שכמותה נרשמה לאחרונה רק ב־1954. לאחר שנות חצבע. היא מעיניה מרחב מחייה מסמיק למותלולי המדמיות הכלכלית, שלא לסיות בן המסלול של הקפאת שער החליפין. גם במחיר של התאבשות־רבה בביקושים לבבוא. גם התפתחויות אחרות במשק מוטבות בדרישה התקופה להחיפץ מעמד ולא לפחת. ראשית, הירידה הגדולה בהכנסה הריאלית נטו שהתרחשה אשתקד. טרם תיגרמת את עצמה לירידה מקבילה בצריכה פרטית. ולכן אפשר לחניח כי חתאמת הצריכה לחכנסה תבוא השנה דוקא לריסון בביקושים. שנדחה מאשתקד. שנית, בשוקי הכסף בעולם המעניק הדולר להידרד – ועימו מידרדר השקל; חפיחות־בפועל של המטבע הישראלי. בטמוחים של של מטבעות, סתתכם כבר בקרוב ל־12% חפיחלתה של תוכנית הייבוב. ומול המטבעות האירופאיים בלבד. מגוע חפיחות לכ־20%. היצוא־בים לאירופה נחנים משיעוי שערים. זה במידה מכרת. ואכן רווחיות היצוא היא כיום על הרחה היחסית הגבוהה ביותר בכל השנה האחרון. אם תימשך ירידת הדולר. עלול היצוא לארח"ב להימנע. אולם עד שנגיע לקו האדום כאן – עוד רחוקה מאוד הדרך. בתתחשב בעלות הרצופה של הדולר בין 1980 ועד האביב של 1985.

שלישית. המכעניות מפיחותים שוחקת את ערכם של חוכסים חפיבנסיים המסודים לדולר. שחיקה החיונית לייצב המשק לטווח יותר ארוך. לא.עבים קיום חתצמדה בשוק הרוון חפסרעה בעבר לבלימת האינטלציה. אלא התפשטות ההצמדה לשער הדולרים של הדולר. מאז. חמתמן הכלכלי השקל כדי לסיעון לכאן: חתשלומים. מסחיים בהרמה של רווחי־רחון ולכן פועל בעיבוד מחולט לכיוון הרצוי ובעבם מבטל את עצמו. ככל שיגדל בריחתם מכל קשר עם מטבע חוץ. החפתחות שיכולה להיות רק חיובית.

קבוצות אינטרסנטים חזקות מחאות על הממשלה ועל בנק ישראל לכלכת בדרך הקלה של חידוש שיעבוץ הפיחותים; נקוחה. כי הם לא יצליחו לעקור את עוגן חמשק מאחיותו.

האוצר מתכוון להילחם בגר־ כל תביעה להעלאת שכר

יציע להמיר תוספות בשכר ברוטו בהנחות במס הכנסה ● המדד עלה ברבע אח־ במחצית השנייה של דצמבר ומעריכים אינפלציה של אחוז אחד בחודש זה ● העלי־ התלולה בגרעון המסחרי מוסברת ביבוא חומרי גלם ● גם הנגיד קורא לריסון השכ־

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

המחיירים לצרכן עלו במנד־ צית השנייה של חודש דצמבר מברבע אחוז. כך עולה מאומרנים שפרסמה אתמול הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה המסתמכים על מדידות מחירים של שני־שלישי מהנוצרים והשירותים הכלולים במדד המחירים לצרכן. במשירים הכלליים מעריכים בעקבות הדיעה זו שהאינפלציה בחודש דצמבר היתה של 1 אחוז.

הנתונים על המחירים באו יום לאחר פירסום הנתונים על עלייה תלולה בגרעון המסחרי של ישראל בחודשים האחרונים ברקע שתי התפתחויות אלה נפגשה אתמול ועת המעקב של החוכנית הכלכלית עם ראש הממשלה שמעון פרס וסקרה כפניו את מצב המשק.

הקרב על השכר

חברי הוועדה הדגישו שאין במשק אינפלציה כבושה. אך מהדברים שהשמיע מנכ"ל משרד־ האוצר, עמנואל שרון, היה ברור שהאוצר מתכוון להילחם נגד כל תביעה להעלאת שכר בחודשים הקרובים ואף להציע להמיר תוספות בשכר הבדוטו בהנחות במס הכנסה.

שרון ציין, שאם לא תהיה כלל תוספת שכר תגיע האינפלציה בשנת הכספים הבאה לכ־20% אחוז. אך אם תהיה תוספת של 1 אחוזים יוכפל שיעור האינפלציה.

בדיון אתמול נמסר לפרס, כי העלייה ביבוא שהיתה בחודשים נובמבר ודצמבר היתה תוצאה של יבוא חומרי־גלם, נכסי השקעה ותשמושה אחרות המיועדים לתעשייה. יבוא זה גדל בכ־115 מיליון דולר לעומת החודשים הקודמים.

יחד עם זאת הובעה חליאה אל־יכך שבאותם חודשים, נובמבר ודצמבר, חלה עלייה של 70 מיליון דולר ביבוא הדלק, וחאת בזמן שיש בעולם ציפייה לירידת מחירים של נפט גולמי.

הפקידים משמלתים אמרו לאחר ישיבת ועדת המעקב, שקצב האינפלציה החודשית מגיע ל־1.5% אחוזים לחודש. לדברי אותם פקידים אין להוציא מסקנות מהמדדים של נובמבר ודצמבר, שהיו נמוכים במיוחד.

הפקידים ציינו, שהתאמה כ־יבוא שנרשמה בחודשים הנה חוצאה מירידה בביקוש בשוקים בחו"ל. „שום פיחות לא יביא להגברת היבוא", הוסיפו.

יציבות מחירים

מתנתנים על עליית המחירים במחצית השנייה של דצמבר עולה. כי כמעט כל המחירים במשק הין יציבים באותה תקופה. העלייה של רבע אחוז שנמדדה נבעה בעיקר כולה מעלייה עונתית בשיעור של 3.1 אחוזים של הפירות הדיקת. כל יתר המחירים השירותים שנמדדו יציבו על יציבות מחירים גדולה.

משרד־החטטה דתעשייה פרסם אתמול תוצאות סקר אשר מראות שהציבור צופה שיציבות המחירים תימשך גם בחודשים הקרובים על־פי תוצאות הסקר, סריקם הציבור חשיבות למחירים ומשיחה מחירים לפני קניותיה. עוד עולה מהסקר, שהציבור מאמין שהתחרות הפלי־ כלית תימשך עוד חצי שנה.

לשנות חמרי הדאבמה

נגיר בנק ישראל, משה מנדל.

מזג־האוויר

מזג האוויר לחיום: מעונן חלקית. הטמפרטורות החזיתיות: ירושלים 8–14, רמת־הגולן 7–14, נהריה 11–19, צפת 6–11, חיפה 14–21, טבריה 10–18, עמק־יזרעאל 6–19, השומרון 9–15, תל־אביב 10–18, לוד 11–19, יריחו 7–24, עזה 20–11, באר־שבע 7–20, אילת 11–25.

האזינו

היום, יום חמישי, 9.1.86.

לתוכנית מפגש

בעריכת אסתר בריזל

בין השעות: 9.30–10.30

ברשת א'.

התוכנית תעסוק

בין השאר

בועידת ה־14

של הקיבוץ הארצי

אנו מודים לכל מברכינו

לרגל חג ה־50

בתחושת שמחה ושותפות

בית הזורע

אחיות ביה"ח „קפלן" קיימו שביתת אזהרה

מאת זהבה מיזס, כתבת „על המשמר"

אחיות בית־החולים קפלן ברחובות קיימו אתמול שביתת אזהרה למשך 24 שעות. הכוח הסיעודי בבית־החולים עבר כמחכונת שבת, מרפאות החוץ הושבתו וחמרר הנחתים בוצעו ניתוחים רק במקרים הדחופים.

יו"ר ועד העובדים אהרון ענפי, מסר, כי השביתה פרצה עקב צמצומים וקיצוצים בכוח־אדם ולאחר שבפגישות שנערכו עם הנדרמים המסומכים לא הסתמן כל פתרון.

יו"ר הוועד ההיר, כי אם לא ייכנסו מיד למשאומתן עם העובדים בנושאים השונים ויתקבלו פתרונות מתאימים, יפתחו עובדי בית־החולים בשביתה כללית בימים הקרובים.

מנכ"ל הסתדרות האחיות, כרמ"יה פרן, מסרה, כי השביתה הינה מקומית ועל רקע הבעיות המתאימים במקום. אולם היא החירה, שאם לא ייענו דרישות כלל האחיות בארץ תפרוץ שביתת אזהרה כללית ב־21 לחודש.

הטכנאים שיבשו מזהדורת „מבט" בטלוויזיה

מאת אתי רינאל, כתבת „על המשמר"

מהדורת „מבט" הושבתה אתמול שוב לדקות ארוכות וכתבת הלווין על ארוגי דר הבית לא שודרה בגלל סירובם של טכנאי הטלוויזיה לשדר חדשות בציור אחיא — איסוף חדשות אלקטרוני — ללא חתימת הסכם עימם.

מנהל הטלוויזיה, יאיר אלוני, סיפר, כי צוות הטלוויזיה הגיע אתמול לחר הבית דקות ספורות לאחר סיום הדורנו ופנש שם צוות של חווי — ניו שהסביק לצלם. במקום לקחת מהם קסטה הקריטו עורכי „מבט" ליטול את הצילומים מן הלוויין בהתאם לחסדר עם איגוד השידור האיחוד. אלא שכאן באו הטכנאים והסילו ושו. אלוני ביקש מהם להימנע מחחדרת היחסים בטלוויזיה. אולם יו"ר ועד הטכנאים, חזי קוקיה, הדעקש והתחבה לא שודרה.

בוטלה תעודת הכשרות למלון גני חמת

מאת מירה יערי, כתבת „על המשמר"

-תנני להודיעכם כי בוטלה תעודת הכשרות שניתנה למלונכם בשל חילול שבת. על החתים הרב דוד פרן, רבה של טבריה"

מכרזן בנוסח זה נשלח אתמול למלון גני חמת בטבריה. לדברי הרב פרן, ביטול הכשרות נעשה בגלל שמבלון מתנהלים מדי ערב שבת מופעי תרבות ואמנות המחייבים שימוש במערכות הגברה והדבר מהווה חילול שבת.

עוד אמר הרב פרן, שנמה שמתרחש בטבריה זו הפקרות. „לא יעלה על הדעת שבטבריה יתקיימו כלילות שבת מופעי תצוגה שבהם מעורטלות. לא אחן שהתפקרות הזאת תימשך".

הרב פרן אמר, שהוא מתכוון לבטל את רשיונות הכשרות גם למלונות „פלזה", „ערן", וכתי מלון נוספים בטבריה שבהם מתקיימת פעילות אמנותית בלילות שבת. אמר הרב פרן.

הרב הדגיש שעד כה זלזלו כל מנהלי בתי־המלון בעיר באזהרות מוקדמות שהוא שלח להם וגם לא באו לפגישה שהוא זימן אותם.

יצוין, שמפקחים מטעם הרב פרן מרשמים על בתי־המלון בעיר ובודקים את הנעשה בהם.

עובדי מספנות ישראל: נפעיל כוח רק כאמצעי אחרון

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

וועד עובדי מספנות ישראל חולים לנהוג באיפוק עד אשר יוברר מה תהיה מימעמעת מיבני פנים הנבסים למספנות. חברי הוועדי אמרו, כי לא יניחו למספנה ללכת בדרכי אתא־ רבי אם לא תישאר בריריה ייצאו העובדים לחפנון וימנעו מגירת המספנה בכורה.

אתמול אישר ועד העובדים את הוודתה לבים של האוניה יסמין הטיכת לחברת צים. לאחר שזו היתה צריכה לרדת מהמברוק כבר שלשום. הוועד החליט להיעתר לבניות שקיבל מהנהלת צים ומוועד עובדי צים ולאפשר הורדת האוניה.

אתמול נמשכה העבודה בהספנות אחאל תקוה, כי יוחד בה מתיעדי הבספנה לפעל בה עובדים לפחות עד מה בהספנות העולמית.

היום בצהריים תיערך בה מחאה של עובדי הספנה בה עם מועצת פועלי חיפה.

נחשפה רשת יהודית־ערבית של זייפני מכוניות גנובות

נעצרו 14 חשודים ונתפסו 4 כלי־רכב וחלקי־חילוף רבים

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

רשת יהודית־ערבית של זייפני מכוניות גנובות, שנמצאו בארץ לאחר שבוגנבה זוהתה נחשפה אתמול בתל־אביב על־ידי בלשי תחנת השבטות בתל־אביב.

עד כה נעצרו כפרשה זו 14 חשודים, 7 מאזור תל־אביב ו־7 מרצועת עזה. ונתפסו 4 כלי־רכב חשודים כגנובים וחלקי־חילוף רבים.

אבי בשיתוף עם פיירת משמר הגבול.

עד כה נעצרו כפרשה זו 14 חשודים, 7 מאזור תל־אביב ו־7 מרצועת עזה. ונתפסו 4 כלי־רכב חשודים כגנובים וחלקי־חילוף רבים.

אתמול אוחה"צ ערכו השוטרים מבלשים בתל־אביב, עלי־ד הבאו לאותו מוסך מסוגים מסוג פולו, שם שמוזה מ־ הצוענים ונחלטו לחתת לחתת שלהן. לאחר מכן הועבר המכ־ למוסך בעזה, שם צוידה מ־ מוניים ונסטרו חוזה ה־ החופשי בישראל.

מתכנים לחזוזה לעזה

בלשי המשטרה, בראשות המפקחים שפריצר ובדשמה, את שני בעליו של המוסך בב־ התקונה, אחד בן 38 מתל־ האחר בן 34 מחולון. כן נעצר מפועלי המוסך, צעיר בן 26 בסריקות באיזור המוסך נתפ־ כלי־רכב מסוג פולו, כאשר אח־ היה כבר מצויר בלוחות ־ מוריד ומחדש חוכן לקראת ־ לעזה. במסגרת, שבו נעצר בן 26 לילדו צעיר נוסף כשהם ־ לתזוזה לעזה. בעוד המוסך ־ שני בעלים המוסך הנ"ל ־ שבעורם, הוכנה" המכונית הנ־ כשהבחינו בשוטרים ניסו ־ לברוח, אולם הם נלכדו ־ מרידף רגלי בשכונת ־ במקום נתפסה גם מכונית ־ חדשה שנגנובה השבוע ־ נבעתיים ועמרה אף היא ־ „שיפוצים". בחיפוש שנערך ־ במוסך בעזה נתפש מנרר מ־ המשטרה הפעילה במוסך ־ לגילוי סמים. וכך נתגלו נפשו־ גרם הרואין ו־100 גרם חשיש.

לאמור,

עד כה נעצרו 14 חשו־ חשודים, 7 מאזור תל־אביב ו־7 מרצועת עזה. ונתפסו 4 כלי־רכב חשודים כגנובים וחלקי־חילוף רבים.

חיפוש במוסך לרכב מגו־ התקונה בתל־אביב. עלי־ד הובאו לאותו מוסך מכונית מ־ מסוג פולו, שם שמוזה ־ הצוענים ונחלטו לחתת ־ שלהן. לאחר מכן הועבר המכ־ למוסך בעזה, שם צוידה מ־ מוניים ונסטרו חוזה ־ החופשי בישראל.

מתכנים לחזוזה לעזה

בלשי המשטרה, בראשות המפקחים שפריצר ובדשמה, את שני בעליו של המוסך בב־ התקונה, אחד בן 38 מתל־ האחר בן 34 מחולון. כן נעצר מפועלי המוסך, צעיר בן 26 בסריקות באיזור המוסך נתפ־ כלי־רכב מסוג פולו, כאשר אח־ היה כבר מצויר בלוחות ־ מוריד ומחדש חוכן לקראת ־ לעזה. במסגרת, שבו נעצר בן 26 לילדו צעיר נוסף כשהם ־ לתזוזה לעזה. בעוד המוסך ־ שני בעלים המוסך הנ"ל ־ שבעורם, הוכנה" המכונית הנ־ כשהבחינו בשוטרים ניסו ־ לברוח, אולם הם נלכדו ־ מרידף רגלי בשכונת ־ במקום נתפסה גם מכונית ־ חדשה שנגנובה השבוע ־ נבעתיים ועמרה אף היא ־ „שיפוצים". בחיפוש שנערך ־ במוסך בעזה נתפש מנרר מ־ המשטרה הפעילה במוסך ־ לגילוי סמים. וכך נתגלו נפשו־ גרם הרואין ו־100 גרם חשיש.

לאמור,

אמרה סרטני (מפ"ם) הביעה חשש, כי חתרגלנו לשמוח של עיירות הפיתוח הוסקנו לחשוב על האנשים החיים בזן. היא הזכירה, כי עפולה כבר סבלה מנשבר כלכלי־ חמור לפני חמש שנים. בדי לפתור אותו הוקם ביישוב מפעל של „חדיראן", שעכשיו עומד בפני סגירה.

„תדיראן" רוצה לפטר 80 עובדים בעפולה

מאת מירה יערי וכמוני בסוק, כתבי „על המשמר"

בגלל הזעזועי של מזכיר מועצת פועלי עפולה חבר הוועדה המרכזת של התסתדרות, יעקב אביטור, עזבו אתמול חברי הנהלת מפעל „תדיראן" בעפולה את הפגישה שנקבעה להם עם ועד העובדים ונציגי מועצת הפועלים.

על הפגישה החלטו לאחר שסוכם שמפעל התקטורת של „תדיראן" בעפולה לא יסגר. בישבה היו הצדדים אמורים לדון על היקף הצמצומים ושמות הכפוטרים.

אביטור, שנכש אתמול לירושלים כדי להשתתף בדיון במליאת הכנסת על המשבר בענף האלקטרוניקה, הססיך את מוכר האיצוד המקצועי לנהל את המשא־ומתן בשמו. אבל חברי הנהלת „תדיראן" סירבו לקיים תימשך עם בחודשים הקרובים על־ פי תוצאות הסקר. סריקם הציבור חשיבות למחירים ומשרות מחירים לפני קניותיה. עוד עולה מהסקר, שהציבור מאמין שהתחוכנית הכלי־ כלית תימשך עוד חצי שנה.

לשנות חמרי הדאבמה

נגיר בנק ישראל, משה מנדל.

מזג־האוויר

מזג האוויר לחיום: מעונן חלקית. הטמפרטורות החזיתיות: ירושלים 8–14, רמת־הגולן 7–14, נהריה 11–19, צפת 6–11, חיפה 14–21, טבריה 10–18, עמק־יזרעאל 6–19, השומרון 9–15, תל־אביב 10–18, לוד 11–19, יריחו 7–24, עזה 20–11, באר־שבע 7–20, אילת 11–25.

גרנות

אמונות שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ

מספרי טלפון חדשים

ביום ראשון 12.1.86 יוחלפו כל מספרי הטלפונים של המפעלים באזור התעשיה של גרנות מצפון לחדרה. לאחר החלפה זאת ניתן יהיה לחייג ישירות למנויים השונים של המרכזיה ב.גרנות" ללא תיווך מרכזנית. להלן חלק ממספרי הטלפון החדשים (כל המספרים באזור 063):

מרכזיה	21211
תנחלת גרנות	21200
מפעלי גרנות בע"מ – מזכירות	21221
מפעלי גרנות בע"מ – תנחלת	21239
מפעלי גרנות בע"מ – מח' ביטוח	21218
מפעלי גרנות בע"מ – מח' תחבורה	21223
מפעלי גרנות בע"מ – מח' תובלה	21235
אמבר בע"מ – מזכירות	21300
אמבר בע"מ – משלוחים	21350
סיבון בע"מ – מזכירות	21450
סיבון בע"מ – חנתלה	21451
סיבון בע"מ – מוסך	21480
סיבון בע"מ – מרחטן חמרי חדברת	21470
קיריר גרנות בע"מ – חנתלה	21401
מיגבר בע"מ – מזכירות	21360
מיגבר בע"מ – מח' רובוטיקה	21374
התארגנות חלול גרנות – מזכירות	21260
מרחטן תרוסות ושריגיות	21264
התארגנות הרפת גרנות	21267
מעבדת הרפת	21268
בתי צמיחה גרנות – מזכירות	21282
דשן גרנות – מזכירות	21274
תל־גר תכנה לימודית	21390
גרנות טכנולוגיות	21270
פקסימילית	21244

ביום החצברת יחזו שיבושים – נא להימנע, באותו יום, מחיוג אלינו במידת האפשר.

מספר הטלפון של משרדנו בתל־אביב נשאר..... 03-337971

ויקטורי אופות בגדי עור

מבצע מיוחד לחברי קיבוצים

במפעל, ברח' הקישון 16. אזור התעשיה בני־ברק (ע"י הקניון החדש בר־גן, טל: 03-708030

שעות מכירה 8.00-07.00

יום ו' 13.00-07.00, מוצ"ש (מצאת השבת) עד 22.00

ניתן להשיג מיטב בגדי עור, פרוות ותיקים

● אפשרות להזמנה לפי דרישות הלקוח ●

המחבלים מגיעים שכיר חרב ביד קטיושות נגד ישראל

מאת ידידה צור.

כתב „על המשמר"

אירגון המחבלים מסעיל בתקופה האחרונה בדרום לבנון, שבריר חיב מארגות אירופה וצפון אפריקה, בקיבוצים לביצוע ירי קטיושות נגד יישובים בגליל העליון

עמדות צבא דרום לב ן בתוך רצועת הבטחון.

דברים אלה נודעו לאחרונה מפיהם של מפקד „אמל" באיזור צור, נורמן ברדוס לן. וז ציינו שלגרות שבתקופה האחרונה חלה הורמה של אמצעי לחימה וכוחות פלשתינים לתוך דרום לבנון. נאלצים האירגונים הפלשתינים.

הצעצם את פעולותיהם נגד ישראל כגלל התגברות של נוגרמי „אמל". כבירים לשתף עמם פעולה.

מתיחות „אמל" והפלשתינים

נורע שהאיומים שהושמעו ידי „אמל", נשתמשיה אירגונים שונים, וכיוהם ה„פתח", בנורמנים המצעצים עברום חמורות כסף את ידי הקטיושות.

וה מספר פעולות עם נוגרמנים „אמל" בבירות ובדרום לבנון, למעגע שיתוף פעולה בין אנשי „אמל" לבין הפלשתינים.

ככל הראה כעסון הנרמנים על הצדת בצירים של הפלשתינים על ידי „אמל", נשתמשיה אירגונים שונים, וכיוהם ה„פתח", בנורמנים המצעצים עבורם חמורות כסף את ידי הקטיושות.

עמדות הנרמנים לב ן בתוך רצועת הבטחון.

הרבים אלה נודעו לאחרונה מפיהם של מפקד „אמל" באיזור צור, נורמן ברדוס לן. וז ציינו שלגרות שבתקופה האחרונה חלה הורמה של אמצעי לחימה וכוחות פלשתינים לתוך דרום לבנון. נאלצים האירגונים הפלשתינים.

פרס: לא אבקש עוד הבחרות

(המשך מעמוד ראשון)

שאנה, במסגרת על עיסקת חבילה. לא יפנה יותר למובארק

בדיון בקבינט הבהיר ראש ה־ממשלה. „לא אפנה יותר למובארק. זה מה שהתבקש לבקש. זה מה שקבלנו. אי־אפשר כל פעם לדון מחדש לסנרים", פרס אמר. כי לא „תנגד לשנות „חילה מה מילה שם" בהצעת ההחלטה. אבל „לחדש את המו"מ — בשום אופן לא". עוד אמר פרס, כי „אין צורך לסגן את השלום עם מצרים על כותרת־משנה".

שאלה לאומית השבוה

ראש הממשלה הדגיש את המחיר שעלולה לעלות אי־החלטה. סיכון השלום עם מצרים. שיגרום להפסקת תהליך השלום כולו. למשך שנים ארוכות. כל זאת כאשר ציבות בגבול הדרום היא מטרה בחתירה ודרגה ראשונה בעולה. „זה לא עניין שבין המערך לחליכוד. זו שאלה לאומית ממדרגה ראשונה". אמר פרס. כן הדגיש, כי שלום אין מכתיבים אלא הוא תוצאה של משא־ומתן.

שמיר דיה בתמונה

פרס אמר, כי הקבינט מתבקש להחליט על עיקרון הוכרות על טאבה. הבלל יוצר שלד של פיטור. „כלי זה אין על מה לדבר". אמר. הוא הוסיף, כי עדיכן את ממלא־מקומו יצחק שמיר בכל מהלכי המו"מ עם מצרים. „הוא היה לגמרי בתמונה". זאת כנגד טענות מצד שרי הליכוד, כי לא ידעו על מהלכי המו"מ ונאלצו להיזון מכלי התקשורת. פרס ציין עוד, כי היה נוקט בדרך אחרת אם מ"מ, כלומר לא כה מפולחת. אבל הוא הסכים „להחליף האדון הזה". מלייאר במשלת האחדות. כדי לשמור על „הליכוד הלאומי".

דיון מרתק

הדיון בקבינט התנהל באוירה מתוחה. שרי הליכוד מתחו ביקורת על הסיכומים עם מצרים, שמהם השתמעה ביקורת על יצחק שמיר. דוד לוי אמר, כי הצעת החלטה שהוגשה לקבינט לוקה בחסר. יש צורך להבנים בסיכומים עם מצרים שסתומר בטחון. אמר. הסיכומים מכילים סתירות. ישראל מנכיחה ברורות על נאבה אך מצרים מתחייבת רק למו"מ, ואין ערובה. כי במהלכו המצרים לא יעלו תנאים חדשים. עוד אמר לוי, כי על פי הסיכומים תיתכן סחבת של חודשים מצד מצרים בקיום הסכמי הנורמליזציה.

לוי: לא אתם מאיימים

לוי יצא נגד הפרסומים, כי אם לא תתקבל החלטה על בוררות תפורק הממשלה. לוי שאל: על מי אתם מאיימים כפירוקי? איזה מין הכסיס זה? אם לא תבטלו את הבוררות הזאת?

עודף של 600 מיליון

(המשך מעמוד ראשון)

1985 אחת הבעיות הרכזיות שעמדה בפני המשק בשנה קודמת: בעיית מימון הגרעון בחשבון השוטף, שהגיע ל־1.5 ביליארד דולר — מציינים הכלי. כלנים. עם זאת הם מדגישים, כי שני שלישים מן הגירעון הם תוצאה מסיע מוגדל מארה"ב והפיכת הלוואות למענקים. ורק שליש מכנא יוריה בעורף היבוא הכולל.

השלילה — יריידה בחסכון

לפי חישובי מחלקת המחקר של הבנק, עלה שאמקר היבוא הבסחוני הגיע כבר־400 מיליון דולר, תעלומי ריבית נטו לחו"ל עלו ב־200 מיליון דולר, וביחר מרכיבי הגרעון הרשא שיפור של כ־1.2 מיליארד דולר.

התפתחות השלילית העיקרית המובטלת

בסקירה היא הירידה החדרפה בשיעור הסחון הפרטי בשנת 1985. כולל ירידה של כ־8% בהכנסה הפרטית נטו. לא הצטמצמה אשתקד הוצאה לצריכה הפרטית. לכן שיעור החסכון הפרטי ירד מכ־32% מן הכנסה נטו ל־24% בלבד. הכלכלנים מסבירים התפתחות זו בכך, שהיבוי ותיתה לעלאות בנטל המיסים — העלאות שהוידו את הכנסה הפרטית הפנויה — כתוצאה הדיפלציה. הדיפיה לחון על רמת חיין על ידי הורדת הוחסכון.

אין צורך בפיתוח

בשיחות פרטיות מדיניים כלכלני הבנק, על סמך מימצאים אלו, כי אין כל צורך בפיתוח השקל לעומת הדולר באופן זמן הנראה לעין. וזאת בשום שהביקושים עדיין מומתנים, ורווחיות היצוא גבוהה. „הנכונה בעשור האחרון" שער החליפין האפקטיבי

עודף שלישי

הריאלי של השקל נמוך עדיין בכ־15% לעומת שנת 1980, הבתאים כאלו תפיחות עלול אך ורק לחדש את המירוץ האינפלציוני. פיתוח של 6% יביא, לפי אחד החשובים, לקפיצת מחירים חד־פעמית של 5%. ולאחר מכן להאצת קצב האינפלציה החודשי מכ־1.5% ל־3%. כן מוהירים הכלכלנים של בנק ישראל מפני „דורדים רמים על מיסוי הון". הבעלים לדעתם לחברות את הציבור מעשיקונות פיננסים לרכישות של מטבע חוץ או יבוא, כפי שקרה בחודש דצמבר. בו מכר בנק ישראל לציבור קרוב למאה מיליון דולר. לאחר תקופה ממשכת של קניית מטבע חוץ ממנו.

סכום להלוואות פיתוח

לבחבנו נודע, כי בנין בנק ישראל ד"ר משה מנדלבאום הציע למשלה לכלול בתקציב לשנת 1985 סכום הבאה סכום של חצי מיליארד דולר שיוענו להלוואות פיתוח לסיוע לגזרים ובעים במעוקה. בהצעת התקציב המקורית כלול סכום של כ־150 מיליון דולר בלבד המיועד למטרה זו. הצעתו זו הנגיר היא להגדילו בעוד 350 מיליון דולר. הבונה היא לאפשר למערכת הבנקאות המסחרית לצמצם את הפקדותיה אצל החשב הכללי. ובמקום זאת להשתמש בנשאבים שיתאנו כאשראי לטווח ארוך לפיתוח המשק. בריבית שנתית צמודה של 7% עד 7.5%. הבלתה הסיע לבשקעות המפעלי מצוקה הכסיף. לפי הערכותיו של הבנין אם האבטלה הצפויה בשנה זו בכאחוז עד אחוז אחד. כך שקצב המבחתה של המגזר הריאלי של המגזר העיסקי יוכל להגיע השנה לכ־4%.

קדאפי: נגרש את ארה"ב מהים התיכון

טריפולי. — שליט לוב, מועמר קדאפי, הכריז במסיבה עתונאים בטריפולי, סמוך לחצות אמש, כי יש בדעתו „לגרש את ארה"ב מן הים התיכון".

בין היתר אמר קדאפי: „אכרות ברית עם כל תנועות השחרור בעולם. כדי להחזיק את אדה"ב מן הים התיכון".

המו"ל: עתון וספר בע"מ
בטאון מפלגת הפועלים המאוחדת
„המשמר"
עתון יומי
תל־אביב
יומון
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מזכיר המערכת: עדה סער
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב, טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3–43360–4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone 378833 Telex 341052
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנסור הדרים 102–121, טל' 225125–6. המען למכתבים: ת"ד 1236 ירושלים 91008. חיפה 33134 רח' פבנור 17, טל' 37673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

לאליעזר לביא
תנחומים כמות
האב
איסכור
שרותי פלדות בע"מ

שוליך רומז לסורים: יש על מה לדבר

שר החוץ שוליך יראה אבש לסוריה להנדיל מעורבותה בתהליך השלום בפזה"ת, הוא אבר. כי התהליך השלום מתבסס על הלקיר מעצמת הבטחון — המתייחסות לכל השטח הנתון למרמי מה לרצות הגולן.

בדברו על ההתקרבות הירדנית־סורית, ציין כי גם ישראל מקיר לשיחות ורצרדיות עם סוריה. כן אבר, כי הפלשתינים יכאים לשלר טוב יותר ויש להביאם בחשבון בכל פתרון מדיני.

ח"כי הר־הבית

(המשך מעמוד ראשון)

שלשום. נוכח סירובם של חברי־הכנסת ינכחת בכתום. למסור עדות. הח"כים הודיעו בארוח חר־מכמני. שאינם מוכנים להפיע בפני־ה חקירה משטרתית. בשום שלא יתקבן כי־ המשטרה תחקור את עבר הגוות היה אבוור לסור כבר אם מסקנותיי". ועל התפתחות אחות נמי־ ראה עמוד 3.

בפני הודעה הופיעו עתונאים ושוטרים. בסוכך היום הגיע ח־ הודעה לחר־הבית ובייחוד את הדיוון בעודתם ישל עדי רחיה.

הח"כים מסרבים להעיד

עד עתה עמדדים חברי הכנסת. שהתחתפו בסיור. בסרוגם לסמר ג עדותם לקצין בבורק, הם חדרים. כי הבריקה תעשה עליידי גוחם־ למשטרה. או לפחות לא עליידי קצין הבפוף ישיחות לסמקר בבי־ ירושלים. במשטרת הסברה. כי הקצין בא לבוא לבוקר כלל את שאלת הבר־ של הבפוקר בזמן הראיון. אלא רק אם הבשלשלות הראיונים תגיע המשטרה. בעקבות הטענות על אזלת הדיר ועל הראחר בהגעת הזמנים.

שילנסקי: לא מקבל עלי

ד"ר ועדת הפנים. ח"כ רב שילנסקי. הודיע לשר המשטרת, כי מקובל עליו שהמשטרת תחקור את עצמה. משום כך הוא ביקש לא הפכיישה שנקבעה לו עם מכ"ג פלייסנר.

במשטרה אומרים. כי אם חברי הכנסת יסרבו למסור את עדותם בפ־ לאיראיים. הוא קרא לחשטרה לאחר את החשודים בתקיפתם. מקי־ עדיות. עד כה לא נעצר איש.

במשטרה ראאים חשיבות במסקנות הבר"ח. משום שעלבד מס־ האיראיים עצמם ובעילה. הבוראות המיקמות עד היום ה־ הקשור לכניסת יהודים לבר־הבית. „הוראות המיקמות עד היום ה־ מתוקף החלטת ממשלה משנת 1967. ואולי הגיע הזמן לבדוק בעיוני איפה אנו עומדים בענין הזה". הסבירו במשטרה. „אם מישהו רוצה שבר־ כנסת יסיירו בחופשיות על הר־הבית. עם צלמים. צריך לשנות ז הוראות ולא לבוא בטענות אל המשטרה". הוסיפו המשטרה.

דרישה בריקה יסודית

מקורות משטרתיים הבהיר גם, כי בתקופה האחרונה נאורה הגל לחלוטין ל„אורות שלמה", בגלל עבורות אחוקה פרס לשחר ניקוי. בדרג המדיני". אמר עצין בכיר. עוד שרון נודע, כי צוות הבריקה מוקי־ לבנות עדויות מאנשי הוקיר. אשר מסרבים לעמיד גם סרבו לנוכ־ סב"ג פלייסנר לשחוד אם הבקה. כתב עת"ם מסביר, כי לאחרונה חובה להעמיד בפני הקצין. אם אינם רוצים בכך. מרבית הבריס הביעו לשכתו של סב"ג פלייסנר במשטרת ירושלים ומסר מפניו את נימוי לאיריוע. שנרשמה במלואה. ראה. כי החקירה מתמקדת בעיקר בשל־ כנון. מתי הוזעקה התגבורת ותוך כמה זמן היא הגיעה להר־הבית.

(עמוד

ברשות השידור

(המשך מעמוד ראשון)

מונה במחסן כבר שמונה ל־ משום שהסכנאים תובעים הה־ סכר ביחוד על מנת להעבי־

מצב בלתי נסבל

„הטלוויזיה הישראלית היא ה־ רה בעולם. המשתמשת בסב־ פילים לשידור חדשות — כ־ שהיתה נהוגה לפני 15 שנה". אמר אחמד מנכ"ל רשת הטל־ הוסיף. כי השעיתו של יד־ בהתאם להחלטת הועד המנהל מרצמבר 85. שכל עובד שיקבע בלוח המשדרים. אם יגרום להפסלת המסך. ישעיה מייד מעבודתו. העובדה שהוא יו"ר ועד — מוסרת הנהלת רשת השידור — אינה מקנה לו חסינות.

לא הוטיון לבירור

אתמול נמנע קוקה מלבוא לישיבת הועד המנהל ולא השמיע שלחונן לישיבה בכתב ובעל־פה על־ ידי יו"ר רשות השידור. נוסף לכך. נגד הצעד שנקט. אם הסיכום שנכתב עם מנהל הטלוויזיה יום קודם לכן, לפי הנמנל הוא שיפסוק מדי דיעה חרשתית ממדרגה ראשונה. שמצריכה את השימוש באי.אן.ג'. — הציוד האלקטרוני הדרוש. שמחירו כמיליון דולר. הוא

לקראת פגיה

חבר ועד הסכנאים. אלי שיר הודיע אתמול. כי רשות השי־ הוכלת לקראת סגיה. „לא נע־ בשתיקה על החלטה להקשות ע־ ד"ר הוזעה. כשהוזעה כולל אחד־ להחלטה שלא לשדר אי הסכ־ נמאס לנו. מרמים אותנו. לא מסבר־ הסכמים. מצציגים אותנו בע־ בעיני הציבור רק בגלל שאנ־ יושבים מול המסך ולא יש־ לעשות הצגות" — אמר קרש־ הוסיף. כי לוזעד המנהל אין ־ בניהול הטלוויזיה. הוא מתעסק ־ במאבקים פוליטיים.

„סטריפטיז לאומני" על הר הבית; צעירה שלבה דגל וניסתה להניפו

ח"כ גרנות תובע לחקור הפרובוקציה בהר הבית שאיימה להרוס מירקם היחסים העדין בין יהודים וערבים ● ר"צ: ההתגרויות בהר הבית יביאו למלחמת דתות

מאת בצלאל עמיקם.
מטי מסוק ועת"מים

הר הבית שקק אתמול אורחים ומבקרים בלי שרישומה של התקיית הפרלמנטרית ניכר במתרחש. בשעת הצרריים הגיעו למקום 2 צעירים וצעירה שהגדירו עצמם חברים ב„אר־גון נאמני הר הבית". השומרים הוריעם מדיהו להציב להם ליוו צמוד אך אף על פי כן הצליחה הצעירה להרגיא מתות בגויה את דגל ישראל ובעזרת חברה הניפו אותו כהם שרים את ההימנון הלאומי.

השלוטה הרחיקו על ידי המשטר

שרון בא ל„חתרשם" בהר־הבית. בסיור שעדך אתמול. מאחוריו חולך ח.ע. אורי דן. (תצלום: רחמים ישראלי)

במקום וגירדה הוליכה אותם אחר כבוד לתחנת המשטרה שם נחקרו ושוחררו לבבבות. על פי החוק אין לקיים הפגנות אל תפילות בגיבור למי שאינם מוסלמים בהר הבית.

אחד הצעירים הבהיר כי הם באו „להביע מחאה על שלטון לא מיצרים של הוזקם המוסלמי בארור".

גרנות: לחקור

מזכ"ל מפ"ם אלעזר גרנות תובע הבטחת לחקור בהקדם את אופיה הפרובוקטיבי של ביקור ועדת הפנים בהר הבית. שלשום.

גרנות מסיבר. כי הביקור הזה מרוחלים בעמל רב במשך שנים ארוכות. מזכ"ל מפ"ם נם שיבח את התנהגותו של יו"ר הבטחת שלמה הלל בפרשה. במקביל קרא גרנות לועדת הפנים להימנע מהחפדת העימות בהר הבית. על ידי עריכת ביקור נוסף במקום ביום שלישי הקרוב. הוא גם ידא למשטרה להימנע מהשיחה של חקירה עצמית. יש לבטוח ארם אובייקטיבי. מחוץ למערכת. לבדיקת הנתלונות בפרשה זו.

מתי פלר והרשיבה המתקדמת

הציע אתמול לאוליה כהן ורב שילנסקי להיבדק בנלאי שיבר בפרשת הבית. בפניהו לשניים אומר הל"ר. כי הם מבוים את מתי הבטפס בקבינוות. ומגדים שם בעל המשפטי למשטרה. עבשיו שמתם לב המחוז שלהם אם משטרת ישראל". לדעת פלר בדיוקה בכלאי שקר. תוכיח לציבור כי „הפשיטה שלכם על הר הבית לא נועדה לצורכי לימוד או מחקר כתבריים. כי אם היא באה לשרת פרובוקציה אנטי ערבית".

הנוגע „שלום עכשיו" ניגמה

אתמול אל אליעזר הכהן הערבי בהר הבית. ובמקביל אל הפרובוקצ ציה של ח"כי הימין. התנועה מזהירה כי הרוב המכריע של הדתיים שהיו תתפו בפרובוקציה. תנך ביחתרת היהודית בשטחים.

שרון ביקר

שר התעשיה והמסחר אריאל שרון ערך אתמול בבוקר ביקור בהר הבית. הנר הדדיע על כוונתו לבקר בהר הבית אתמול בביעות הלילה. הוא הגיע להר הבית בשעה 11.7 בבוקר עם כמה בעווריו וערך ביקור בהר הבית כביוור מפקר מטברת ירושלים תתי־נגב בהיים אלבלרס.

הנר אמר כי כאם לחרחים בין המקום בעקבות ארועי אתמול הבבנו חבי שעה עמה את הביקום.

כתב עת"ם מוסיף, כי בהר הבית נמצר השיקם כל השערים פתוחים הרגיה. תנועת הפיירים עדה. ובכיתום יש נוכחות רבלה של שוטרים. אם כי יישנם כוחות עתודה של שוטרים ובשבר הגבול נדולים בן הדגיל לבקרה על הפתח בהר.

„הראד"

.התקרית שהתה על הרובבת הבדיעי באיזור לבלחמת דתות העשויה ללות „צרים והבבא לן־ראד" ובביאהר הבוקלמים הנאים שבהם אבוריים יותר. ובעיקר. רבבי. „הר" שום דבר לא בצרוך הנהגנות ש. „יון מרוע אוים על המשבעה לנוע ב־הנות הבקרה". נאבר בהודעה רץ.

לאמץ תבנית חזן

חבר הנהלת „ירח ירושלים" איתן בלינים הוא אתמול לבבשלה בישראל לאבץ את הוכנית חזן לירושלים. אבר הוא הקרהן הבהר הבאשבר לשיחר עד ביבעוה של ירושלים בבירה ישראל. הבעוב בקבת אחדות לדבת הבעבבות בין הבעים באיזור. הבעיב בבבנו עבלים בין בשים בירושלים חר הבבבים. כי הבקרהן ביהיו אבר בבבל הבבבל בבל הי. בבר בבבר אבר. תא. בבבב

בעיסקת טיעון בעקבות ההרשעה בעבירה על חוק ההגבלים

הבנקים הגדולים "יקנסו ב־40 אלף ש"ח והאישומים נגד ראשיהם — בוטלו

תמורת ביטול האישומים נגד ראשי 4 הבנקים הגדולים התחייבו הללו לשורה של כללי התנהגות והגבלות שיימנעו בעתיד התייעצויות ותיאום גובה ריבית אחיד

מאת אייל שגב
כתבנו הכלכלי בתל־אביב
וסוכנות עת"ם

בית־משפט השלום בתל־אביב אישר אתמול עיסקת פיטון שנעשתה בין היועץ המשפטי לממשלה ובין הבנקים, ואשר למיה לא יוגשו תביעות משפטיות נגד ראשי הבנקים בגין עבירה על חוק ההגבלים העיסקיים. זאת תמורת נכונות הבנקים לקבל על עצמם כללי התנהגות שימנעו בעתיד אפשרות של תיאום מוקדם ביניהם בנושאי קביעת ריבית.

החבייה נגד הבנקים הוגשה על־ידי היועץ המשפטי לממשלה בגין תיאום ביניהם להפחתת את הריבית שהם משלמים על פקדונות חס"ם, תיאום זה נעשה במחצית השנייה של שנת 1983.

המודשעים בפרשה זו היו ארבעת הבנקים הגדולים: בנק־לאומי, בנק־הפועלים, בנק־דיסקונט ובנק־המזרחי רחי וסגליהם.

ראשי הבנקים, שחששו מפני חשיפת הפרשה בכלי־התקשורת וב־הטלת אחריות אישית עליהם, ביקשו להגיע לעיסקה עם היועץ המשפטי לממשלה לפיה יבוטלו התביעות שהוגשו נגד ראשי הבנקים אך במקביל יקליטו הבנקים לקבל על עצמם כללי התנהגות שימנעו בעתיד קבלת החלטות מסוג זה שיש בהן כדי לפגוע בעיקרון החופשיות בין הבנקים.

בחודעה שפירסמו אתמול הבנקים הם הם אומרים, כי הסכימו מראש לעונש שיוטל עליהם וכן לעיסקת הטיעון הזו על מנת למנוע התדיינות משפטית ממושכת שרחוה מוגעת בתדמיתה של המערכת הבנקאית הישראלית בעולם.

הם מוסיפים כי ההחלטה להוריד את הריבית היתה פועל יוצא מהמצב שהיה באותה עת בשוק הון ואשר במסגרתו שילמו הבנקים למפקידים ריבית גבוהה יותר מזו שגבו על אשראי.

פעי זה נוצל עליידי גורמים שונים על מנת למשוך בבנקים אשראי זול ולהפקידו מחדש בבנקים או אצל מתווכים פיננסיים כדי לקבל ריבית גבוהה. מצד זה חייב את הבנקים להפחית את הריבית כדי למנוע מהם המשך הנזקים.

בית־המשפט אישר אתמול את עיסקת הטיעון שנעשתה בין היועץ המשפטי לבנקים.

הוהבעה הוריעה, כי במסגרת עיסקת הטיעון היא מבקשת לגזור על כל בנק קנס בסך 40 אלף שקל חדשים.

הכללים החדשים

● איסור תיאום, על גובה הריבית ותנאי האשראי, על פקדונות חתוכ־ניות וחיסכון למיניהן, שהבנקים משלמים לקוחות, וגובה הריבית, תנאי הצמדה וגובה עמלות לכל סוגיהן, שהבנקים גובים מהלקוחות.

● איסור תיאום מוקדם, בין הבנקים, לגבי פעולות עסקיו הנשי־נות אישור רשויות מוסמכות.

● חובת דיווח למנהל על הנגלים עסקיים על הסדרים עניפים בתחומים עסקיים הנ"ל, גם כאשר הם נעשים עפ"י הלכות או הנחיות של רשות ממלכתית.

● איסור הלטת מידע עסקי ואיסור הת"עצרות בין הבנקים, מי־יחד לגבי הכנסות וכוונות עתידיות.

● חובת ניהול תרשומת בכל מיפגש עבודה בין מנהלים בכירים ל בנקים שונים, באשר נושא הפגישה הוא בעל השלכה אופרטיבית — עסקית, ומתן אפשרות עיון בתרשומת אלה למטמונה על הנגלים עסקיים, או נציגיה.

● חובת הסמכה מידע מפורט בנעיין כללי התנהגות עסקי אלה בין כל המנהלים בבנקים, מדיגת מנהל סניף ומעלה ודבר שיתרום להנהגת המודעות לחוק ההגבלים העסקיים בכל המערכת הבנקאית.

(עתיים)

בבית הקברות הצבאי בירושלים התקיים אתמול טקס אזכרה במלאת 18 שנה לתיעלמות של צוללת חיל־הים „דקר". בטקס שנערך ליד אנדרטת הנעדרים השתתפו בני משפחותיהם של 69 נעדרי הצוללת. מפקד חיל־הים אלוף אברהם בן־שושן, וסגל הפיקוד הבכיר של חחיל. אב שכול, אבוי של רומא הצוללת, קרא שיר פרי עטו שכתב על אנשי צוללת „דקר". ממפקד חיל־הים אמר בטקס, כי ישראל לא תרחיק" במאמץ ותעשה הכל על־מנת לאתר את מקום טביעתה של הצוללת. תאלוף גד נבון, חרב הראשי לצה"ל חספיד את 69 אנשי הצוללת. נאמרה תפילת „אל מלא רחמים" והוגתו זיים.
(תצלום: רחמים ישראלי)

המכללה של הדסה ויצו קנדה
עייש נרי בלומפילד
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי חוראה
מערכת החינוך הטכנולוגי

בית-הספר לחינוך
והכשרת מורים — חיפה
ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז (מיום 12.1.86 עד יום 31.3.86)
למגמה
מינהל,
מזכירות וחשבונאות
לקראת תואר מורה מוסמך בכיר
פרטים ותרשמה.
בשערי המכללה, רח' חנה סמוי 12, ת.ד. 4131, חיפה.
בימים א' - חי בין השעות 09.00-13.00
טל. 04-381253, אוטובוסים 12, 21, 28, 37.
פרטים שני

המכללה של הדסה ויצו קנדה
ע"ש נרי בלומפילד
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי חוראה
מערכת החינוך הטכנולוגי

הרשמה לשנה"ל תשמ"ז
(מיום 12.1.86 עד יום 31.3.86)
ביה"ס לעיצוב ביה"ס לחינוך והכשרת מורים
למגמות: ★ עיצוב גרפי ★ עיצוב אדריכלי ★ צילום
★ עיצוב אופנה ואומנויות טכסטיליות
★ קרמיקה ואומנויות טכסטיליות
★ תכשיטנות ואומנויות טכסטיליות
משך הלימודים — 4 שנים
לבוגרים מתאימים ובוגרים, בנוסף להשרה
לעיל, להשתלב גם במסלול להכשרת
מורים לתואר מורה מוסמך בכיר לחוראת
ולהתמחויות בתחי חטפר העל־יסודיים.
לתואר עיצוב אופנה, קרמיקה ותכשיטנות — מסלול
לבוגרים חובה.
פרטים ותרשמה.
בשערי המכללה, רח' חנה סמוי 12, חיפה
טל. 04-381253.
בימים א' - חי בין השעות 09.00 - 14.00
אוטובוסים 12, 21, 28, 37
לתרשמה יש לחביא: תעודת בגרות, תעודת זהות, תעודת שחרור מצבא, 3 תמונות, דמי תרשמה.
פרטים שני

אנשים ואירועים

„מכונת הטלה טבעית" מדהימה את המומחים

שתי בנות יען בחוות היענים בקיבוץ האין שבעמק הירדן, התגלו כשוכ־טבע מופרעת ויוצאת־דופן בקבוצה־מינה עולמי.

בעוד שהממוצע הטבעי הוא ב־50 ביצים בשנה לכל נקבה, הטילו הבנות בשנה האחרונה כ־160 ביצים כל אחת, ועוד זנבן זקוף והביצים מתגלגלות ללא מעצור כמעט בכל יומיים.

המעניין הרהים את עובדי החווה שהומינו זאולוגים לבדוק את התופעה, אלו לא יכלו למצוא הסבר וגם מומחה מדרום אפריקה, ארץ המוצא ש־הגידול של היענים, לא יודע להסביר את המתרחש בחווה שבעמק הירדן. ו־ואמר שבכל הידוע לו, טרם היה כדבר הזה. בדרא"פ ובארצות אחרות יש מגדלים יענים.

מביצים רבות גם בקנו אפרוחים ויותר מ־200 אפרוחים מתרוצצים בר־רשאים של מטע התמרים שבו ממוקמת חוות היענים של קיבוץ הא־סקרנים רבים מגיעים למקום לצפות בעופות שפרעו סדרי טבע הבאמיתי.

יצוין, שמשקלה של ביצת יען נע בין 1.5 ק"ג ל־2 ק"ג ונחוו להכין מ־ביצה חביתה ל־35 סועדים. החתמת בחברי ציבור על הביצים זה שי־אפשרי נוסף...

מירה יפ

סיפורו של אזרח מדרגה שנייה

איברהים חורי ערבי המתגורר בגורה עלית זה חמש עשרה חגיש האמצעות עו"ד אמל חורי הבטיח לבית המשפט המחוזי בגורה למתן פסק דין האחרוני לגבי התנהגותו למשפר האזרחי בעניר. איברהים דורש לחכיר בשרותו במערת"ז בשיעורים כפולים חבשתון.

את התבטיח הגיש חורי לאחר שנואש מקבלת הזעודון וכאמ־ממשרד: השיבו לקביעת דירה בגורה עליה. חורי, עובד קוטיאה במלגעוו, המתגל מרכז שיקום בגורה עוזון, כי הוא מוטרד בדיעות שנורמו בגורה עליה ובבר חגיש עשרות בקשות לקבלת זכאות לקבוקת דירה מפשרה. חשבון ומנוי, מנוי בשלילה בוטה שאוא לא שירת בצה"ל.

חורי הגיש לבית המשפט מכתב הטרעה שקיבל ממנהלת מחוז לאיכלוס, עוזי שמרי, ובו נאמר: „קראתי לחדיעתך, כי על פי קווי מדיניות זאלא לבפעולת דירה בעיקוב פיתוח, מי שעדיה בגורה בתפעדה או בשרות בתי חשוחר, הלל מי מחוגים אלה אוכל שוב בחנדרת לבן, לא אוכל לעיוע בך.

חורי גם הגיש לבית המשפט מיסר־תעודות הוכרה המאמרת בבשבר הראזחי־שבן, הוא משרת „מחתנדבות אמו לא בבגיש בבית המשפט גם כתב חורי, כי אשתו של מתקם בגין עליות מן הגורות מיוחלת בעניינו, עד שנמסרת.

מירה יפ

המעשנים שורפים יותר קלוריות

בוסטון. — מעשנים שורפים קלוריות במחירות העולה ב־10 אחוז מזו לא־מעשנים. הנתונה זו עשויה להסביר את העובדה, שאנשים המאמ־לעשן נוטים להשמין.

מי שמעשן 24 סיגריות בסרקיזון של 12 שעות, מגדיל את הפלי־המיטבולית של הגוף בשיעור של 10 אחוז, מה שעשוי להסביר לחלק מהאנ־חלקי את החבדל במשקלם של מעשנים ולא־מעשנים.

מעשנים יכולים בדרך כלל לאכול יותר מאשר לא מעשנים, מבלי לחוס במשקל.

4 חוקרים שוויצים, שפירסמו את מסקנות מחקרם ב„ניו אינגלנד אוף מדיצין", מציינים כי אדם שסרבה לעשן, שוויץ כמות נוסחת של 50 קלוריות ליום, הטווה להפיסת שקולדה ממוצעת.

יוצא, איפוא, שאנשים המסוגלים לעשן 24 סיגריות ליום, עשויים לחס־ער 10 ק"ג במשקלם, אם ימשיכו לאכול אותה כמות מזון שאדם מ־עישנו, מציינים החוקרים.

ארץ השמש העולה — עולה...עולה

טוקיו. — קומתם של הישנים גוברת. — בעיקר מתוצאה מתאמ־רגליהם — נמסר בזדעה של משרד החינוך.

לפי נתונים המתייחסים ל־700.000 ילדים מגיל 6 עד 17, גבהים ילדי־ם ב־5.2 ס"מ מאשר בני גילם לפני 25 שנים.

(ידיעות־שיא)

ג'יימס דוף, דוגמת שן: צעירים, שיוגא חוזם לחוניך בכמה אמאל־בכלא בדרום־קרולינה.
(תיקוס איפ)

המוסף לשבת

עורך: בנקי אדר
עורכת־משנה: טלי שילוני

על הפרק
מארק גפן

החשבון הכפול של העיתונות

מגיפת החוקים האחרונה שמטרתה להגביל את חופש העיתונות, מחייבת גם את העיתונאים לחשבון־נפש. ככל שירבו הרשלנות והדיוח הבלתי־אמין — כן תוקל מלאכתם של אלה האורבים לחופש העיתונות בפינה

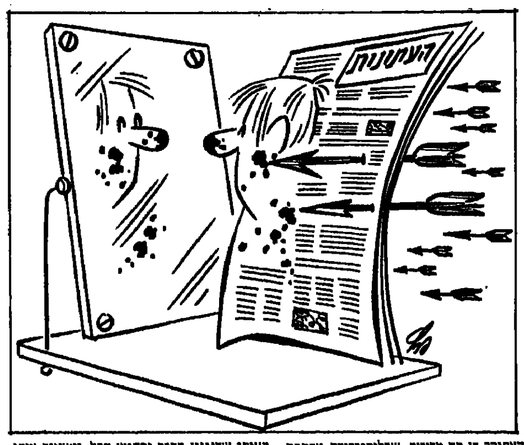

גיפת החוקים האחרונה שמטרתה להגביל את חופש העיתונות, עומדת כנראה לחלוף. פרט להצעת חוק, שעריין יש לה תומכים ממשלה ובכנסת, שעניינה איסור פרסום שמות החשודים אר הנחקרים עד להגשת גליון האישום נגדם, או לחלופין — עד תום 30 יום למעצרם לצרכי החקירה. הנסיונות להגביל את חופש העיתונות אינם חדשים והם נוגרים מאשר המיספר רואה את עצמו נאמן מפירופסים חשפנים. הראבה ל־אזרח וחקמן, תמנגן עליידי העיתונות. משמשת עילה לאישי ציבור כדי להציג הגבלות חוקיות שונות. אך הפורמאלית מהווה הזאת מעולם לא בעקבות מגיעה באותם אזרחים אלמוניים, אלא בגלל רצונו של שר פלוני או חבר כנסת אלמוני מן הפירסומים עליו.

מראש ייאמר שגם כמאבק נגד חוקים אלה אין מקום לאידיאליזציה של כלי־התקשורת והצגתם כטלית שכולה תכלת. העיתונות ראויה לביקורת כמו כל מקצוע אחר. איני סבור, כי יהיה זה נכון לרבר על כלי־התקשורת כאיגוד כוללני, שכן קיימים הבדלים בין העיתונים השונים, וזו כרגתם וזו במידת הגיבתם הדיבוקתם בכללי האתיקה העיתונאית. שמעתי לפני זמן מה את הרצאתו של היועץ המשפטי למשלה, פרופ' יצחק זמיר, בפגישה הוקרה לבשיא מעצמת העיתונות ע"ד יהושע רוטנשטרייך, — הרצאה שהיתה חדורה כנה לקיום חופש הע־מקנה, כאחר היסודות של המשטר הדמוקרטי. אך גם הבנייה על אשמתה של העיתונות ליצירת אותה אווירה עוייגת כלפיה הניכרת בזמן האחרון.

בהעדר חוקת־יסוד

אכן, אי־אפשר להתעלם מן הסקרים המצביי־עים עליכן, כי חלקי ציבור נרחבים תומכים בהגבלת חופש העיתונות. גם משום שהיא מאבדת לעיתים את אמינותה, וגם מתוצאה ממסע הסתה נגד כלי־התקשורת, שקורבנים פוליטי־קאים, המסילים על העיתונות את האשמה לרוב המדולים בהשלובות שלהם עצמם. תובה, איפוא, לעשות חשבון כפול, חשבון עם המימסד המנסה לגנות חופש הביטוי, אך גם חשבון עצמי. חשבון העיתונות בהמשה־מדרך של דיוקן אמין ובדוק המדליקים, שלפיו העיתונאי יהיה חייב במקרים מסויימים לגלות את מקורות המידע שלו, לאחר ששתו נחקרה אלה הוסרה אולי במידה מרבה הדרות למיקורת הדבה בעיתונות, אין מעם לשוק ולעסוק בזה.

לעומת זאת, אני מקשיב בחולם לביקרתם שמישמע מקול: לגיות הרעיונות הלה. ניקח לוהוגמה את סעדתו: אי חשר שחל, כי מעצמת עיתונאית. אולם רגע העיתונים והעיתונאים אינם לאכסם. לאן בחולל יש מקום לחשבון־נפש אמיתי של העיתונות. הדפרות על מלל־ר־שר־הפנים לסגור באורח אדמיניסטרטיבי עיתון, אם יסיון, למשל, שהפירסומים בו עשויים לעורר בהלה ותסיסה בציבור, או לפגוע בשלום הציבור. הגדרות מעורפלות שנוסחו בזמנו עליידי השלטון המנדטורי לצרכי מאבק בעיתונות הארצישראלית, שהשתתפה במאבק של היישוב נגד שלטונות המנדט, עד כה היה רק נסיון אחד להעביר חוקים אלה. הדבר התרחש בראשית שנות ה־50 נגד עיתונה של מק"י „קול העם", אשר נסגר בגלל פירסום הדיריה על משלוח אנשים, כאשר אי־פירסום השם המפורט מחשיד למעשה את כל הקבוצה. מוצעת העיתונות הזיעה לא פעם, כי אסור לפרסם דיריה בנוסח „סיור כביר בבנק פלוני חשוד: במעילה". אך „מתוהלת חקירה נגד אחד מראשי הפיר בנוסח רך" וכדומה, התרגיל של „ידיעות אחרונות", הפר את כללי האתיקה ומוזאיר לא יכול היה לשמש רגם למרסומים במקרה של קבלת החוק, האוסר פירסום שמות החשודים.

אחדה של המערכת המשפטית

נכון, במרצדת השנים היתוספו חוקים מגבילים נוספים, כגון חוק לשון הרע וחוק איגיעת הפרט, העיתונות נילה מאבקים קשים נגד שני החוקים הללו, אך בדיעבד מוחר להודות, כי השד אינו נורא כל־כך, וישנה הצדקה לאשר גם לאורח אשר נפגע מפירסום כלשהו להתגונן בפני ערכאות משפטיות. אשר לחוק לשון הרע, הרי שמעגנו באותה הרצאה שלו היועץ המשפטי, כי המערכת המשפטית עצמה מתייחסת ביותר מאשר אחרה להבטחת חופש העיתונות. כך, למשל, עליפי לשון החוק, מי שחובע את העיתון לדין בגין לשון הרע חייב להוכיח לא רק אי־אמת שבדיבה, אלא גם זדון בפירסום. ושפטי ישראל — כך אומר היועץ המשפטי — ודרשו גם מרשו „חדון" מעבר למקובל, למשל, בחלי־מרשו שבדמות של ארגוה־הבריח. לאמתו — זדון המשפט של ארגוה־הבריח. לאמתו — זדון פירידור שלמפרסם הייתה כוונה מוגדרת לפגוע בחובבו (טינה אישית, חשבונות אישיים וכו').

מתוך שלוש הצעות החוק שדובר עליהן בזמן האחרון, שתיים דרן, מן הסרק אליבא ראמתם שרים, שחוקרן, כיחמיהם, ושר שחל טוענו כי „לא רוצים ולא דעי", הוא כלל לא חוכנון לחגיע חוק בישיר „העיתונות", אלא „חוקן מרעה העיתונות" ואילו שר המשפטים, חיים בר־לב, נטר, אף הוא מן הנהגה המיוחסת לו שהוק נגר המרקיעים, שלפיו העיתונאי יהיה חייב במקרים מסויימים לגלות את מקורות המידע שלו, לאחר ששתו נחקרה אלה הוסרה אולי במידה מרבה הדרות למיקורת הדבה בעיתונות, אין מעם לשוק ולעסוק בזה.

לעומת זאת, אני מקשיב בחולם לביקרתם שמישמע מקול: לגיות הרעיונות הלה. ניקח לוהוגמה את סעדתו: אי חשר שחל, כי מעצמת לוהוגמה את הסקוס, לא, איני משקיע שלמיעוט עיתונאים הנוהגים כך, אני יודע זאת מן הנסיון ואני שמעתי הודאה כזו מפי בתל־אביב — בעת ביקור תלונה נגדי בנוגעת מעצם מעצמת העיתונות. הייתה לי כותרת גדולה — סיון — אלא שהתיקה הן כה מרובות, שבלית־ברירה אסתפק ברוגמאות מדודות.

העיתון „ידיעות אחרונות" של יום שישי האחרון, נכסותו „להמחיש כיצר יראו פירסומים בעיתונות לאחר איסור פירסום שמות החשודים. הקדיש עמוד שלם לפרשייה הנוגעת לחבר כנסת מסוים, או כלשון העיתון „אחר מתוך 120".

אך „ידיעות אחרונות" שכח משום־מה, שדרך זו של פירסום יש בה משום עבירה על כללי מועצת העיתונות. שכל עיתון ועיתונאי התחייבו לכבדם. עליפי אותם הכללים אסור לפרסם חשד לגבי אלמוני, המסייחס לקבוצה מוגדרת של אנשים, כאשר אי־פירסום השם המפורט מחשיד למעשה את כל הקבוצה. מוצעת העיתונות העירה לא פעם, כי אסור לפרסם ידיעה בנוסח „סיור כביר בבנק פלוני חשוד: במעילה". אך „מתוהלת חקירה נגר אחר מראשי הפיר בנוסח רך" וכדומה, התרגיל של „ידיעות אחרונות", הפר את כללי האתיקה ומוזאיר לא יכול היה לשמש רגם למרסומים במקרה של קבלת החוק, האוסר פירסום שמות החשודים.

„היהודי" בכל כותרת

דוגמה אחרת של הזלזל בכללי האתיקה העיתונאית אפשר למצוא בתחום חטור עוד יותר. תשימו לב לציון „ערבי" בכותרות — „ערבי רצח", „ערבי גנב", „ערבי אנס" וכו'. מוצעת העיתונות ניסתה להגיב בסכר בפני פירסומים גזעניים כאלה, כאשר אסרה הסלת ידיעה על רקע עדתי, לאומי וגזעני, לא חוסרים לנו רצחנים ואנסים יהודים, אך הללו מתפרסמים בשמם בלי ציון לאומיותם. רק הערבים הם חסרי שמות, מהם ערבים ויהודים. מוצגר הדיריה אינו מביא דוגמאות, אך העיתונות שורצת כותרות כאלה.

ועוד באותו עניין לאחר רצח של יהודי, עוד בטרם נודעו פרטי החקירה, מתפרסמת ידיעה הקובעת כי „הרצח נבע על רקע לאומני". בוודאי שיש מקרים כאלה, אך הוריות כלכיה־זו, לומרת הרצח, כאשר המשטרה עצמה אומרת, כי „החקירה מתנהלת בכיוונים שונים" מצביעה על המגמה המוכרת לי, את העיתונות האנטי־שמית, שתנה לתכליה מ „יהודי" בכל כותרת. לעומת זאת, מוקרה רצח של ערבי פלוטה שוב בחסבר מחיר ושיגרתי, כי נראה, שבערב בעת מיפגש בחומר נפץ, או חוסל עליידי מתכלים בחשד של שיתוף־פעולה.

דוגמה נוספת דמוזה מאוד של עבירות אחות הם אחתם פירסומים המטילים דופי בפלגי מבלי שהעיתון חוקיתונאי מרוע לקבל את הנוגבות של האיש על הטעונה, או הוראות תמורות לתפרסם נגרו. הוא כל כרל בהאיתה העיתונאית, אך רבים מן העיתונאים מוחסים אם עוקמים אותו. לעיתים נטענה גם „רוחק נמוך" ולעיתים משם שהם הרשיים שהגובה עלולה לחוגיע את הסקוס, לא, איני משקיע שלעיתונים ועיתונאים הנוהגים כך, אני יודע זאת מן הנסיון ואני שמעתי הודאה כזו מפי בתל־אביב — בעת ביקור תלונה נגרי בנוגעת מעצם מעצמת העיתונות. הייתה לי כותרת גדולה — סיון — אלא

המשך בעמוד 11

נהגי מוניות ברמלה — מעולג פחד

ורד לוי צילם: אנדרה ברוטמן

כל היושב מאחורי או מצדדי...

בשבוע שעבר נמצא יעקב פפיאשווילי מרמלה חסר רוח־חיים במוניתו. כמה ימים קודם־לכן תקף נוסע את אבי לוי אף הוא נהג־מונית מרמלה. כתבת על־המשמר משוחחת עם נהגי תחנת איילון ברמלה — תחנה גדולה מאוד המעסיקה ערבים ויהודים — על הפחד, על יחסי־העבודה ועל אמצעי־הביטחון

נאטי רז. סדרן תחנה: צריך בסף. לא?

נאטי רז. נהג, סדרן התחנה.

אני ואבי לחיים שלי אם יקרה משהו למישהו

ארבע־עשרה שנים אני מנהל פה את התחנה. המצוה. יציאות. טלפונים. נסיעות מיוחדות. הכל. המצב־רוח פה מאוד ירוד מאז אירע המקרה של אבי לוי שנפצע ובמיוחד מאז הרצח האחרון. הכרנו את שניהם. אבל מעט מאד. הם היו חדשים במקצוע. כמה נהגים שלי הפסיקו לעבוד, בעיקר נהגי שבת (באלה שעובדים בעבודה אחרת והופכים לנהגי מוניות בסופי השבועה. כולם עומדים בתחנה. לא לוקחים כמעט מהבישים. פוחדים. מי שבא להנה לקחת מונית או בלבד לבן. אין מה לחשוש. יש גם שיחות טלפון חשורות — למשל, שמישהו לא מוכן להזדהות. או שהיעד לא נראה לי — מיר אני מבטל. לא עושה חשבון. אני ואבוי לחיים שלי אם יקרה אסון למישהו מפה. כל החיים יהיו לי יסורי־

— חמישים אחוז ערבים, גם מהנהגים וגם מהקליינטים. אז איך אפשר לעשות אפליות? לך תדע מי עולה על הרכב. ערבי, יהודי, ערבי טוב. ערבי רע, יהודי טוב, יהודי רע... אז הרבר היחיד שאנחנו יכולים לעשות זה להגיר להם להיזהר. בלילה — פשוט לא לקחת. גם אם יש פיתוי. גם אם אתה חוזר מנסיעה שהיתה מוזמנת ויכול בדרך חזרה לעשות עוד כמה נרושים — תתאפק. זה לא שווה את החיים שלך. ותרעי לך — גם הערבים פוחדים. לפעמים יש קצת ויכוחים בין הנהגים הערבים ליהודים. אבל ברוח טובה. הם עובדים כבר הרבה שנים ביחר. יודעים שלא כדאי להתחיל עם ויכוחים פוליטיים ועם דעות לאומניות. והם פשוט נמנעים מזה. יש אצלנו מין סטטוסיקוו שנשמר יפה מאד. בנו־מיעוטים יודעים שהם לא נוסעים בנסיעות לתעשייה הצבאית. למשל. אין ויכוחים. יש סדר. יש משמעת. יש לנו בית־משפט. הכל תחת ביקורת ופיקוח. כל נהג ונהג. זאת התחנה הכי גדולה ברמלה — שבעים נהגים. אני מתפלל שלא יקרה שום דבר. חס וחלילה. מה לעשות.

מאיר רסרי, נהג 12 שנים.

היית' מחסל אותם. את כולם.

לא פותח משום דבר. יש לי מבוט מתחת לכסא ואני לא מקנא כמי שיתנוף אותו. אני — לא לוקח ערבים. אפשר לקללו אותם בקלות. בצ'יק. זה עניין של ניסיון. לפעמים. אם בכל־זאת יש לי ספק — אני עוצר. מרבר שתיים שלוש מלים. אם זה ערבי — לא עושה לו שום חשבון. נותן נאז ומסתלק. בלילה. יש לי אור חזק מאוד בתוך המונית. איך שהבן־אדם מכניס את הראש אני ראה — ערבי או יהודי. אז ככה. לפי השיטה הזאת — אין לי ממה לפחד כי אני קובע מי ישב במכונית הזאת איתי. אי־נעימות? הצחקת אותי. אם רק הייתי יכול הייתי מחסל אותם. את כולם.

חאלד אבוקעור. נהג ערבי. 15 שנים.

אני לא לוקח ערבים במונית.

את האמת — קשה מאד לעבוד. הנהגים כבר לא רוצים בכלל לנסוע. יש כאלה שהפסיקו לעבוד. גם אני מפחד. אפילו שאני ערבי. ואיך בכלל מישהו יודע אם אני ערבי או לא? את חשבת שאני ערבי? יש לי מחשבות אפילו להפסיק גם לעבוד. אבל איך אפשרי? מה אני יעשה. יקבץ ברבות? יש לי משפחה אני. אז אני. את האמת — לא לוקח ערבים בלילה. מותר על עבודה. זה לא פשוט בכלל כי אתה רוצה לעשות כמה שיותר אבל מפחד. אשתי היתה רוצה שאני יפסיק לגמרי. אין ברירה. עובד גם יום גם לילה. מנסה להיזהר. עושה פחות כסף. למה? אמרתי לך — לא לוקח אם נראים לי ערבים.

שפריס רומקו. מנהל תחנה.

לא לאסוף אנשים בתוך הכביש!

אם מישהו מהנהגים אמר לך שהוא לא פוחד — אל תאמיני לו. כולנו משקשקים. זה לא צחוק העניין הזה. זה חיים או מוות. נתנו עצה לנהגים — בלילה, בכל מקרה — לא לאסוף אנשים בתוך הכביש. לעבור רק בהמונות. בנסיעות קבוצות מראש. יודעים מי זה. לאן בדיוק, ויש פיקוח. מאז המקרה של פפיאשווילי, התחלנו לעבוד עם הרבה יותר אבחנה. זה בעיה גדולה. העיר הזאת מלאה ערבים. התחנה הזאת

תנעמי יאיר. 35. תושב גדרה.

במהלך הראיון, התפרץ במפתע לתוך התחנה, באופן שהלם מאוד את אווירת הנכאים והפחד, ומי בשורה: יש לי פטנט מיוחד שיציל את נהגי המוניות מרצח.

יש לי פטנט סודי

לפני כמה שנים המצאתי פטנט, נשרר והפרייבט שלי. שימנע את גניבת הנס לאור מה שקורה לנהגי המוניות. שיכלו את הפטנט והתאמתי אותו כך, שיוכל לשמ את הבעיה שלהם לגמרי. הפטנט הוא מה אני מתכוון לרשום אותו במשרד הפטנטי בינתיים אני יכול רק לומר לכם שזה מבוי לחלוטין את כל מי שיושב במונית כין צ לצד הנהג או מאחוריו. בלחיצת כפתור אח הנוסע יהיה משותק ויוכל רק לנשום. הוא לא יהיה מסוגל לחזיז אצבע. זה לא יגרום לו נזק גופני. אני ניסיתי את זה על עצמי ו חברים שלי. אתם מוזמנים לבוא אלי ולראו הדגמה על בשרכם. אני לא מוכן להסביר זה משהו חשמלי או לא חשמלי — אין ל כל סכנה. המחיר של המתקן יהיה בערך $250 ואני ערוך גם לייצור המוני שלו. הנה הוא — שאני מייצר ומתקין בלעדי. ה נשאר סודי. גם אם הרכב חונה והנהג יר מישהו פורץ והרלת נסגרת — המתקן יפע והאיש לא יוכל לזוז עד שבעל הרכב יגי הייתי כבר בכל תחנות המוניות באזור וכל התלהבו מהרעיון וביקשו לראות הדגמה. ה נשמע לכם, אולי, מוזר. אבל כל מפנ בהתחלה מעורר ספקות. אני חושב שאפש להגן עם הפטנט שלי על חיי הנהגים בצורה מוחלטת. שינסו אותי. מה יש להם להפסיד?

מצפון — אולי זה אני אשם כי אני אמחוי לנסוע. לרוב הנהגים יש נשק אישי. זה שה עזור. למרות שאם זה בא — זה בא בהפת מאחורה. אבל בכל זאת — נותן להם תחוש ביטחון. הייתי שמח אם היו מתקינים מכו משוריינת כמו שיש בארה"ב ובאנגליה. ה בהחלט יכול לפתור חלק גדול מהבעיה. ה המקרה האחרון אנחנו נשמרים לנפשנו. נוה מי שבע. זה לא מצב נחמד במיוחד לעבוד ב המתח עצום. אבל אין ברירה — ממשיכים מי צריך. לאז

נהג וחבר הנהלה — עזרא שרהבו

החבר הכי טוב שלי הוא ערבי ומשפחת ערפאת!

פורחים. בטח שפורחים. אבל תביני ש דברים. אחר. לנהג ותיק אין הרבה סיכויים ל יקרה. מסכן. הפפיאשווילי הזה. היה חדש לגמ

(המשך בעמוד 10)

לקראת ההסכמים הקיבוצ"יים

מאת אבשלום קווה

לשחוק את השחיקה

במשך החודש הקרוב תגבש ההסתדרות את קווי המדיניות שתשמש בסיס לניהול המו"מ על הסכמי השכר החדשים במשק. עיקר מאמציה יכוונו לעצור את השחיקה הגדולה בשכר העובדים

חיים דבר־סלה: שקע בעיות

נאמרי בת: ללמוד מאחרים

יומה הנראה לעין של השנה התקי ציבית ב־31 באפריל 86' מעיד את הירידה ביחסי־העבודה במשק. הסנונית הראשונה — מאבק הס תדרות האחיות והאחים. עריין לא ברורים הקווים שינחו את נציגי ההסתדרות במלחמת העצבים הקרובה עם המעסיקים הציבוריים והציבוריים. מתוך דברים, שנאמרו עד כה על ידי ראשיה ניתן ללמוד כי עמדת הפתיחה תהיה: החזרת חלק מהשחיקה בשכר על חשבון ההון.

במשך החודש הקרוב תתבגש באגף לאינוי מקצועי המדיניות שתשמש בסיס לעמדות הסה תדרות בפתיחת המו"מ. הפעם תלחץ ההסתדרות להגיע לסיכומים מהירים ולא לגרור את הדיונים על־פני חודשים רבים, כפי שהיה בעבר.

הפנינים שבכתר

מקום נכבד צפוי שוב לסעיף התעסוקה. ההצלחה המרשימה של התוכנית הכלכלית האפשרה על ידי שחיקת שכר־העבודה בצורה ראיסטית, והפיתחו לבן־ערובה של התעסוקה. ההסתדרות תנסה להפריד בין השניים ולתבוע גם שחיקת הבנכסים הפיננסיים. נוכח שחיקת שכר השכירים יש להסתדרות הלגיטימציה לתבוע זאת. אך ספק רב אם תביעתה תיענה.

מנועי־הפועל צופים כי הממשלה תלוך לקראת ההסתדרות לאחר שוו השקילה. במהלך הקיץ האחרון, לנתב היטב את החצים כתחום יחסי־העבודה. אולם, אין פירוש הדבר כי נציגיה כמשא־ומתן יוכלו להגביר את הלחץ לתוספות שכר משמעותיות. משום הפנינים הנחשלות שבכתר ההסתדרות: קופת חולים וטולל בונה שרותים בקשיים גדולים ויזדקקו לעזרה ממשלתית.

יו"ר האגף לאינוי מקצועי, חיים הברפלה, הודיע בכרכו ארגון עובדי צה"ל באמצע השבוע, שההסתדרות תדרוש לקצר את אורך הקופת ההסכמים משנתיים. כפי שזה עתה. לשנה אחת. בשל סיבוכי־השאלה הרבים לגבי עתיד המשק. עוד אמר הברפלה, כי ההסתדרות תדחה כל ניסיון לדון בנוסח של השכר בלבד.

כל הסימנים מעידים, כי מצב התעסוקה יילך ויחמיר בשנה הקרובה. ביומון ישראל קיסר פתחה ההסתדרות במסע התעוררות בנורא. הקרן לצמיחה", שישמה לה למטרה לגיים מעבוד העובדים כמיליון וחצי ימי־עבודה אשר יופנו להקמת מפעלים חדשים ולהרחבת המפעלים הקיימים שיש להם היכולת לקלוט כוח־אדם. לפי שעה, זו תוכנית על הנייר והחשש לסניחתם של מפעלים נוספים נגשוף בעורפם של אלה שינהלו את המו"מ על ההסכמים החדשים.

ללמוד מאחרים

הנתונים שפורסמו לאחרונה על נסיגת השכר בשירות הציבורי אל הרמה של סוף שנות השבעים הועיקו את מזכירות ההסתדרות עובדי המדינה. עריין קיים ויכוח בין המומחים למיניהם אם רמת השכר, אבנם, נמוכה כה מינבעותיה. מכר מיקום כבר עתה ברור, שהשחיקה בשכר עובדי השירותים עמוקה לאין שיעור ביחס לבין הפרטי־ציבוריי.

גם פער זה יגלא חפקיד נכבד בעיצוביתן וקבריתי ההסתדרות ינסו לשיער על האיזון הנדרש בין שני הציבורים. תוך פתיחת פתח לטלם־שכר חדש למנהלים ולאקדמאים בציבור־ה חברה והרות, שפרוטו רביזיה של שיטת הדמגה.

ביעים אלה עושה כחו־ל משלחת ביטעם הסה תדרות. בראשות מינהל האגף לאינוי מקצוע, מאד נת. במשלחת משתתפים ראשי הסתדרויות המנהלים והאקדמאים. יצחק רז ויעקב אוני קונסקי, על המשלחת הוכל לבדוק את הסיעוים שחלו באינוים המקצועים בגרמניה. שבדיה וארצות־הברית תוך־רבי הקיפוש עם הטכנולוגיה החדשה. ולהגיש שורה של הציעות מה מן הניסיון שלהם ניתן ליישם בשטח הישראלי. האיום של איגוד ההנהלים והסתדרות המחר לפרוש מן ההסתדרות בשנת '88 לא רק שלא בוטל אלא שבפועל מתרחשת עריקה הנינית של הנהלים מאינוים אלה. על־פי הערכות אנשי האינוים כ־100 אנשים מחברי הסתדרות הינהנדסים ולי מעלה ני־ 200 מהסתדרות המחר נמשו לאחרונה את אירגוניהם. התרוקנות זאת מחזרת את מגמת האיום ומגרית להיות על הראשה לעצור מאחורי הבטחתם לפעול לשחרור הבקצועות האקדמיים מהסתדרות אחרי אינוים אחרים.

לעצור את הסחף

לא ברור, לפי שעה, אם ההסתדרות תמשיך לדבוק בהכנס הבסגרת או תיתן ברחב פעולה גדול יותר לאיגודים הבקצועיים. נסיון הבנים האחרונות ביטים, כי דבר אינו נוח לא לבמשלה. לא לבעסיקים הפרטיים ולא להסתדרות ואנשי מדים עצמם.

בעיפים נוכים שיעבירו בחרבו ראשיה על המדיניות הבקצועית: בשירה על בכשיר תיפסה היותר. שבוע עבודה מקוצר והתכנית אמנה עם המשלה והבעסיקים הפרטיים. שתמנע מהן ובקבת שיות מבעפלים הבעסיקים עובדים בלתי־מאורגנים.

הוספות שיתנו עד אפריל לא יהיה בהם כדי לבנוע התפרצויות ביחסי העבודה במשק. ליצונות שהביאה עבינה הכונית הכלכלית תהיה השפעה ביתנת על הדרישות. ההסתדרות אינה יכולה להסכים לשחיקה נוספת בשכר, והיא תנסה לעצור את הסחף בתחום זה. ■

משובים במצוקה — עם גדליה גל

יוסף גלילי

אפילו במחיר ממשלת האחדות

„מפלגת העבודה שוגה בכך שאינה יוצאת למאבק חריף להצלת ההתיישבות", אומר גדליה גל, מזכיר תנועת המושבים ומציע תכנית שיקום

נעת המושבים נקלעה למשבר קשה. המאיים על קיומם של עשרות יישובים. דיוקא בימי בהונתה של ממשלה בראשותו של שמעון פרס. המנהר היצרני התיישבותי והחקלאות נסגנו מאד בתוצאה מדרישות ממשלתית מעוורתת, אומר גדליה גל מזכיר תנועת המושבים. מפלגת העבודה שוגה בכך שאינה יוצאת למאבק חריף להצלת ההתיישבות שהיתה ועודנה אחד מבסיסיה המוצקים של המדיינה.

שמירת ההתיישבות וחילוצה מן המשבר „צריקה אפילו פירוק הממשלה". ככל שראשי המפלגה יקרימו להבין זאת יש סיכוי, לדעתו, שיושבים שעליהם היתה תפארתנו משך דורות, יינצלו מסכנת התפוררות והתנוונות".

הבעיה המרכזית המעסיקה אותנו, אומר גדליה גל, היא כיצד להיחלץ מן המשבר, שבו אנחנו נתונים. אין זו נחמה שהמשבר פוקר את המגזר הציבוני כולו. הפערים בין משק אחד למשנהו, בתוך המגזר, ובין מגזר למגזר באותו אזור ובתנועה בכלל גדלים והולכים: ומצב־זה פוגע באחד העקרונות הבסיסיים של התנועה: הערבות הדדית במערכות המשק. האגודה והארגון האזורי. הערבות הדדית אינה יכולה להתקיים כאשר הפער בין המשקים מגיע למימדים בלתי־נסבלים ופער החובות מאיים למוטט את האגודות ברמה הכספית והאזורית.

מדיניות ליבראלית בכיכול

בין הסיבות שגרמו למשבר מונה גל: שחיקה מתמשכת בריבוחיות היצוא: סביעה בחלק מעבפי הטוק. המקומי בגלל מדיניות ממשלתית מעוותת, לדוגמה, ריוחיותו של ענף ההודים נמצאת בירידה מתמדת זה שבתיים משום שלפי שהעבודה בתן הצטמצמה מחמישה ימים בשבוע ליומיים בלבד.

סחרור של חובות

גורמים אלה בצרוף ריבית רצחנית, המיש־תוללת בשוק הכספים זה שנים, הכניסו משקים רבים לסחרור של חובות ויצרו פערים אדירים בין משק למשק. גל אינו מתעלם מן העובדה שיש בן אגודות, הן ברמה הכספית והן ברמה האזורית, שראו את עיקר תפקידם בגיוס כספים ולא הרגישו את אחריות החברים לפרעון החובות. האגודות, בחלק מהיושבים והאזורים שיחזרו את החבר מאחריות כלתי־אמצעית לקיום משקו ופרנסה.

„אנחנו מצווים לברוק את המערכות האזוריות והארצות שלנו, שבהם הפליגו שרבן בשנים האחרונות. יש להתאימן לתפקידיהן ולצרכי החקלאים", הוא אומר.

התפרון: סבור גדליה גל, צריך לבוא משני מקורות: האחד, המשקים עצמם. השני, ממשלת ישראל, שעליה האחריות להתייצבות הלאומית. הממשלה חייבת לתת תשובה בשני מישוריים: א) פריסת החובות המעיקים; ב) קונסולידציה של אותם משקים שנמצאו מגוכה הריבית והצטברות החובות עד כדי שהפריסה בלבד לא תאפשר להם להיחלץ מפעוקתם. משקים אלה, מדגיש גל, ללא עומס הריבית, הם ריווחיים ומסוגלים לפרנס את עצמם.

ביום, מסכם גל, דרושים לשיקומה של התיישבות, לפריסת החובות המעיקים, 500 מיליון דולר. כל סחבת נוספת בהקצאת המשאבים מגדילה את הסכום בגלל עלות הימתון, ובסופו של דבר תגרום להתמוטטות מחלטת של יישובים רבים. 90 מיליון הדולר שהחליטה הממשלה להקציב לעזרת יישובים במצוקה סכום קטן שבא באיחור חודשים לאחר קבלת ההחלטה היא סרם בוצעה. בתור סכום תחולתי הוא עשוי להעניל, אך אין בו כדי לתת פתרון אמיתי למצוקת התיישבות החקלאות. ■

הצעת מזכיר תנועת המושבים לחיזוק המשק המשבחתי

מרין הירוחת משק מבעליון, בכל מושב ניתן למרות עד 10% מספר היחידות הכללי, שאין לחם סיכוי־לחיות ריווחיים המתישבו עוזב את הכפר והבית עובר לרשות האגודה, או המתיישב שנשאר בתושב הכפרי, בשני המצבים, הקרקע, המים ומצעי הייצור עוברים לרשות האגודה. הכסמים הדרושים לפרוון המשק, למונו מקרן משותפת של המשלה והמושב.

מנושב עובדים לישוב פרטי. מעשב שלמעלה מ־70% מיחידותיו ראויים לפרוון. ייתפר לישוב קודמי: הקרקע והמים יסחרו לישוב משותפת, שמוקם לצורך זה בבעלות התנועה ומשרד הקרקעות. משקים מודרנים בישוב שמשמיטו לעסוק בחקלאות יקבלו שרותים מאגודות שונות.

הישובים הקהילתיים ישארו במסגרת תנועת המושבים.

מדון ממשלתי. הסדר הממשלתי חייב להיות מלוח בשורה של מעילות, כדי להבטיח שחקסים שיקבלו אכן יסתרו את הבעיות. תחוד חובות של חברים על ידי מימוש נכסים ומקורות אחרים. יהיה תנאי לסיוע ממשלתי למושב. הנרעון הרשום באגודה יאבה מחברי. עקרות אירגון הבעיות. האשראי הניתן על־ידי האגודות יוקצה למשב החדש ויתרן למרשבים לפי תוכנית משקית. תוך קבלת בטחונות. הנרעון באירגון יחולק בין המושבים. הסדון המשלתי יעמיד עדיפות מלוה שיוחס ברידי מכורי הבנוה. שר החקלאות יהיה בעל־זכות חתימה שני לחוצאה הכספים האלה.

מתוך הבנות אלה אנו המשקן לצרכים החדשים וחקל בתקום הרבים הנוחים. המטרה „לחיות חבנוה הבעיה ומוצעה. הייצור והרכן המקלאי יהיים להתייצל ולהמשמש.

כל היושב מאחורי או מצדדי...

דיארה משה. נהג ותיק.

לא לוקח שחומי עור וזהו.

הרצח של פפיאשווילי השפיע עלי מאד לרעה. בלילות אני מת מפחד. לא יודע מי עולה לרכב. לך תדע. מה אני עושה פשוט מאד — לא לוקח שחומי עור. אני יודע שזה נשמע נורא. אבל מה אני יכול לעשות? אם יש לי אפשרות, אני חוזר קצת את הנוסע. אם זה יהודי — לוקח. אם ערבי — לא לוקח. נעים או לא נעים, אני לא במצב שאני יכול לקחת צ'אנסים. ברוב הפעמים בלילה — בכלל לא עוצר. המשיך לנסוע כאילו שלא ראיתי אותו בכלל. אשתי דואגת משהו פחד. במיוחד כשאני עובר לילה. זה לא רק בגלל הפחד מערבים. ברוך השם, לא חסרים הנוסעים שצריך לפחוד מהם. מה את חושבת, כל מיני שיכורים וכאלה שהולכים אחורה... אז אלה אני קולט ישר על המקום. לא לוקח. אז יכולים להגיד נזון שמונע. לא מעניין אותי. החיים שלי חשובים לי יותר מהמלים האלה. לא איכפת לי — יפה או לא יפה. אני החלטתי לא לקחת שום צ'אנס. נקורה.

מאיר רסרי, נהג 12 שנים.

היית' מחסל אותם. את כולם.

לא פותח משום דבר. יש לי מבוט מתחת לכסא ואני לא מקנא כמי שיתנוף אותו. אני — לא לוקח ערבים. אפשר לקללו אותם בקלות. בצ'יק. זה עניין של ניסיון. לפעמים. אם בכל־זאת יש לי ספק — אני עוצר. מרבר שתיים שלוש מלים. אם זה ערבי — לא עושה לו שום חשבון. נותן נאז ומסתלק. בלילה. יש לי אור חזק מאוד בתוך המונית. איך שהבן־אדם מכניס את הראש אני ראה — ערבי או יהודי. אז ככה. לפי השיטה הזאת — אין לי ממה לפחד כי אני קובע מי ישב במכונית הזאת איתי. אי־נעימות? הצחקת אותי. אם רק הייתי יכול הייתי מחסל אותם. את כולם.

חאלד אבוקעור. נהג ערבי. 15 שנים.

אני לא לוקח ערבים במונית.

את האמת — קשה מאד לעבוד. הנהגים כבר לא רוצים בכלל לנסוע. יש כאלה שהפסיקו לעבוד. גם אני מפחד. אפילו שאני ערבי. ואיך בכלל מישהו יודע אם אני ערבי או לא? את חשבת שאני ערבי? יש לי מחשבות אפילו להפסיק גם לעבוד. אבל איך אפשרי? מה אני יעשה. יקבץ ברבות? יש לי משפחה אני. אז אני. את האמת — לא לוקח ערבים בלילה. מותר על עבודה. זה לא פשוט בכלל כי אתה רוצה לעשות כמה שיותר אבל מפחד. אשתי היתה רוצה שאני יפסיק לגמרי. אין ברירה. עובד גם יום גם לילה. מנסה להיזהר. עושה פחות כסף. למה? אמרתי לך — לא לוקח אם נראים לי ערבים.

שפריס רומקו. מנהל תחנה.

לא לאסוף אנשים בתוך הכביש!

אם מישהו מהנהגים אמר לך שהוא לא פוחד — אל תאמיני לו. כולנו משקשקים. זה לא צחוק העניין הזה. זה חיים או מוות. נתנו עצה לנהגים — בלילה, בכל מקרה — לא לאסוף אנשים בתוך הכביש. לעבור רק בהמונות. בנסיעות קבוצות מראש. יודעים מי זה. לאן בדיוק, ויש פיקוח. מאז המקרה של פפיאשווילי, התחלנו לעבוד עם הרבה יותר אבחנה. זה בעיה גדולה. העיר הזאת מלאה ערבים. התחנה הזאת

הדרוזים

יהודה צור

גם הם חוזרים בתשובה

לאחרונה גדל מאוד מספר הצעירים הדרוזים המשתחררים משירות בצה"ל מטעמי דת. הדרוזים ששוחחנו עימם מעידים, שאין מדובר בהשתמטות, אלא במגמה אמיתית. יש המותירים את הפסיקה האחרונה בידי השיח' טריף, יש השוללים את המגמה, ויש הגורסים שאין פשרה בין השירות ובין עקרונות הדת

תופעת החזרה בתשובה אינה פורסת דת גם על העדה הדרוזית בישראל. רבים מבניה, בהגיעם לגיל הגיוס, מצהירים שהם אנשי דת, כך דם משתחררים מתוכם שירותם בי צה"ל. תופעה זאת, שהיתה שולית עד לפני שנים לא רבות, הלכה ותפחה: במחזורים האחרונים של צעירי הדרוזים המתגייסים לצה"ל, מסתמנת מגמה גדולה והולכת של כאלה המעדיפים, בניגוד למסורת הנהוגה בדרוזי, להשתחרר מטעמי דת. הם מהתיים אומנם על שלוש שנות שירות, אך תמורתן הריהם זוכים לשנים בחיוב בוהני הדת.

כמעט איגך יכול להפריר בין המלים 'שירות' בטחון' ו'דרוזים', כי במקרים רבים שני המושגים מקבילים זה לזה. כמשמר הגבול, 30 אחוז מן המשרתים הם דרוזים. בשירות בתי הסוהר — 20 אחוז מכלל המשרתים דרוזים. חלקם של הדרוזים ניכר היטב גם בגדודי בטחון אחרות.

בכפרים שלמים מושתתת פרנסתם של הגברים המשרתים בצה"ל: כך, למשל, בתורפיש שאין לו מדינה משלו וכל המשותף למיר... הדת המיוחדת והייחודית.

"ראה, דרוזים צעירים שצומחים בבית חו... אי אפשר, למעשה, להבדיל בינם לבין צעי... יהודים חילוניים. המפעיל את הדרוזי ומיחס... המסורת הדתית שלו. אני סבור שכל דרוזי... החפץ בהמשכיות עמו. מתויב לשמור את ... והמסורת. צעיר דרוזי שבביתו שומרים על ... הוא חזק יותר. מכיון שהדת משמרת ... וללויכודה. מכיון שחיי הצבא מנוגדים לחיי... — יש ויש לשחרר את הצעירים הדרוזים מש... צבא".

עקרונות הדת מונעים

חסן חיר בארי, הנחשב אחד האישים הבו... בקרב הדרוז הצעיר שוחזר בתשובה. לאחר ש... ארוך בצה"ל, נספר בזהירות רבה על קשי... הדת הדרוזית. דת זאת מונעת, לדברי... שירות צבאי הוא מרגיש. לא לצה"ל בפיתוח... לכל צבא. "כל סממני החיים המודרניים, ה... הגוף, התחברות עם נשים, אסורים מכל וכל... איש הדת הדרוזי. משום כך, צעיר הדרוזי ... יכול לשרת בצבא: לא בגלל שהוא שונא ... צה"ל. אלא משום שהוא רוצה להיות דתי, לב... על ערכי דתו. גם לשרת בכל דרוזי בסדר... אחרת. אסור, מן הטעם הפשוט, שאחד מעקר... הדת פשוט אוסר על הדרוזי לישון מחוץ לבי... ביתו. זאת כל זאת אני אומר בלי לספר לדרוזי... אחרים. הכרוכים במצוות קפדניות יותר. המ... מאיש דת מלהי'מצא בצבא". ד"ר פאדל כ... מאוספיה מקפיד בשנים האחרונות לחיות ... עקרונות הדת החמורים ביותר. ואין הוא מ... זאת גם בתחום עיסוקיו האקדמיים. ד"ר ... מתחיל עוד יותר בדבריו: "יש שתי עבירות ... הנכשל בהן אינו יכול להיות דרוזי דתי: ... ורצח. השירות הצבאי מגביר את האפ... שתיכשל בעבירות אלה".

אריה שמחוני, איש אגף הנוער מ... הבטחון, שלכתו חלק ביום עיון שעסק ב... השתלבות הנוער הדרוזי בצה"ל, שם השמיע ... מנצור את דבריו. קם וביקש להטעים שאין ... לא ניאוף ולא רצח. קצין בכיר, המשרת בצי... תעשב אחד הכפרים הדרוזיים המסורתיים ... בכל תוקף את ההנחה שאי־אפשר לשמור ... גאווה דרוזית ועל מסורת עמו ולהיות יחד ... איש צבא. "במשך מאות שנים", אמר הו... "לחמו הדרוזים בכל המלחמות. לשידוה... אורונים שנים ופעמים רבות אף בשירות עמ... מעודי לא שמעתי, שבמסורת הדרוזית גינו ...

(המשך בעמוד 9)

שייחד אמין טריף: הפוסק האחרון...

דרוזים רבים לעניני הדת. "לפני עשרים שנה", מספר חיר בארי, "כל צעיר, אם לא גדל במשפחה דתית, לפחות ראה משפחה דתית שכבה. היום יש כפרים שלמים שאין כהם בתים דתיים. בלי הדת נאבד את הצביון הלאומי שלנו. היהודים, שהיו בגולה אלפיים שנה, נשמרו כעם כי הדת שמרה עליהם מפני התבוללות. הם חזיקו מעמד. היום, הדות לאותה דת, יש עם יהודי, חי וקיים בארצו. לכן, הדת חשובה פי כמה וכמה לעם כמו הדרוזים.

אותך. יהודים ישראלים כשרים עליפי דין, הדרוזים את הכפייה ההלכתית של המימסד הרבני והמיפלגתי־דתי.

בחינה כללי־אנושית ומושג הלכתי

ומיהו חסיד אומות העולם? השאלה זו הינה לכאורה קלה הרבה יותר: גוי המעניר יהודים ומיטיב עימהם ומנע עליהם מפני רודפים ומשטינים. בתקופת השואה קנו להם שם חסידי אומות העולם שחירפו נפשם על הצלת יהודים וסיכנו בכך את חייהם וחיי בני־משפחותיהם. במקרים רבים — שלא על מנת לקבל פרס ושלמי־תודה, מתוך רחף אנושי, ללא שום חשבונות של תועלת. מעט היה מיספרם. אחד בעיר ושניים במחוז. אך על רקע השנאה הקשה כשאול שרחשו עמים שלמים ליהודים אשר בקרבם — נולדים ביתר־שאת מעשיהם הטובים, הכרוכים בהסתכנות. בהקרבה עצמית.

יש חסידי אומות העולם שסייעו בידי יהודים ללא מוטיבאציה פילוסופית מיוחדת: הם עמדו לימינם של יהודים לא משום שיהודים הם אלא משום שבני־אדם הם. אפשר שהבעלים בחסידי אומות העולם נבחנו על־פי אמת־המידה הומאנית־אוניברסאלית זאת, בין שהם עצמם היו קאתולים אדוקים או פרוטסטאנטים ובין שהיו בני־בלי־דת, אתיאיסטים.

תמיד קשה היה להיות חסיד אומות העולם, בתוך עולם שאחד מנתניו־הקבע שלו הוא שנאת ישראל; וכל־שכן בשנות השואה, אז הצדיקו גויים־חסידים כאלה לגמול את חסדם ליהודים בסתר, במחתרת, משום עינא ביישא וחמת המציק. והנה אין־על־פי שלאחר השואה היתה רווחה ליחסידי אומות העולם ובמדינת ישראל חלקו להם כבוד והעניקו להם עיטורים ונטעו שדרות עצים על שמם, אות לבריית־עולם. בדת־דמים, שנכרתה בינם ובין העם היהודי כימי מרקעונות — יש בארץ חסידי אומות עולם שקשה להם, שסובלים ממצוקה חומרית, מניכות, מעזובה, ובדם בחייהם ואחרי מיתתם. לא רחוק המחרידה והמביישה: מיהו יהודי יהודים חרדים־קנאים מפקפקים בחזקת יהודותם של יהודים אחרים, לאן דווקא חילונים. פרקי־על תורה ומצוות, אלא דתיים לא־אורתודוקסים. הרבנים עתיקים ומרגיזים. באמתלה של "שמירה על שלמות העם" ומומים לדחיק מן העם נטעים נאמנים, אוהבי ישראל ושוחרי ציון, שכל חטאם הוא סטייה מחומרי ההלכה. כנגדם מבוזות הזיזומה לתיקון חוק השבות. השאלה "מיהו יהודי" באה להוציא מכלל ישראל יהודים טובים, היום — קונסרוואטיבים ורומנטיים ומתייחדים שלא עברו גיור כהלכה, ומחר — גם אותי ממדינה. הגורמה היא של שחיון־הכרות ליהודים, להלכה ולמעשה. על רוחה חומרית ושל רמה חברתית ותרבותית נאותה או אף גבוהה. כבר לא כל־כך קשה להיות יהודי, וליעיתים טוב אף נעים ומכובד להיות יהודי. שוב לא עולה על הדעת, בדרך כלל, להסתיר את היהדות, להתבייש בה, או לחוש אימה ופחד בעטיה. אף־על־פי־כן, דווקא עכשיו מתחיל הספק לנקר ומתנכסת השאלה המחרידה והמביישה: מיהו יהודי יהודים חרדים־קנאים מפקפקים בחזקת יהודותם של יהודים אחרים, לאן דווקא חילונים. פרקי־על תורה ומצוות, אלא דתיים לא־אורתודוקסים. הרבנים עתיקים ומרגיזים. באמתלה של "שמירה על שלמות העם" ומומים לדחיק מן העם נטעים נאמנים, אוהבי ישראל ושוחרי ציון, שכל חטאם הוא סטייה מחומרי ההלכה. כנגדם מבוזות הזיזומה לתיקון חוק השבות. השאלה "מיהו יהודי" באה להוציא מכלל ישראל יהודים טובים, היום — קונסרוואטיבים ורומנטיים ומתייחדים שלא עברו גיור כהלכה, ומחר — גם אותי

עוד הדרוזי

יעקב רבי

חסידינו וחסידי אומות־העולם

אנשים מישראל יכולים ללמוד פרק במוסר אלמנטארי מחסידי אומות העולם (כהגדרתם האנושית, הבלתי־הלכתית): להיטיב עם אנשים השרויים במצוקה, בני עם אחר או דת אחרת, ולעשות זאת „לשם שמים", שלא על מנת לקבל פרס

יהו חסיד אומות העולם? בכוונה אני נוקט לשון־שאלה, על־דרך מיהו יהודי, יש הקבלה מסויימת בין שתי הסיטואציות או שתי הקטיגוריות האנושיות. תמיד ידענו שקשה להיות יהודי: דרדות על דורות חזינו את הקושי מבשרנו, לעומת זאת לא היה ספק, לא לנו ולא לצורדינו, מיהו יהודי. ואדרבה, היו תקופות של גזירות ומרדנויות כאשר יהודים ניסו להסתיר את זהותם הלאומית־דתית. כך האנוסים בספרד שעיימנו בסתר את מצוות אמונתם, וכך כל היהודים כולם במלחמת־העולם השנייה, בארצות אירופה הכבושות בידי הנאצים.

עכשיו רווח מעט לעם היהודי, במדינת ישראל הריבונית ובתפוצות הרווחה. אמנם ישראל מוקפת אויבים המבקשים להכריתה. אבל כוחה עימה להתגונן ולהשיב מלחמה שערה. במדינות־המערב לא נעקר כליל השרשא הפורה רוח־שלעגה של שנאת ישראל, אבל האנטישמיות היא עכשיו רדומה ואינה עוד נורדפת־חיים ממש. אבל הנה מתברר עתה, שבמחוזו האחרון של הצעירים הדרוזים שהתגייסו לצה"ל, הצהירו 10 אחוזים שהם דתיים, ולפי הכללים הנהוגים בצבא הם שוחררו.

מא"ל לביב נאסר ארין אומר, שהנוהלים בעניני שחרור מטעמי דת בקרב הדרוזים ברורים: "הדתיים נהנים מחמש שנות פטור, ועל־הם להחייצב מדי שנה בשנה. הם משוחררים רשמית רק לשנה אחת אולם בתום חמש השנים הם מקבלים פטור מלא משירות בצה"ל. ובכך מסתיים הפרק הצבאי בחייהם. קנה־המידה הוא, לשם קבלת השחרור, על צעירים אלה להמציא אישור כתוב וחתום על ידי השיח' אמין טריף. מנהיגם הרוחני של הדרוזים, שכו כתוב כי הצעיר שמדובר בו אכן דתי." תופעת החזרה בתשובה נחשבת לרבים מבני העדה כדבר־מה חיובי, שיש לטפחו ולעודד, ולא לגנותו. חסן חיר בארי, מרן בטולים אלפיים שנה, נשמרו כעם כי הדת שמרה בגולה אלפיים שנה, נשמרו כעם כי הדת שמרה עליהם מפני התבוללות. הם חזיקו מעמד. היום, הדות לאותה דת, יש עם יהודי, חי וקיים בארצו. לכן, הדת חשובה פי כמה וכמה לעם כמו הדרוזים.

מוטי בטוק
טפטופי כנסת

● הליכוד פותח — המערך סוגר

בלימוד מתחלכים, שלא בצדק, בהרגשה שאמצעי התקשורת, ובעיקר הטלוויזיה, מקפחים את הנעשה באופן שיטתי. שותפים להרגשה זו ראוים, לדעתי, חברי מרכז־חרות. הליכראלים ואחרים. למרות הרגשה זו, פותחת סיעת הליכוד בכנסת חלק ניכר מישיבותיה לסיקור עתונאי. השבוע אף הרחיקה־לכת יושבת־ראש הסיעה שרה דורש מהעתונות ריסון־יתר ואיפוק, שאפשר להשיגם על־ידי שינוי בתקנות — נתן גז־הדמע בעור שבועיים, בדיון השני על חופש העתונות, תינתן זכות־הדיבור לתקשורת.

סיעת המערך, לעומת־זאת, סוגרת כמעט את כל ישיבותיה לסיקור עתונאי, והעיתונאים נאלצים להסתפק בריאיוני הזוכרת והדלפות החכרים.

נוכח שתיקתה הרועמת של סיעת המערך בכנסת בנושא חופש העתונות ונוכח התבטאויותיהם האומללות של בר־לב (לחייב עתונאי בביתמ"ש לגלות מקורות מידע) ושל שחל (להוציא לעיתונאים תעודת כשרות ממשלתית), בלטה ביום שלישי השבוע לטובה סיעת הליכוד בהתייחסותה לעיתונות. הדיון שקיימה היה מעניין. נשמע בו מגוון דעות והאווירה בדרך־כלל היתה ליברא־לית. אם לא היה עליהום על העתונות, הרושם הפרטי שלי הוא כי ההצעות הסותרות יקוזו זו את זו, והכנסת לא תקבל בקרוב שום חוק נגד "הזרוע הרביעית".

בישיבת סיעת הליכוד נכחו — לא לאורך כל הדיון — רק שני שרים, ניסים ופת. מ"מ רה"מ יצחק שמיר, שלח את יועצו לתקשורת יוסי אחיטאיר. איש "מעריב" לשעבר, אריק שרון, המגיע בדרך כלל לקראת סופן של ישיבות שבאלה וסותרי תשומת־לב רבה. לא בא הפעם. גם סגן רה"מ דוד לוי לא הגיע. הוא הסתובב השבוע בכנסת כארי בסוגר והרבה לערוך התייעצויות עם עזריי. נראה כי כל מניותיו במאבות עתה בשפל.

במהלך הדיון האשים שר המשפטים, מישה ניסים, את המשטרה הבדלפות שיטתיות, לעיתים פרוטוקולים שלמים של חקירות. לדבריו, פנו אליו עתונאים רבים, בכירים ושאינם בכירים, והביעו תמיהה בחזק שהוא יזום נגד פרטים שמות ושמורים שטרם הועמדו לדין.

דברים מעניינים השמיע יורם ארידור. פגוע מאוד מתקופה שבה היה בכיר במשטרה, טען: „עלי פרסמו ומפרסמים באופן שגרתי פרוטומים שקריים. ובכלל־זאת אינני חושב שהתגובה לשקרים צריכה להיות הנבלה על פוסטיבי האמת". ארידור התחשבן גם עם חברו למפלגה: „יש פגיעה בשמו של אדם לא רק על־ידי העיתונות, אלא גם על־ידי חברו. אני מציע לכם לשים לב לכך. אני מתכוון לדברים שקריים". כשביקש אריאל רונשטיין מארידור שיפרט, הוא סרב.

ארידור מתנגד איפא לכל חוק חדש נגד העיתונות. כל חוק ניתן לעקיפה והחוקים הנוקחיים טובים דיים כדי להתמודד עם הבעיות. הוא דורש מהעתונות ריסון־יתר ואיפוק, שאפשר להשיגם על־ידי שינוי בתקנות — נתן גז־הדמע בעור שבועיים. בדיון השני על חופש העתונות, תינתן זכות־הדיבור לתקשורת.

סיעת המערך, לעומת־זאת, סוגרת כמעט את כל ישיבותיה לסיקור עתונאי, והעיתונאים נאלצים להסתפק בריאיוני הזוכרת והדלפות החכרים.

נוכח שתיקתה הרועמת של סיעת המערך בכנסת בנושא חופש העתונות ונוכח התבטאויותיהם האומללות של בר־לב (לחייב עתונאי בביתמ"ש לגלות מקורות מידע) ושל שחל (להוציא לעיתונאים תעודת כשרות ממשלתית), בלטה ביום שלישי השבוע לטובה סיעת הליכוד בהתייחסותה לעיתונות. הדיון שקיימה היה מעניין. נשמע בו מגוון דעות והאווירה בדרך־כלל היתה ליברא־לית. אם לא היה עליהום על העתונות, הרושם הפרטי שלי הוא כי ההצעות הסותרות יקוזו זו את זו, והכנסת לא תקבל בקרוב שום חוק נגד "הזרוע הרביעית".

בישיבת סיעת הליכוד נכחו — לא לאורך כל הדיון — רק שני שרים, ניסים ופת. מ"מ רה"מ יצחק שמיר, שלח את יועצו לתקשורת יוסי אחיטאיר. איש "מעריב" לשעבר, אריק שרון, המגיע בדרך כלל לקראת סופן של ישיבות שבאלה וסותרי תשומת־לב רבה. לא בא הפעם. גם סגן רה"מ דוד לוי לא הגיע. הוא הסתובב השבוע בכנסת כארי בסוגר והרבה לערוך התייעצויות עם עזריי. נראה כי כל מניותיו במאבות עתה בשפל.

במהלך הדיון האשים שר המשפטים, מישה ניסים, את המשטרה הבדלפות שיטתיות, לעיתים פרוטוקולים שלמים של חקירות. לדבריו, פנו אליו עתונאים רבים, בכירים ושאינם בכירים, והביעו תמיהה בחזק שהוא יזום נגד פרטים שמות ושמורים שטרם הועמדו לדין.

דברים מעניינים השמיע יורם ארידור. פגוע מאוד מתקופה שבה היה בכיר במשטרה, טען: „עלי פרסמו ומפרסמים באופן שגרתי פרוטומים שקריים. ובכלל־זאת אינני חושב שהתגובה לשקרים צריכה להיות הנבלה על פוסטיבי האמת". ארידור התחשבן גם עם חברו למפלגה: „יש פגיעה בשמו של אדם לא רק על־ידי העיתונות, אלא גם על־ידי חברו. אני מציע לכם לשים לב לכך. אני מתכוון לדברים שקריים". כשביקש אריאל רונשטיין מארידור שיפרט, הוא סרב.

ארידור מתנגד איפא לכל חוק חדש נגד העיתונות. כל חוק ניתן לעקיפה והחוקים הנוקחיים טובים דיים כדי להתמודד עם הבעיות. הוא דורש מהעתונות ריסון־יתר ואיפוק, שאפשר להשיגם על־ידי שינוי בתקנות — נתן גז־הדמע בעור שבועיים. בדיון השני על חופש העתונות, תינתן זכות־הדיבור לתקשורת.

סיעת המערך, לעומת־זאת, סוגרת כמעט את כל ישיבותיה לסיקור עתונאי. והעיתונאים נאלצים להסתפק בריאיוני הזוכרת והדלפות החכרים.

נוכח שתיקתה הרועמת של סיעת המערך בכנסת בנושא חופש העתונות ונוכח התבטאויותיהם האומללות של בר־לב (לחייב עתונאי בביתמ"ש לגלות מקורות מידע) ושל שחל (להוציא לעיתונאים תעודת כשרות ממשלתית), בלטה ביום שלישי השבוע לטובה סיעת הליכוד בהתייחסותה לעיתונות. הדיון שקיימה היה מעניין. נשמע בו מגוון דעות והאווירה בדרך־כלל היתה ליברא־לית. אם לא היה עליהום על העתונות, הרושם הפרטי שלי הוא כי ההצעות הסותרות יקוזו זו את זו, והכנסת לא תקבל בקרוב שום חוק נגד "הזרוע הרביעית".

בישיבת סיעת הליכוד נכחו — לא לאורך כל הדיון — רק שני שרים, ניסים ופת. מ"מ רה"מ יצחק שמיר, שלח את יועצו לתקשורת יוסי אחיטאיר. איש "מעריב" לשעבר, אריק שרון, המגיע בדרך כלל לקראת סופן של ישיבות שבאלה וסותרי תשומת־לב רבה. לא בא הפעם. גם סגן רה"מ דוד לוי לא הגיע. הוא הסתובב השבוע בכנסת כארי בסוגר והרבה לערוך התייעצויות עם עזריי. נראה כי כל מניותיו במאבות עתה בשפל.

במהלך הדיון האשים שר המשפטים, מישה ניסים, את המשטרה הבדלפות שיטתיות, לעיתים פרוטוקולים שלמים של חקירות. לדבריו, פנו אליו עתונאים רבים, בכירים ושאינם בכירים, והביעו תמיהה בחזק שהוא יזום נגד פרטים שמות ושמורים שטרם הועמדו לדין.

דברים מעניינים השמיע יורם ארידור. פגוע מאוד מתקופה שבה היה בכיר במשטרה, טען: „עלי פרסמו ומפרסמים באופן שגרתי פרוטומים שקריים. ובכלל־זאת אינני חושב שהתגובה לשקרים צריכה להיות הנבלה על פוסטיבי האמת". ארידור התחשבן גם עם חברו למפלגה: „יש פגיעה בשמו של אדם לא רק על־ידי העיתונות, אלא גם על־ידי חברו. אני מציע לכם לשים לב לכך. אני מתכוון לדברים שקריים". כשביקש אריאל רונשטיין מארידור שיפרט, הוא סרב.

ארידור מתנגד איפא לכל חוק חדש נגד העיתונות. כל חוק ניתן לעקיפה והחוקים הנוקחיים טובים דיים כדי להתמודד עם הבעיות. הוא דורש מהעתונות ריסון־יתר ואיפוק, שאפשר להשיגם על־ידי שינוי בתקנות — נתן גז־הדמע בעור שבועיים. בדיון השני על חופש העתונות, תינתן זכות־הדיבור לתקשורת. סיום משפטי־דיבה אחד פרק זמן קצר.

יאיילן את העתונות ליחר ביקורת עצמית.

רוני מילוא טען שיש עיתונאים ברוגים, הוא גם נקב בשמות. „לא צריך לפחד מהם. הם בסך־הכל נמשכים אחרי הרפש. מילוא תומך, כמובן, בחקיקה שתגביל את חופש העתונות.

● מחסלים את המאפיה

עם שובו של יו"ר ועדת הכנסת לביקורת המדינה, פרופסור דוד ליבאי, ארצה עומדת הוועדה לבצע צער כמעט חסר תקדים: היא תציע לבטל את החוק הקיים בנושא שמאי המקרקעין.

היום, מי שרוצה להיות שמאי מקרקעין, צריך לעבור בחינות של ארגון השמאים. בדו"ח מבקר המדינה האחרון, טען עו"ד יצחק טוניק, שרק מתימעטים עוברים בחינות אלו. בוועדת הכנסת, חברי שבין אותם מתימעטים יש קרובי־משפחה של חברים במפאית השמאים. כך, למשל, ניסים ברוך, בעבר יועץ ראש־המשלה לענייני כלכלה ומנכ"ל משרד האוצר והיום מנכ"ל הביטוח הלאומי. לא הבלית לעבור את בחינות שמאי המקרקעין. פרופסור דוד ליבאי והחברים אחרים בוועדה לביקורת המדינה התרשמו בצורה קשה מאוד מחברי ארגון שמאי המקרקעין שהופיעו בפניהם. הם נדהמו. כשמיעו שאמיים בעלי תארים אקדמאים ומהימנים כלכליים לא הצליחו לחבור לגילדה זו.

בוועדה המבנשה הדעה כי הגיע הזמן לבטל את הגילדה. בקרוב תיזום הוועדה הוק ברוח זו. רק אם ראש־ארגון שמאי המקרקעין יצעיו לוועדה, בהקיום חוק דרש שיחפוד את ארגונם לדמוקרטי. עשיה ועדת הכנסת לשיחול את ביטול זוזיתה.

ביטול גילוח השמאים משמעותי שכל מי שמעיר את חוק שמאות המקרקעין וסבור שהוא ראוי לעסוק בקיקעין זה, יוכל לפתוח משרד ולהגיע את שרותיו לציבור.

● הלל נגד חב"ד?

לוחי אנשי חב"ד בכנסת, הגוף הדתוף הגיעקר לחוק. „ביום הזוכר", עוכר עליו לא פעם ולא פעמים את עניו של יו"ר ועדת הכנסת שלמה הלל.

נוכחותם של אלי הלוי, ברקה וולף וברב שמואל הפר, בכנסת נוכרגית ראוי. הם נכירים אישית את כל הח"כים ואת כל העיתונאים המסקרים את כנסת ישראל ומפלגותיה. יש להם המרינה הטאחוזן, טדעו ע"ד יצחק טוניק, שרק מתימעטים עוברים בחינות אלו. בוועדת הכנסת חברי שבין אותם מתימעטים יש קרובי־משפחה של חברים במפאית השמאים. כך, למשל, ניסים ברוך, בעבר יועץ ראש־המשלה לענייני כלכלה ומנכ"ל משרד האוצר והיום מנכ"ל הביטוח הלאומי. לא הבלית לעבור את בחינות שמאי המקרקעין. פרופסור דוד ליבאי והחברים אחרים בוועדה לביקורת המדינה התרשמו בצורה קשה מאוד מחברי ארגון שמאי המקרקעין שהופיעו בפניהם. הם נדהמו. כשמיעו שאמיים בעלי תארים אקדמאים ומהימנים כלכליים לא הצליחו לחבור לגילדה זו.

בוועדה המבנשה הדעה כי הגיע הזמן לבטל את הגילדה. בקרוב תיזום הוועדה הוק ברוח זו. רק אם ראש־ארגון שמאי המקרקעין יצעיו לוועדה, בהקיום חוק דרש שיחפוד את ארגונם לדמוקרטי. עשיה ועדת הכנסת לשיחול את ביטול זוזיתה.

ביטול גילוח השמאים משמעותי שכל מי שמעיר את חוק שמאות המקרקעין וסבור שהוא ראוי לעסוק בקיקעין זה, יוכל לפתוח משרד ולהגיע את שרותיו לציבור.

● הלל נגד חב"ד?

לוחי אנשי חב"ד בכנסת, הגוף הדתוף הגיעקר לחוק. „ביום הזוכר", עוכר עליו לא פעם ולא פעמים את עניו של יו"ר ועדת הכנסת שלמה הלל.

נוכחותם של אלי הלוי, ברקה וולף וברב שמואל הפר, בכנסת נוכרגית ראוי. הם נכירים אישית את כל הח"כים ואת כל העיתונאים המסקרים את כנסת ישראל ומפלגותיה. יש להם המרינה הטאחוזן, טדעו ע"ד יצחק טוניק, שרק מתימעטים עוברים בחינות אלו. בוועדת הכנסת חברי שבין אותם מתימעטים יש קרובי־משפחה של חברים במפאית השמאים. כך, למשל, ניסים ברוך, בעבר יועץ ראש־המשלה לענייני כלכלה ומנכ"ל משרד האוצר והיום מנכ"ל הביטוח הלאומי. לא הבלית לעבור את בחינות שמאי המקרקעין. פרופסור דוד ליבאי והחברים אחרים בוועדה לביקורת המדינה התרשמו בצורה קשה מאוד מחברי ארגון שמאי המקרקעין שהופיעו בפניהם. הם נדהמו. כשמיעו שאמיים בעלי תארים אקדמאים ומהימנים כלכליים לא הצליחו לחבור לגילדה זו.

בוועדה המבנשה הדעה כי הגיע הזמן לבטל את הגילדה. בקרוב תיזום הוועדה הוק ברוח זו. רק אם ראש־ארגון שמאי המקרקעין יצעיו לוועדה, בהקיום חוק דרש שיחפוד את ארגונם לדמוקרטי. עשיה ועדת הכנסת לשיחול את ביטול זוזיתה.

ביטול גילוח השמאים משמעותי שכל מי שמעיר את חוק שמאות המקרקעין וסבור שהוא ראוי לעסוק בקיקעין זה, יוכל לפתוח משרד ולהגיע את שרותיו לציבור.

יו"ר הלל: ביטול הקבינות...

הם ליבאי: עצר חבר־תרים...

'85 — שנה של בטיחות־בדרכים

יואב אביב

ללמוד ל„בגרות" בנהיגה

ב־1985 ירד שיעור התאונות בכ־3.7 אחוזים ומספר ההרוגים ב־5.5 אחוזים. מומחים זוקפים את הירידה לזכות מתקפת ההסברה שנקט משרד התחבורה ולזכות תקופת אריזור, שהצעירה את גיל כלי־הרכב

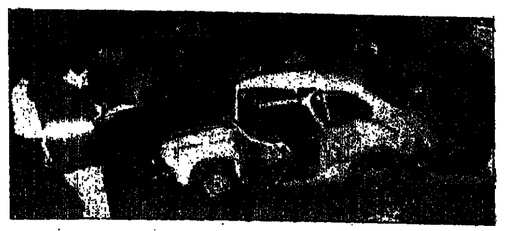

נהרגו 26 איש בצומת אשרור. הרגם גם המינהל לבטיחות בדרכים.

בתקופת אריזור, הוא מוסיף, חל „שינוי מהות" בכלי־הרכב שהגיעו לישראל. „בארה"ב החלו לתכנן מכוניות בטוחות יותר כבר בשנת 1965 ובתחילת שנות השבעים נכנסה אמריקה לעידן הבטחון. באירופה החל השינוי רק בשנות השבעים ואפשר לומר בשנת המפנה היתה '77. אצלנו תתחיל התהליך בשנת '81. עם תקופת אריזור, והמכוניות של היום בטוחות יותר מבחינת מבנה תא הנוסעים, הציבות ואביזרי הבטיחות כמו חגורות־בטיחות. משענות ראש וריפוד פנימי".

לסרתי־זאת, בשנת '82 חלה עלייה במספר הנפגעים. עלייה שהביאה להקצאת תקציבים לבטיחות בדרכים.

הירידה במספר הנפגעים בתאונות־הדרכים בישראל נמשכת מאז 1983. ב־1985 ירד מספר התאונות בכ־3.7 אחוזים ומספר ההרוגים ירד ב־5.5 אחוזים. בין הגורמים שהביאו למגמה זו: חלקם מוקדמים כי תקופת אריזור נותנת את אותותיה על הכבישים. תקופה זאת איפשרה לרבים לרכוש מכוניות חדשות ובטוחות יותר. אחרים מוקדמים כי מתקפת ההסברה, שאותה נקט משרד התחבורה בשיתוף המינהל לבטיחות בדרכים, המוגעה הלאומית למניעת תאונות ובלי־יחקשורת, היא ששיפרה את המצב.

נראה ששני הגורמים חברו יחדיו והזירו לרמה הנמוכה ביותר זה עשרים שנה: המינהל שקיימים בכישים מוסכמים; המוגעה הלאומית הצליחה לרחוף את הנהגים נוספת, ותקופת אריזור הצעירה באופן משמעותי את גיל הרכב.

להפחית את העומס

כל המומחים תמימי־דעים שיש להמשיך ולהיאחם בתאונות־הדרכים. כיוון שגם המחיר הנוכחי הוא גבוה. לדעת רבים תחבורה ציבורית יעילה עשויה להפחית את עומס התנועה. בעיקר בערים, שם מתרחשים כשמונים אחוז מהתאונות.

בשנת 1985 נרשמו 12,751 תאונות־דרכים לעומת 13,152 בשנת '84, כלומר ירידה של שלושה אחוזים. השנה קיימוו אם היינם בכביש־ר הארץ 379 בני־אדם לעומת 400 בשנה הקודמת. גם במספר הפצועים קשה נרשמה ירידה של 2.3 אחוזים. יחד עם־זאת יש לציין שמבין 370 הנרוגים 35 אחוז הם ילדים — זוז עלייה של 15 אחוז. מהסטטיסטיקה האחרונה עולה כי גם אוכלוסיית הקשישים נפגעה קשה בתאונות־הדרכים: 44 אחוז מכלל ההרוגים היו קשישים.

ד"ר משה בקר, מי שהיה מנקיטני המינהל לבטיחות בדרכים ויועצו המדעי, משמש כיום יועץ לוועדת־הכנסת לענייני בטיחות. לדעתו, הירידה במספר תאונות־הדרכים החלה, הוא אומר, בשנת '80 כתוצאה משלושה גורמים עיקריים: השלמת רשת כביש הנליל; פתיחת הכביש המהיר „שער הגיא"; המיתון שהיא אותה שנה ברכישת כלי־רכב והירידה החדה, כתוצאה מתקופת הרוביון, בקילומטראז' שנמצא בכלי־הרכב הפרטיים. „באותה שנה ירדנו לראשונה מרמה של כ־600 הרוגים בשנה ל־400 הרוגים בשנה", אומר ד"ר בקר.

בזכות תקופת אריזור

החל מאותה שנה החלה בישראל המלחמה הגדולה להגדלת המודעות הציבורית לנושא: באותה תקופה בערך, אחרי התאונה הטסלנית בה נהרגו 26 אנשי בצמרת אשרור, הרגם גם המינהל לבטיחות בדרכים.

בתקופת אריזור, הוא מוסיף, חל „שינוי מהות" בכלי־הרכב שהגיעו לישראל. „בארה"ב החלו לתכנן מכוניות בטוחות יותר כבר בשנת 1965 ובתחילת שנות השבעים נכנסה אמריקה לעידן הבטחון. באירופה החל השינוי רק בשנות השבעים ואפשר לומר בשנת המפנה היתה '77. אצלנו תתחיל התהליך בשנת '81. עם תקופת אריזור, והמכוניות של היום בטוחות יותר מבחינת מבנה תא הנוסעים, הציבות ואביזרי הבטיחות כמו חגורות־בטיחות. משענות ראש וריפוד פנימי".

לסרתי־זאת, בשנת '82 חלה עלייה במספר הנפגעים. עלייה שהביאה להקצאת תקציבים רבים יותר לנושא: שיב נבלמה העלייה הלה ירידה נוספת בתאונות ובנפגעים. גם אירועי הנפגעים בקרב הולכי־הגל קטן. הרשויות המקומיות יוכו תרומה לבטיחות שמפנה עד מהרה לרגל בנוכר. היום, מציע ד"ר בקר, הגיעה מעורבותם של ראשי הערים למידה המינימאלית הנדרשת.

כביש חוצה חיפה

„תהליך נוסף שאנו עובדים — והוא אולי החשוב מכל — הוא עיצוב דור שני של נהגים, שזכו לנסוע לאיטם בכביניות פרטיות לפני שהפכו בעצמם לנהגים. כמדינה אין להמעיט בערך מעולות האכיפה של משטרת ישראל". לדעתו של ד"ר בקר מיטה בקר חייבת מדינת ישראל להשקיע בשנים הקרובות כסף גדולים יותר בתשתית התחבורתית, בשיפור כבישים, בשיפור שולי הדרך, בסימון ותיבדור הדרך ובתאורת לילה. כמדינה יש לדעתו לפלול במדיניות האפשרית מספר תוואי דרך חדשים. שהראשון הם יחצה את חיפה, ולהחליש את פרוייקט „ איילון. בדרכנד יש לחבר לבטיחות ב ם כבר בעיצרת הלימוד, כגני הילדים ובבתי־ספר — כמו שלומדים לנהגות בתנ"ך יש ללמוד לבטיחות בדרך — ולהגהיג השתבטויות מעשיות לנהגים. בהג טוב הוא מי שיודע להחליף מיצב קרימי בכביש ובמצב כזה חייבים להתקל בפעם הראשונה בתנאים בטוחים ולא בדרך".

הקנת מטטרת תנועה ארצית היא כורח הציאות, טוען ד"ר בקר. תפקידה יהיה לא רק לאכוף את החוק על־ידי רישום ר"חות. אלא גם על־ידי ליבוי והטבה כדרך. היום יש בישראל 1.1 מיליון בעלי רשיונות נהיגה. רמת הטיגוע של ישראל היא פחות בחמישית מרמת הטיגוע המקובלת באירופה ופחות משליש מזו שב־ארה"ב. ב־1990, צפוי בארץ עיירכב של כמיליון מכוניות. בכל שדרת הטיגוע תעלה, כן יגדל מספר תאונות־הדרכים. לכן אסור לנו לנוח על ריר־הדפנה.

(המשך בעמוד 10)

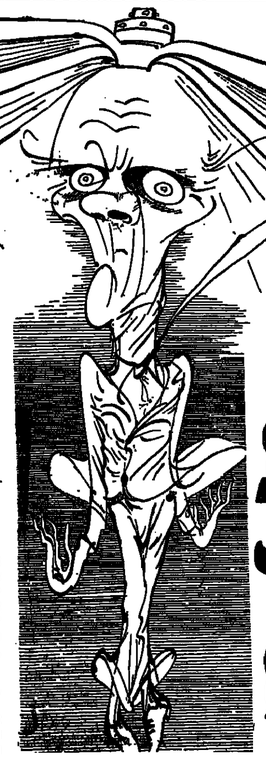

יוֹנֵן מִסַּע
יעל לוטן, לונדון

„מכירת כלי הכסף המשפחתיים"

מדיניותה של הגב' תאצ'ר גרמה עד כה רק לכך שהעשירים נעשו עשירים יותר משהיו. העובדה שבהם המולד הסתובבו ברחובות אנשים עטופי סחבות שחיפשו שאריות אוכל בפחי־האשפה, לא ריגשה איש. הבריטים מתייחסים, בינתיים, אל המדיניות כאילו היתה חלק מפגעי הטבע

אשה קשישה, שענה על מקל, ביקשה אותי להוריד לה מצבר שעמד על מדף גבוה. הניבאתי לה אותו והיא הסבירה לי שקשה לה להתנועע כי לא מכבר עברה ניתוח מסוכן בפרק הירך. סביבנו היתה המולה רבה — קניות של הרגע האחרון לפני חג המולד, והסופרמארקט הלונדוני נראה בערך כמו סופרמארקט ישראלי ערב פסח. האשה המשיכה לספר חדוה ואמרה שיותר מכל היא חוששת מה יקרה לה כאשר בית־החולים שוב לא ישלח מונית לבביאה לטיפול ולהחזירה הביתה. זהו אחד משירותי הסעד העומדים כעת לפני קיצוץ במסגרת הנזירות הכלכלית של ממשלת תאצ'ר.

"Moaning Minnies" — המתבכיינים, בתרגום. חופשי — כך קראה להם ראש הממשלה: כל אלה שאינם שבעי־רצון מן המצב, המתאוננים על הקיצוצים הדראסטיים בשירותי הרווחה והסעד, בתקציבי המועצות המקומיות ובמלגות לסטודנטים, על האבטלה החמורה, על התתפחות המסחררת בשירותי בריאות פעולים תמורת תשלום, או על מצבה הרופף של התעשייה הבריטית, המתקשה לעמוד בתחרות עם איירופה. הביטוי האחרון הזה עלה לגב' תאצ'ר ביקר, והיה עליה לשבור אחרי־כן את שירותיו של איש יחסי־ציבור מטולפל, שתפקידו היה „לרכך" את הדרמה הציבורית שלה. מאמציו נשאו, כפי הנראה פירות רצויים ל„גברת הברזל", הנשתית שמעניקה המלכה קסוף השנה לאנשים אשר „תרמו לטובת הציבור".

הכנסייה האנגליקנית מתחדשת

אדם אחד שכולם ציפו שיזכה בתואר־כבוד מלכותי הוא פוב גלדוף, שזחה עד לפני כשנה זמר פופ כמעט לא ידוע, ושאירגן את המופע האדיר באצטדיון וומבלי למען מודי הרעב באתיופיה וסודאן. גלדוף הוא הזיזם גיבור עממי בקנה־מידה של רובין הוד — מאמציו הבלתי־נלאים לגייס עזרה מעשית לקרבנות הבצורות המתמשכת באפריקה המזרחית הביאו לתוצאות מרהימות — אין היום כמעט בית־אב במלכה.

פוב גלדוף: בלי ביטויים

המאורחת שלא תרם תרומה כלשהי — לעיתים גדיבה מאד — לקרן שהקים גלדוף, ושהוא מנהל אותה בצניעות ובפשטות. אבל כאשר נתפרסמה הרשימה שמו לא נכלל בה. והציבור הגיב מיד בתרעומת. התגובות היו כה רבות וממוקדות כה נכבדים, שהארמון מצא לנחוץ לפרסם הסבר להשמטה הבלתי חוקית — גלדוף, כך היו בעבר אורחי מדינות אחרות שזכו כבר היו בעבר אורחי מדינות אחרות שזכו בתאריכבוד מן המלכה (כמו, למשל, האם תרזה, ילידת אלבניה ותושבת הודו). אבל ששה פעילותם היה בתחומי חבר העמים הבריטי, ואילו אתיופיה וסודאן אינן חברות בחבר העמים, וכו' וכו' — נימוקים שלא שכנעו אף אחד, ורק הוסיפו דוגו.

לעומת המלכה עצמה, ששמרנותה ידועה היטב, יש במשפחת המלוכה כמה אנשים בעלי השקפת־עולם קצת יותר מתקדמת, ותחומי התעניינות החורגים מעיסוקי טוסים, צידי וגנגות — למשל, הנסיך מויילס, יורש העצר הבריטי, אשר יחד עם אשתו הוותרת נוכח באירוע הגדול בוומבלי, מרי סעם בפעם הוא משמיע דברים של טעם, שיש בהם כדי לעורר את התקוה, שאחרון הבא אשר ישב על כס המלוכה האנגלי יהיה בעל מאפון חברי ותפיסת עולם פטרוחת למרי.

ואם הסיגול מרגש היטב במשפחת המלוכה, הרי שבכנסיה האנגליקנית הוא הריף הרבה יותר ומתקרב לטיצרף. בעת האחרונה פרסמה הכנסיה מחקר סוציולוגי על המצב בתוכני הערים הגדולות. מחקר חריף. ובוטה בתיאוריו ומסקנותיו, והוא עורר את קיצפם של הגורמים השמרניים בכנסיה. האופוזיציה מצאה במחקר זה חומר מצוין להתקפה רבתי על המשלבה, כאשר אף אחד איננו מעז לחטיח במקור ממנו יצא המחקר האשמות של נטיות פוליטיות שמאליות. ואם אין די בכך, הרי שהכנסיה האנגלית — שהמלכה היא הראש הסיפולארי שלה — עומדת כעת בפני סגיה לא. מחות הפרוטסטנטיות, שבתן משמשות נשים בכמורה, או להמשיך בדרך הכאיליקאנולית, ולהשאיר את מוסד הכמורה כמיבצר גברי למהדרין.

גם מאבק זה מסעיר את הרוחות, ולפי שעה מנה ה גברים את הכנסיה, כאשר בכנסיות מסויים... נשים מלבאות תפקידים שונים מסביב ל„מזבח". כך, למשל, במסיות־חצות בעיר חג המולד, בכנסיית סנט־ג'יימס שבלב לונדון, ניהל כומר את הסכס ונשא את הדרשה. אבל נשים השמיעו קטעים מן התפילה וגם הגישו את לחם הקודש למי שחפץ להשתתף בסעודה הקדושה. הדרשה, אגב, היתה נאום רדיקאלי להפליא, שלא היה מבייש איש־רוח מן השמאל האירופי, מלא הומאניזם ותודעה חברתית חזקה. אי־אפשר שלא להתפעל מיכולתו של מוסר שמרני זה — הכנסיה האנגליקנית היתה בעבר מבצרו המובהק של השמרן האנגלי — להתחדש ולהתרענן מבפנים, הלוואי עלינו...

הליקופטרים בריטיים בידי קדאפי?

אבל אם בעונה זו לפני שנה היתה באנגליה אווירה של מאבק חריף בין השלטון לבין הפועלים — שביתת הכורים היתה אז בשיאה, וחילקה את האוכלוסיה לשני מחנות, ומוסכי השובתים ותומכי תאצ'ר — הרי בסוף 1985 המאבק המסעיר ביותר היה זה המתנהל עדיין בין שר־ההגנה הבריטי, מייקל הוֹלטיין, לבין הגברת תאצ'ר, בנושא חברת ההליקופטרים „וסטלאנד". חברה זו נקלעה לקשיים כאשר לא היו לפניה חוזי קנייה עד שנת 1989, ופסק אם היתה יכולה להחזיק מעמד עד אז. בקיץ '85 לקח עליו שר הכוח. הולטיין הודיע שאם תרומתה לכלשהי — לעיתים גדיבה מאד — לקרן שהקים גלדוף, ושהוא מנהל אותה בצניעות ובפשטות. אבל כאשר נתפרסמה הרשימה שמו לא נכלל בה. והציבור הגיב מיד בתרעומת. התגובות היו כה רבות וממוקדות כה נכבדים, שהארמון מצא לנחוץ לפרסם הסבר להשמטה הבלתי חוקית — גלדוף, כך נאמר, איננו אזרח בריטי כי אם אירי, ואם כי כבר היו בעבר אורחי מדינות אחרות שזכו בתאריכבוד מן המלכה (כמו, למשל, האם תרזה, ילידת אלבניה ותושבת הודו), אבל ששה פעילותם היה בתחומי חבר העמים הבריטי, ואילו אתיופיה וסודאן אינן חברות בחבר העמים, וכו' וכו' — נימוקים שלא שכנעו אף אחד, ורק הוסיפו דוגו.

לעומת המלכה עצמה, ששמרנותה ידועה היטב, יש במשפחת המלוכה כמה אנשים בעלי השקפת־עולם קצת יותר מתקדמת, ותחומי התעניינות החורגים מעיסוקי טוסים, צידי וגנגות — למשל, הנסיך מויילס, יורש העצר הבריטי, אשר יחד עם אשתו הוותרת נוכח באירוע הגדול בוומבלי, מרי סעם בפעם הוא משמיע דברים של טעם, שיש בהם כדי לעורר את התקוה, שאחרון הבא אשר ישב על כס המלוכה האנגלי יהיה בעל מאפון חברי ותפיסת עולם פטרוחת למרי.

ואם הסיגול מרגש היטב במשפחת המלוכה, הרי שבכנסיה האנגליקנית הוא הריף הרבה יותר ומתקרב לטיצרף. בעת האחרונה פרסמה הכנסיה מחקר סוציולוגי על המצב בתוכני הערים הגדולות. מחקר חריף. ובוטה בתיאוריו ומסקנותיו, והוא עורר את קיצפם של הגורמים השמרניים בכנסיה. האופוזיציה מצאה במחקר זה חומר מצוין להתקפה רבתי על המשלבה, כאשר אף אחד איננו מעז לחטיח במקור ממנו יצא המחקר האשמות של נטיות פוליטיות שמאליות. ואם אין די בכך, הרי שהכנסיה האנגלית — שהמלכה היא הראש הסיפולארי שלה — עומדת כעת בפני סגיה לא. מחות מסעירות. האם ללכת בעקבות הכנסיות הפרוטסטנטיות, שבהן משמשות נשים בכמורה, או להמשיך בדרך הכאיליקאנולית, ולהשאיר את מוסד הכמורה כמיבצר גברי למהדרין?

גם מאבק זה מסעיר את הרוחות, ולפי שעה מנה ה גברים את הכנסיה, כאשר בכנסיות מסויים... נשים מלבאות תפקידים שונים מסביב ל„מזבח". כך, למשל, במסיות־חצות בעיר חג

דוד ארן
מסביב לעולם

● „אמנון ותמר" של פיטר שפר

מתקבל הרושם שפיטר שפר כותב את כל מחזותיו על אותו נושא: האמנם קיים אלוהים וכיצד עלינו לתארו? הוא משתדל תמיד לשמור על איזון בין שכלתנות קרירה ובין כיסופי אמונה לוהטים. ב„ציר המלכות" על השמש" (1968) מאמין ה„קונקויסטאדור" פיזארו באלוהותו של מלך האינקה אטאהואלפה. ב„אקזוס" (1973) הוא מציג את הדת כסימפטום של מחלת־נפש ורומז שאי־נורמאליות עדיפה על נורמאליות. ב„אמאדיאוס" (1980) הוא מגשמה לאמנות, למוזיקה, איכות של יסוד דתי, של דבר בלתי־ניתן להסבר. מוצארט הוא אולי אדם בינוני בלתי־נמבל, אך מציצותו נשמע קולו של אלוהים. כל גיבוריו של שפר תפורים לפי אותה רוגמה. תפסיכיאטר דיסרט, פיזארו, סאליירי — כולם עומדים מול דמיות שהן מכשירים בידי האל, או חושבות עצמן לכאלה.

כך גם לגבי מחזהו החדש, „יונדב", שהועלה לראשונה בהצגת־בכורה בתיאטרון הלאומי של לונדון, שוב בבימויו של פיטר הול. זהו עיבוד לסיפור אמנון ותמר (שמואל ב'). אך אצל שפר הגיבור הראשי הוא יונדב, המתוכר בתנ"ך רק דרך אגב. הוא אחיינו של דוד המלך, כלומר דודנם של אמנון ותמר, ואצל שפר — יודיים ואיש סודם. בכך קיבל המחבר חשראה מן תרומן „האנוס של תמר" מאת דן יעקובסון, שהופיע ב־1970, והמשמש לשפר, לצורו של הטקסט התנ"כי, בסיס למחזה.

יונדב הוא המספר במחזה, אך גם בהחינת „מציץ" בדראמה זאת של תשוקה ונקמה. הוא מעורב בהשתלשלות העלילה, רוחף אותה קדימה ופועל מאחורי גבם של הגיבורים. הוא עדמומי וחכם.

יונדב משכנע את אמנון כי תשוקתו הזעה לאחותו נעלה בהרבה מתאוה מינית סתם: נישואין בין את ואחותו, כפי שהם נוהגים אצל מלכי מצרים „ה„אלוהים", יוליכו לצצתון האהבה והצדק על־פני הארמה. אך בהתמזגות בין השניים אין מאומה מן האלוהי: תמר נאנסת. „לא היתה זו אלא עוד דפיקה", מורה אמנון, כאשר הוא מגרש את אחותו מעל פניו. אבשלום נותן מקלט לקורבן. יונדב הצופה הנצחי, המציצן והספקן שהאמין באמת שהוא עושה את מלאכתו של האל, אנוס לחזות בתוהו ובוהו של שנועות מוטרות, של נקמה ורצח.

„יונדב" של פיטר שפר
בתאטרון הלאומי של לונדון

אם ההתמודדות בין פיזארו ובין אטאהואלפה, בין מוצארט ובין סאליירי עוררה מתח, הרי שכאן יש נפילות־מתח ואריכות־יתר. אין פירוש של דבר כי אין במחזה תמונות מעניינות: לא נערדות ממנו הערות שונות ואף האירוניה אינה מקופחת; אך דברים רבים נשארים סתומים. למשל: מדוע ממשה תמר אסון גם על מגינה ונוקם נקמתה, אבשלומ שפר אינו מתעניין בהתפתחות דמויותיו, הוא מביע רעיונות; הנפשות הפועלות פשוט מייצגות, יותר ויותר כמחלל המחזה. עמדות מנוגדות.

ובכל־זאת אין להמעיט בערכו של שפר כמחזאי, שפת התמונות שלו מרשימה ביותר. אצל פיטר הול בתיאטרון הלאומי הוא בידיים טובות. בימויו של הול, חשבי השחקנים — בפרט של הלן בייטס ביונדב — וכן התפאורה מצויינים. חצרו של דוד המלך נבנתה באמצעים חסכניים ביותר: הוא מעין מכון של מסכים רקים, שקופים, עליהם מרפסות אותיות עבריות. מבוך־המסכים ממלים את רבדיו הרבים של המחזה ואת חלום הנוטף את האמת, שאותה מנקש שפר לחשוף.

הסוף אינו מספק לנו תשובות. ארתורוקסיה מכל סוג שהוא זרה לשפר. נראה כי הוא עצמו לכוד ללא תקוה בקונפליקט בין ספקנות וכיסופי אמונה, לכוד כמו אבשלום, שנתלה בשערו היפה באלה.

מיכאל זייפרט

● „טיפול צוללת" בחולי־לב בבריה"מ

רופאים סובייטיים השיגו, לדבריהם, תוצאות מעודדות בטיפול בחולי לב בתוך מיכלים „בתנאי צוללת".

מומחים מערביים מביעים ספיקות אשר ליעילותם של „תאי לחץ", שנוסו במערב לגבי מחלות אחרות, כגון „מולטיפל סקלרוזיס" (צורה של שיתוק מתקדם), אך לא הועילו. אבל הם אינם מוציאים מכלל אפשרות ש„תראפיית החמצן היפרבארית עשויה לעזור לחולים לעמוד בניתוחי־לב ובניתוחים אחרים.

המיכלים הוצגו, לפני כמה שבועות, בפני עיתונאים זרים, במרכז למחקר כירורגי של האקאדמיה למדעי הרפואה במוסקווה.

בתוך התאים, שאפשר להעלות בהם את לחץ האוויר לשש רמות שונות, ניתן לחולים חמצן, כן מבוצעים בהם ניתוחים מסורתיים. לדברי הרופאים במרכז, חמצן הניתן לחולים בתאי לחץ, חודר מהר ובאופן מלא יותר אל־תוך הרקמות, מאשר המוחדר דרך מסיכת חמצן.

חמצן הניתן בתאי לחץ עזור לנפגעים מהרעלת פחמן חד־חמצני ולחולי נמק, משום שהוא משפר את מחזור הדם שלהם. אומרים הרופאים, הוא גם מחזק חולים, במיוחד קשישים. העובדים ניתוחים.

„בעצם אין זה טיפול, אלא יצירת התאים הנוסנים הטובים ביותר לניתוח", אמר אחד הרופאים המסיקים. „חולי־לב התאוששו בתאים ממנו שהיה קרוב למות."

העיתונאים עקבו מכעד לאשנבב, באחד משלושת התאים אחרי ביצוע ניתוח תריסריון בכבר בן 76, שאף לקה בהתקף־לב לא־מכבר. הרופאים לא השתמשו בציור מיוחד כדי לחגן על עצמם מפני לחץ האוויר הגבוה. אך לדברי מקדר במרכז, בנחרים תמיד הרופאים הצעירים והבריאים ביותר לעבודה בתוך המיכלים.

ליד „חדרי הניתוחים בתנאי צוללת" היה תא נוסף ובו מקום ל־12 בני־אדם בישיבה זקופה, לשם טיפול בחמצן. נעימות־פסנתר הושמעו בתא, שנראה כמו פנים של מסוק מרכז הומאנה.

במרכז ישנם גם כמה תאים קטנים יותר, לטיפול ביחידים.

הרופאים הסובייטיים מעניקים טיפול בתאי־לחץ זה עשר שנים, כיום ניתן הטיפול ב־12 מרכזים ברחבי בריה"מ. המחקר עדיין נמשך. שכן, כדברי אחד הרופאים: „איננו בטוחים באיזו מידה יש לייחס את הצלחותינו לגבי חוליי־לב לתאי הלחץ, ובאיזו מידה לניתוחים עצמם".

מומחים מערביים אמרו כי „יחידות היפרא־בריות" נמצאות בשימוש בחוחבי העולם מאז שנות החמישים. כדי להרגיל צוללנים. הסובלים ממחלת „סקון" והנגרמת בעקבות עליה מהירה מדי אל פני המים, ללחץ האוויר השורר על־פני הקרקע. באורח נסיוני השתמשו בהן, כאמור, גם לגבי מקרים של „מולטיפל סקלרוזיס". אך — לדברי המומחים — הם נמצאו בלתי־מועילים במקרים אלו.

אחד המומחים המערבים אמר: „להלכה ייתכן שהם מועילים, אך הנסיון עדיין אינו מצדיק מתן תשובה חיובית ונחרצת". אשר לגמלן ולהרעלת פחמן חד־חמצני, אמר כי תנאי־הלחץ קרוב־לוודאי מועילים, אך הוסיף כי ידוע שרמות חמצן גבוהות גורמות נזק למוחם של ילדים קטנים וכי טיפול בלחץ אוויר עלול להזיק גם למבוגרים.

מכל מקום, בעניין זה קיימים חילוקי־דעות בין הרופאים הסובייטיים לבינינו. אין בידנו לאמת את מימצאיהם, שהם אינם מפרסמים את תוצאותיהם במלואן, סיכם.

הרפואה הסוביטית נבדלת תכופות מן הרפואה המערבית. אך לדעת מומחים במערב אין תחום ברפואה — אולי פרט לניתוחי עיניים — אשר בו עולים הסובייטים במידת משמעותית על עמיתיהם במערב. הרמה הבסיסית של הרפואה בבריה"מ היא נמוכה־כלל ונמוכה. על־אף עבודה תיאורטית מעולה, וזאת בשל איי־יעילות השורדת בבתי־החולים ובמרפאות — אומרים מומחים במערב.

הלן וופאק

גלויות תל־אביביות
כתב וצייר משה בן־שאול

אבירי השולחן העגול

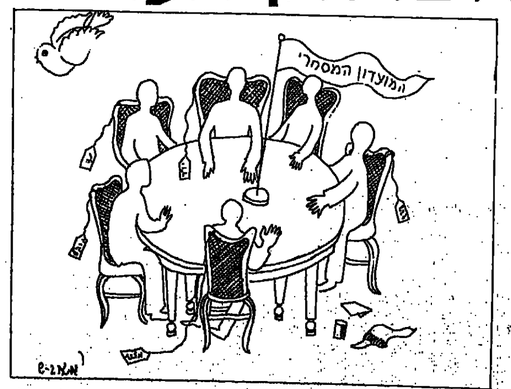

אני חייב תודה לשאול אברון בעתון „חדשות", במדורו „חומרים", שתמיד תקוע בזכרוני כ„חומרים" דווקא. הסביר לי סוף־סוף מה זה המועדון המסחרי, לא שאני שטוף־עיתונים שבתצר הבית, רחוקים מעט מפחי האשפה ורבר זה הוי יפה כשלעצמו, שיש לכבד את האות הגדסת יותר מאשר את קליפת התפוז — אבל בשבוע שעבר נתקעתי ב„חומרים" של אברון שהם „חומרים" בעיני ומצאתי את המועדון המסחרי.

שאול שיזור אותי אחת ולתמיד מחלום כמוס להימנות — עם שרעי ארץ, רחני הביסקוויטים ואלופי החבלים, מרקיחי הממון ונרסני הסוקסיה. לא פעם שמעתי מפי כל־יי־תקשרות שהנה, שר מהם הוא בגבר־רבא בפני עצמו, תמיד בתל־אביב. ביום ו' בצהריים. הנה גם שר חבטתון בא אליהם. והשלוויה מראה ראש־שיבה נכבדים, כל יד מגשש לעבר כוס תה, מלא נשמט אל צלחת. מפיץ מתוכאת ליד רגל כסא.

ואין אשה בכל אלה, רק אנחנו הגברים. המבינים. הקשובים. החכמים.

ווו, מה רציתי ולו רק פעם אחת לשבת במסדר. אבירים נוקשים זה. להיות בין אלה שוכן יש נפילות־מתח ואריכות־יתר. אין פירוש של דבר כי אין במחזה תמונות מעניינות: לא נערדות ממנו הערות שונות ואף האירוניה אינה מקופחת; אך דברים רבים נשארים סתומים. למשל: מדוע ממשה תמר אסון גם על מגינה ונוקם נקמתה, אבשלומ שפר אינו מתעניין בהתפתחות דמויותיו, הוא מביע רעיונות; הנפשות הפועלות פשוט מייצגות, יותר ויותר כמחלל המחזה. עמדות מנוגדות.

ובכל־זאת אין להמעיט בערכו של שפר כמחזאי, שפת התמונות שלו מרשימה ביותר. אצל פיטר הול בתיאטרון הלאומי הוא בידיים טובות. בימויו של הול, חשבי השחקנים — וחדרת מכונית השר ומקרופון אנאכרוניסטי כנכר בן 76, שאף לקה בהתקף־לב לא־מכבר, הרופאים לא השתמשו בציור מיוחד כדי לחגן על עצמם מפני לחץ האוויר הגבוה. אך לדברי מקדר במרכז, בנחרים תמיד הרופאים הצעירים והבריאים ביותר לעבודה בתוך המיכלים.

ליד „חדרי הניתוחים בתנאי צוללת" היה תא נוסף ובו מקום ל־12 בני־אדם בישיבה זקופה, לשם טיפול בחמצן. נעימות־פסנתר הושמעו בתא, שנראה כמו פנים של מסוק מרכז הומאנה. במרכז ישנם גם כמה תאים קטנים יותר, לטיפול ביחידים.

הרופאים הסובייטיים מעניקים טיפול בתאי־לחץ זה עשר שנים, כיום ניתן הטיפול ב־12 מרכזים ברחבי בריה"מ. המחקר עדיין נמשך. שכן, כדברי אחד הרופאים: „איננו בטוחים באיזו מידה יש לייחס את הצלחותינו לגבי חוליי־לב לתאי הלחץ, ובאיזו מידה לניתוחים עצמם".

מומחים מערביים אמרו כי „יחידות היפרא־בריות" נמצאות בשימוש בחוחבי העולם מאז שנות החמישים. כדי להרגיל צוללנים. הסובלים ממחלת „סקון" והנגרמת בעקבות עליה מהירה מדי אל פני המים, ללחץ האוויר השורר על־פני הקרקע. באורח נסיוני השתמשו בהן, כאמור, גם לגבי מקרים של „מולטיפל סקלרוזיס". אך — לדברי המומחים — הם נמצאו בלתי־מועילים במקרים אלו.

אחד המומחים המערבים אמר: „להלכה ייתכן שהם מועילים, אך הנסיון עדיין אינו מצדיק מתן תשובה חיובית ונחרצת". אשר לגמלן ולהרעלת פחמן חד־חמצני, אמר כי תנאי־הלחץ קרוב־לוודאי מועילים, אך הוסיף כי ידוע שרמות חמצן גבוהות גורמות נזק למוחם של ילדים קטנים וכי טיפול בלחץ אוויר עלול להזיק גם למבוגרים.

מכל מקום, בעניין זה קיימים חילוקי־דעות בין הרופאים הסובייטיים לבינינו. אין בידנו לאמת את מימצאיהם, שהם אינם מפרסמים את תוצאותיהם במלואן, סיכם.

הרפואה הסוביטית נבדלת תכופות מן הרפואה המערבית. אך לדעת מומחים במערב אין תחום ברפואה — אולי פרט לניתוחי עיניים — אשר בו עולים הסובייטים במידת משמעותית על עמיתיהם במערב. הרמה הבסיסית של הרפואה בבריה"מ היא נמוכה־כלל ונמוכה. על־אף עבודה תיאורטית מעולה, וזאת בשל אי־יעילות השורדת בבתי־החולים ובמרפאות — אומרים מומחים במערב.

הלן וופאק

מדינות ותמר

לכל הדעות

נפש שריד הומיה

הגבול שהציבה „יש גבול"

גדעון ספירו

ה ופעת הספר „גבול הציות" סיפקה עילה לח"כ יוסי שריד („הארץ" 2.1.86) להתגולל על תנועת „יש גבול" בתוקפנות המוזרה, לגבי מי ששימש, בין אחרים, חלק מהלוביי הפוליטי שלה בכנסת.

טענתו הראשונה של יוסי שריד היא, כי „יש גבול" סיפקה בספר את הנימוקים להצדקת המרי האזרחי בו ינקטו אנשי גוש־אמונים שעה שתחליט ממשלת ישראל על פינוי השטחים הכבושים בגדה המערבית וברצועת־עזה. הרבר מוכיח כי יוסי שריד טרם עמד על משמעותו של גוש־אמונים, שאינו זקוק לאליבי של תנועה חיילית ובלתי־משחיתה על־מנת למצוא הצדקה לנעשייתה. בעוד אנשי „יש גבול" יונקים מנוד־מות ונרמות כפי שעיצבו במשטרים דמוקרטיים, נרמות השאובות ומחשיבה הומניסטית, פועל גוש־אמונים מכח נורמות דתיות השואבות מחישות האלוהית שרבר אין לה עם דמוקרטיה ושוויון. אם אלהים מצווה על גוש אמונים לא להחזיר שטחים, הרי שממילא אין לאף אדם הזכות לעמוד מול צו אלוהי זה. קיומה או אי קיומה של „יש גבול" אינו רלבנטי לעניין.

מעבר לזאת יש להדגיש, כי מציאותם של טקסטים כתובים הכוללים, לעיתים, להיות מאומצים ע"י קהבים פוליטיים מנוגדים, אינה יכולה להיות אמת־מידה לשפיטתם. קנה־המידה לשפיטה חייב להיות ערכי וחכוי. מרי אזרחי המכוון נגר רשע, זרון, ריכוי, הרג וחבלה, נגר מלחמות תוקפניות ובעד שלום, שוויון דמוקרטיה, הוא בעל אופי שונה לחלוטין ממרי אזרחי המופעל למען ריכוי, כיבוש ואפרתהייד, למען מונרמטבליזם דתי ושלילת חרויות האדם מעם אחר. הראשון הוא מרי אזרחי נוסח „יש גבול" והשני מרי אזרחי נוסח גוש אמונים. אם יישם יוסי שריד את הגיונו שלו כלפי עצמו, יצטרך לחדול משירת „התקוה" ומהנפת דגל ישראל משום שגם כתוב, רפול ושרון שרים אותו וימינון ומצרירים לאותו רגל. אף־על־פי־כן, יבין כל אדם כי שעה ששריד שר „נפש יהודי הומיה" וכהנא שר משפט זה, עדיין מרובר בשתי נפשות שונות אשר המיתן אינה רומה על אף הטקסט המשותף. גם אם אנשי גוש אמונים, כטענת שריד, יאמצו כמה תמלילים מהספר „גבול הציות", יבין כל בר־דעת כי ההבדל בין שתי התנועות הוא תהומי. דרך אגב, גם התנ"ך הוא טקסט מקובל הן על יוסי שריד והן על גוש אמונים ואין הרבר מפריע לכל אחד מהצדדים לגייס. לעיתים, אותו טקסט למטרות נוגדות באופן קוטבי. מלחמת האזרחים, אם תפרוץ, („המלחמה הבאה" עפ"י שריד) תפרוץ לא בגלל „יש גבול" ולא בגלל הספר „גבול הציות" אלא בגלל המטרות המונחות ביסוד גוש אמונים.

טענתו השניה של שריד היא כי „יש גבול" לא הותירה את רישומה על המלחמה. לדבריו „איש מאנשי התנועה לא נתקש בזכרון הציבורי ולא התעלה למרינה של סמל ההתנגדות". שריד טועה. שכן חשיבותה של התנועה לא בסוכבה, אלא באלמונים הבודדים אשר חברו יחריו למטרה פוליטית, בניגוד לשריד אני מעריך כי ההיסטוריון יציין את „יש גבול" כאחת התופעות החברתיות־פוליטיות החשובות ביותר שקמו בתקופת מלחמת לבנון, ואשר השפעתה היתה מכרעת באשר לסימום של המלחמה. ההיסטוריון יציין כי לראשונה קמה בישראל אליטה חיילית ובלתי־משחית על־מנת למצוא הצדקה לנעשייתה. בעוד אנשי „יש גבול" יונקים מנוד־מות ונרמות כפי שעיצבו במשטרים דמוקרטיים, נרמות השאובות ומחשיבה הומניסטית, פועל גוש־אמונים מכח נורמות דתיות השואבות מחישות האלוהית שרבר אין לה עם דמוקרטיה ושוויון. אם אלהים מצווה על גוש אמונים לא להחזיר שטחים, הרי שממילא אין לאף אדם הזכות לעמוד מול צו אלוהי זה. קיומה או אי קיומה של „יש גבול" אינו רלבנטי לעניין.

מעבר לזאת יש להדגיש, כי מציאותם של טקסטים כתובים הכוללים, לעיתים, להיות מאומצים ע"י קהבים פוליטיים מנוגדים, אינה יכולה להיות אמת־מידה לשפיטתם. קנה־המידה לשפיטה חייב להיות ערכי וחכוי. מרי אזרחי המכוון נגר רשע, זרון, ריכוי, הרג וחבלה, נגר מלחמות תוקפניות ובעד שלום, שוויון דמוקרטיה, הוא בעל אופי שונה לחלוטין ממרי אזרחי המופעל למען ריכוי, כיבוש ואפרתהייד, למען מונרמטבליזם דתי ושלילת חרויות האדם מעם אחר. הראשון הוא מרי אזרחי נוסח „יש גבול" והשני מרי אזרחי נוסח גוש אמונים. אם יישם יוסי שריד את הגיונו שלו כלפי עצמו, יצטרך לחדול משירת „התקוה" ומהנפת דגל ישראל משום שגם כתוב, רפול ושרון שרים אותו וימינון ומצרירים לאותו רגל. אף־על־פי־כן, יבין כל אדם כי שעה ששריד שר „נפש יהודי הומיה" וכהנא שר משפט זה, עדיין מרובר בשתי נפשות שונות אשר המיתן אינה רומה על אף הטקסט המשותף. גם אם אנשי גוש אמונים, כטענת שריד, יאמצו כמה תמלילים מהספר „גבול הציות", יבין כל בר־דעת כי ההבדל בין שתי התנועות הוא תהומי. דרך אגב, גם התנ"ך הוא טקסט מקובל הן על יוסי שריד והן על גוש אמונים ואין הרבר מפריע לכל אחד מהצדדים לגייס. לעיתים, אותו טקסט למטרות נוגדות באופן קוטבי. מלחמת האזרחים, אם תפרוץ, („המלחמה הבאה" עפ"י שריד) תפרוץ לא בגלל „יש גבול" ולא בגלל הספר „גבול הציות" אלא

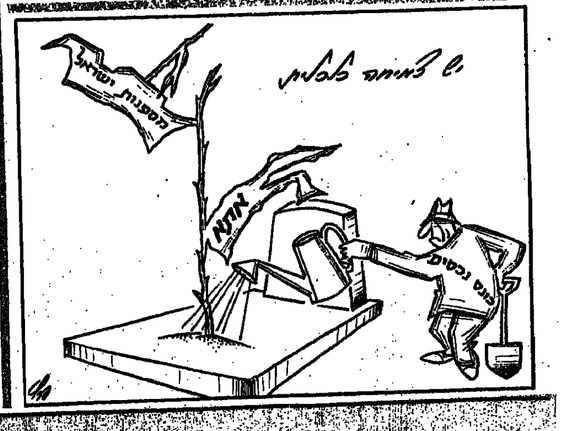

משכיות־יחד מפה ומשם

יהודה להב

כיצד קיבלתי החזר של 10 ש"ח ממשרד־הפנים

ה שבוע מצאתי בתיבת הדואר מכתב ממשרד הפנים. את המעטפות הרשמיות אני פותח תמיד במעין חרדה עמומה. שמשהו לא נעים מצפה לי. הפעם טעיתי. במעטפה הזו המודאה על סך 10 ש"ח. או אם תרצו 10.000 שקלים. ברוח דבריו הידועים של צרצ'יל יכולתי לומר, כי מעולם לא גרם סכום קטן כל־כך שמחה גדולה כל־כך. ההמחאה מיינה פרשה. שהחלה לפני שנתיים כמעט. היתה לי תחושת ניצחון: אין זו הרבר מה בכך לנצח את משרד הפנים!

לפני שנתיים באביב, בטיול נעים חוזלי, קרה לי רבר לא נעים: בסביליה חטפו לי את תמיר ובו גם כמה תעודות, ביניהן דרכון. אי־הנעימויות נמשכו בארץ. נאלצתי לאתרגן לא מעט עד שהוחזר לי מה שהגיע לי. לא הכל, כמובן — אבל זה סיפור אחר. מניחי גם למשרד החוץ וביקשתי דרכון חדש. תבעו ממני תשלום כפול — 4000 שקל, ואז זו היה סכום לא מבטל — במעין קנס על אובדן הדרכון. אמרתי: הדרכון לא אבד לי, והוא נגנב. השיבו לי: בשבילנו זה אותו רבר. אמרתי: בשבילי לא. מרוע מגיע לי קנס על שהייתי קורבן לשוד. אמרו לי: מצטערים, בעל־זה כבר התעצבנתי. נראה, לפי תחיה בסוף סיבה להצטער, אמרתי להם.

הסיפור ארוך, לא אייגע אתכם בתיאור כל שלביו הכבסיר התחתמקות הלא כל־כך מבורכים של משרד־הפנים. בסוף נמסר הענין לבירור משפטי. השתצנות של הבירוקראטים המתנשאים של המשרד היתה כה גדולה, שאפילו כתב הגנה לא הגישו. הם סברו, שעצם הופעת נציגם בבית־המשפט כרין־זו מגיע לי הזחר: וכי החזור צריך להיות צמוד לעליית מרד המחירים. ובאמת, השמיע קיבלתי את החזור הצמוד בסך 10 ש"ח.

ובכן, עשיתי זאת. זו לסדברי. הם אכלו אותה. אפשר לומר, כמובן, כי שמחת־הניצחון מוגזמת במקצת. זה נכון. 10.000 שקל לא יוציעו את משרד הפנים, אפילו לא יסגיו כהוראה בהקצבה הוזרמות ממנו לסוכרות־דת פיקטיביים ברחבי הארץ. היה יותר טוב, אילו שילם את הסכום מכיס הפקיר, האחראי במשרדיו לאסיומות הבירוקראטית ולסחבת האיר־סופית. אבל גם במקרה זה שלוותו הנפשית לא היתה מתערערת בגלל קנס בסך שני כרטיסי קולנוע.

בכל זאת, בהמחאה בסך 10 ש"ח שקיבלתי, יש משום בשורה. הבשורה היא, כי לא מוכרחים להשלים עם השחצנות המתנשאת של פקידי־ממשל, המרגישים עצמם מחוסנים מפני כל ביקורת ומפני כל סנקציה ומפגינים את ליזולוגם באורח שהם רוחשים לכוריחתיו ולשבועתו. אפשר לגבור עליהם. אפשר להבריח אותם לכבר את זכויותינו וללמר אותם לקח. כמובן, אם הסלחמה נגוע הביורוקראטי לא תתייצבנה יחירות־גרילה, אלא צבאות סדיריים: אם תוגש תלונה ותביעה לסחוח על כל מעשה שריוחתי שני או שלישי, ולא רק על אחר מאלף.

אילו הוגשו 100 אלף תלונות כמו שלי, כל האוירה בקרב השירות הנקראה ציבורי היתה משתנה.

ואז אפילו החזר בסך 10 ש"ח היה בסיכום כללי משמעותי.

■

הטרור הבין־לאומי

זאב צורף

הסוד גלוי לכל „מ"

ול עשרות מצלמות פלוויזיה מכל העולם הציע ראש־הממשלה מלחמה עולמית בטרור" („ידיעות אחרונות" 2.1.86) וחמשיך: „אך קורם לכן: צריך לשאול: מה מתייחסים ללוב בסלחנות ובעצימת־עיניים, ומרוע זוכה קראפסי לקבלות־שבת ורצון..."

זו היתה בהחלט שאלה במקומה. התשובה, ארוני ראש־הממשלה, היא „צרפת חתמה ב־1984 על הסכם חשאי עם אבו־ניראל. חתנת הרדיו הצרפתית „אירופה־1" דיווחה ב־1.1 שבשנת 1984 חתמו שירותי־הביון הצרפתיים על הסכם חשאי עם אבו־ניראל. לפי ההסכם, שהוגש ביומנו של שר־הפנים דוקס, החילט שאבו־ניראל לא יתקוף מטרות צרפתיות ולא יבצע פיגועים על אדמת צרפת. בתמורה, לא יטרירו הצרפתים את אנשי אירגונו ולא ישתפו־פעולה עם ממשלות אחרות בנושא הזה. ההסכם נשמר במשך למעלה משנה..." (ידיעות, 31.12.85).

כלומר, יום אחר לפני נאומו המוחיר של ש. פרס כבר פורסמה התשובה לשאלתו הריטורית בעיתונות. ההסכם נעשה בתקופה שבאורמון האליתה ישב, כיועצו החשוב של פ. מיטראן, ויבין דברה, נביא־הנועם של הטרור הבינלאומי ואותו שיחרר בזמנו דרגול מהכלא בבולייביה) (ראה על המשמר 8.3.85 ו־חוחם, 25.10.85).

העובדה שמיטראן נפגש עם הטרוריסט קראפסי כרי לדון עמו על חלוקת צ'אר (מניחים שבאמת צרפת עצמה, קראפסי היה בין הראשונים שברכו את מיטראן בהיבחרו לנשיא והוא: „מכון לסלוח למיטראן את ירירותו עם ישראל" (תמר גולן, גלי צה"ל, 15.5.81) בינתיים נמסר גם שעורור של ערפאת אירגן את הפגישה בין הבינון הצרפתי ואבו־ניראל. לכן הוריע מיטראן בביקורו בישראל „עם כל ירירותי ותמיכתי... עלי לוחר כי אינני יודע על שום בר־שיח למו"מ זולת אש"ף" („ידיעות אחרונות", 26.2.82) ויום לאחר ביקורו הוריע רובר ממשלת צרפת שהיא שולחת, כמה גדולה של בשק לסוריה (קול ישראל, 7.3.82).

לכן מוחר מאר ששר. פרס, ראש־הממשלה, בנאומו הנלהב בכנסת לא הציע להעמיד את פראנקה מיטראן בפני בית־הרין הבינלאומי בחאג לאחוד שאפילו האו"ם החליט על הצעת גיבוי חריפה נגר הטרור הבינלאומי, מבצעיו ומתמכיו.

כעת, לאחר פרסום אותו הסכם סודי בין צרפת של מיטראן (ורבדה) לבין אבו־ניראל, מתעלם ש. פרס באופן אלגאנטי מהעובדה שהחסכם נשמר באופן מרוייק: מעשי הטרור לא נעשו בצרפת אלא באיטליה ובאוסטריה. משקלה של צרפת יותר כבר מזה של לוב או של כל מרינה קטנה אחרת. ולכן גם אחריותה היא כבדה יותר — גם לגבי הטרור הבינלאומי.

■

המו"אקונומיקוס

לוי מורב

כמה שהיא מצליחה... התוכנית הכלכלית

● שרי הכלכלה החליטו לפרוק את „מספנות ישראל" ולהעבירן לידי כונס הנכסים.

● הגרעון המסחרי בנובמבר־דצמבר 85' עלה ב־152% לעומת ספטמבר־אוקטובר 85'. הגרעון המסחרי עלה בחודשים אלה לשיא של 347 מיליון דולר.

● היצוא התעשייתי בחודשיים אלה ירד ב־13% והיצוא החקלאי ב־20%. סך היצוא ירד ב־16%. והיבוא גדל בשיעור רומה — 16%.

● היצוא תכולל בשנת 1985 עלה ב־8% לעומת תחזית האוצר שצפתה עליה של 12%.

● טעות סטטיסטית קטנה של 50% בלבד.

● קונצרן „חיראן" מתכוון לפטר כ־1.000 עובדים מתוך 3.000 במפעל הסולולות בחולון.

● צמצום פיטורים של 4000 עובדים בענף האלקטרוניקה.

● הזל מ"מ המיטורים ב„סולתם". ההנהלה: „מפר 650".

● מנכ"ל משרד־האוצר עמנואל שרון: התקציב החדש (1986/7) אינו מבשר חידוש הצמיחה.

ש"ר־האוצר יצחק מודעי: „המיתון במשק יימשך. זו למעשה גם היתה אחת ממסרותיה של התוכנית הכלכלית. מכאן גם ברור מרוע תמעיט הממשלה כרי שתמנמה הנוכחית של המיתון במשק תימשך גם בעתיר".

הנ לקח חלקי מתוך כותרות וריעיות שהופיעו בעיתונים בשבוע החולף. האדם רוצים לומר שהתוכנית הכלכלית לא מצליחה? ועוד איך מצליחה. אלא שהיתה כל כוונה לחיוש את המציאות. אלא לא תתחיש גם ב־86', אם להאמין למנכ"ל האוצר. ואין שום סיבה לא להאמין לו. שר־האוצר גם הוא לא מסתיר את האמת ומורה לנו שהמיתון במשק הוא מטרה. ולכן פוליטיקאים, פרופסורים ועיתונאים — שמרה ברובה לרשות דוח זה. רבים מהם חלק בלתי נפרר מגוריה מפעלים (כולם כמובן בסקטור התעשייתי יצרני) כל אלה הם חלק מהתוכנית.

ולכן הירידה בקצב העליה ביצוא בחודשי המעלה התוכנית אינם תאונה או חריג אלא חלק אינטגראלי ממנה.

אז לא לתתרגש מהריעות הקשות, זה הכל חלק מתהליך „ההבראה". התוכנית הכלכלית מצליחה המשק הלאומי חולץ ובורח.

יהיה פיחות (1)

„אני רוצה להסביר מרוע יהיה פיחות. לא רק בגלל שמנכ"ל בנק המזרחי אמר כך. יש לי סיבות טובות:

● קורם כל לא צריך פיחות. זאת סיבה מספיק טובה כן לעשות פיחות.

● על־המשמר. ההסתרות. הקיבוצים. מתנגרים לפיחות? נו, טוב. אז זה סימן לשר האוצר שפיחות זה רבר טוב.

● ברצינות: הסיבה העיקרית, ובעצם היחיר, לכך שיהיה פיחות נובעת מהתגיון של התוכנית הכלכלית ושל מעצבה. באמצעות הטעיה. ומה. שטיפת־מוח והמחרה מקוקטיבית הצליחו לשוחק את השכר בעשרות אחוזים והעבירו 800 מיליון דולר (נטו) מכיסם של העובדים לסוכת מיעוט קטן וחזק המחזיק בנכסים פיננסיים חמים ונוילים.

התוכנית הכלכלית, באמצעות ריבית ריאלית מוטורפת, עודדה את משקיעי הפת"ם לעבור לנכסים שקליים בלתי־צמודים נושאי ריבית. אפיק זה, שהגיב כאמור, מאות מיליוני דולרים, הלך ותכנית הכלכלית. מכאן גם ברור מרוע תמעיט הממשלה כרי שתמנמה הנוכחית של המיתון במשק תימשך גם בעתיר.

הנ לקח חלקי מתוך כותרות וריעיות שהופיעו בעיתונים בשבוע החולף. האדם רוצים לומר שהתוכנית הכלכלית לא מצליחה? ועוד איך מצליחה. אלא שהיתה כל כוונה לחיוש את המציאות. אלא לא תתחיש גם ב־86', אם להאמין למנכ"ל האוצר. ואין שום סיבה לא להאמין לו. שר־האוצר גם הוא לא מסתיר את האמת ומורה לנו שהמיתון במשק הוא מטרה. ולכן פוליטיקאים, פרופסורים ועיתונאים — שמרה ברובה לרשות דוח זה. רבים מהם חלק בלתי נפרר מגוריה מפעלים (כולם כמובן בסקטור התעשייתי יצרני) כל אלה הם חלק מהתוכנית.

ולכן הירידה בקצב העליה ביצוא בחודשי המעלה התוכנית אינם תאונה או חריג אלא חלק אינטגראלי ממנה.

אז לא לתתרגש מהריעות הקשות, זה הכל חלק מתהליך „ההבראה". התוכנית הכלכלית מצליחה המשק הלאומי חולץ ובורח.

יהיה פיחות (1)

„אין מנוס מפיחות, גם אם קטן וזחיל", אומר אהרון מאיר מנכ"ל בנק המזרחי המאוחד. „לתוכנית הכלכלית נשקפת סכנה מצד הביקושים הנוגאים. עודפי המכסים שצצבנו ב־6 החודשים הראשונים של התוכנית הכלכלית מחפשים אפיקי השקעה חדשים. כבר היום ניתן לראות התגברות השקעות הפיננסיות הדולריות וצמודי המרר במקביל ליציאה גוברת מהשקעות השקליות נושאות הריבית והנלתי־צמודות. אפיק נוסף הוא שוק המניות באמצעות קרנות הנאמנות של הבנקים".

אהרון מאיר, איש והיר, יושב בקומה הראשונה בבנין יוקר בשרירות רוטשילד, לא הרחק מהקיוסק המיתולוגי של הבנקנקי בחצבלבת רחוב הרצל ושר' רוטשילד. המזכירה הבאה והאריבה מושיטה לי יר לשלום. אהרון מאיר, אחרי שהיית בוקר בבריכה, ישיבת בוקר ויום לפני נסיעה לחו"ל. פעם, לפני מפולת המניות הבנקאיות ועדת בייסקי, היה יותר חייכני. ענגה רובצת על ראשו, גם אם היא בתר־ראיה.

יש לו מה לומר על התוכנית הכלכלית. לדעתו, לא נעשה מספיק בתחום הקיצוץ בפעילות הממשלתית. לא היה קיצוץ של ממש אלא ביטול מוסריות והכברת הנטל על הציבור. מאיר מורה שציבור המשכירים שילם את מלוא המחיר של ההבראה הכלכלית ושלא ניתן להכביר עליו את הנטל. לדעתו יכולה הממשלה לקצץ בביתה בכל מקום בו ישימו את היר. באין ספור פעולות תחומים יש עודפים ובובור. הוא מציע לממשלה לקחת דוגמה מהבנקים שתתייעלו, קיצצו והוריר את כוח האדם ב־8% ב־84' ועוד 7% ב־85'.

גם ב־86' יהיה צורך להמשיך בפיטורים. אהרון מאיר מאשר שתמחצית השניה של 85' היתה טובה לבנקאות והיא השפיעה לטובה על המצאן של כל השוק. גם במרחיר כמו בלאומי. הוכפלה החפרשה לחובות מסופקים. זאת במקביל להגרלת הבטחונות של הלקוחות, להגברת החזירות ובריחה חוررת של חיק הישראלי.

אהרון מאיר אינו צופה ניסים ונפלאות בשנת 1986. הפעילות הכלכלית נמצאת בירירה. האטת האינפלציה מקטינה את נוכחות הציבור בסניפים. לא תהיה צמיחה מחרשת ב־1986 והאינפלציה לא תגיע ל־100%, ותהיה. אחרי שנים רבות. בת שתי שנים. אהרון מאיר, איש אוטוטימי מטבעו, לא היה איש בשורות ביום שני השבוע. אולי הציפיה הקשה ומרחת־הצעצים למסקנות הועדה (בייסקי) לחקירת מפולת המניות הבנקאיות, מסקנת המתעכבות משום מה, היא המשפיעה על המנכ"ל. בציפיה זו הוא אינו בורד. גם המנכ"לים האחרים מחכים.

יהיה פיחות (2)

● קורם כל לא צריך פיחות. זאת סיבה מספיק טובה כן לעשות פיחות.

● על־המשמר. ההסתרות. הקיבוצים. מתנגרים לפיחות? נו, טוב. אז זה סימן לשר האוצר שפיחות זה רבר טוב.

● ברצינות: הסיבה העיקרית, ובעצם היחיר, לכך שיהיה פיחות נובעת מהתגיון של התוכנית הכלכלית ושל מעצבה. באמצעות הטעיה. ומה. שטיפת־מוח והמחרה מקוקטיבית הצליחו לשוחק את השכר בעשרות אחוזים והעבירו 800 מיליון דולר (נטו) מכיסם של העובדים לסוכת מיעוט קטן וחזק המחזיק בנכסים פיננסיים חמים ונוילים.

התוכנית הכלכלית, באמצעות ריבית ריאלית מוטורפת, עודדה את משקיעי הפת"ם לעבור לנכסים שקליים בלתי־צמודים נושאי ריבית. אפיק זה, שהגיב כאמור, מאות מיליוני דולרים, הלך ותכנית הכלכלית. מכאן גם ברור מרוע תמעיט הממשלה כרי שתמנמה הנוכחית של המיתון במשק תימשך גם בעתיר.

כמו נחל עז הרוחר לו במורר הרים. את המפיק הרוחר הבא.

חלק קטן ממנו זרם לממושבים: מכניות יקרות. ריירות ומוקנ"ים ב־200 אלף דולר ליחידה ועוד. הזרם המרכזי מחפש כעת את הרוח המהיר הקרוב. הוא יכול להיות באמצעות לחץ על מטבע־יחוץ. לא חייב להיות דולרי, גם המטבעות האירופאים טובים לצורך כך. מערכת מקבלי החלטות — פוליטיקאים, פרופסורים ועיתונאים — שמרה ברובה לרשות דוח זה. רבים מהם חלק בלתי נפרר מגוריה מפעלים (כולם כמובן בסקטור התעשייתי יצרני) כל אלה הם חלק מהתוכנית.

ולכן הירידה בקצב העליה ביצוא בחודשי המעלה התוכנית אינם תאונה או חריג אלא חלק אינטגראלי ממנה.

אז לא לתתרגש מהריעות הקשות, זה הכל חלק מתהליך „ההבראה". התוכנית הכלכלית מצליחה המשק הלאומי חולץ ובורח.

שוליים

נתן רענן

לא לפשרה הפונקציונאלית

ה נימוק להצעתו של השר גר יעקובי הוא חיובי מעיקרו. „הודעה על הנשמה חר־צרדית של האוטונומיה", אותה מציע השר. „יתכן שתגיע את התהליך המרינני". ואם לא, מנמק יעקובי את הצעתו, „יפות הסרר כזה את המעורבות והתיכוך שלנו בעניינים לא לנו ועל־ירי־כך אולי תשתפר האוויירה הפסיכו־פוליטית ותוכשר הקרקע להסרר של קבע בעתיר".

לכאורה, תוכנית „יונית" מובהקת ועוריר של כוונות טובות. ולאן אלה מובילות, כבר הסבירה האימהה הירוקה. ובעצם אפשר לשאול: איזה ניתנות טוב יותר — פונקציונאלי או טריטוריאלי? כל הנראה, האופציה השניה. שכן ראוי לצרף אל מאמרו של השר את תגובתו לשאלת הסופר המרינני של „רבר". לפיה החלת האוטונומיה אינה צריכה לחול על היישובים ההוריים, ועל בקעת הירון, גוש־עציון ואוור ירושלים. וכאן נולרקת שוב אותה גורה ארומה המכוירה את הפשרה הפונקציונאלית מבית מררשו של משה ריין.

מי שסבור, בתמימות, כי ירושלים המאוחרת היא לב־ליבה של הבעיה טועה וגם תועה. שכן, מה פירוש אי־החלת האוטונומיה על היישובים ההוריים? אין מנוס מאשר להניע הישר אל חוות הרעת של פליאה אלכן, מנהלת המחלקה האוירתית במשרר המשפטים. היא גורסת כי מגורים בשכירות בבית „הרסה" בחברון — אסורים.

וכאן צריך להאיר את העוברות: שיפוץ הרירות בבית הרסה התבצע ב„שנה הטלופת. קרי: במחצית הראשונה של החני הראשון של הרוטאציה. באמצעות „משרר־השיכון. חריטר המשפחות מחברון וקריית־ארבע התקבלו אל הבית באמצעות ועדת קבלה. בראש הוועדה: אבי („מחביר") פרירמן, מנכ"ל האגודה לחירוש הרוכע היהורי בחברון. אשר היה בין אסירי המחתרת, ושוחרר מן הכלא.

לפי קביעת המשפטנית, עו' להחלטה של שר־הביטחון, לא יוכלו המשפחות שאירה „ועדת וכיבי" לגור בחברון. וכיון שחברון המשוחררת היא „ישוב יהורי", הרי שעל הבית הזה לא תחול. ככל הנראה, האוטונומיה החר־צרדית, ואם שר־הביטחון הוא גם מתנגר תקיף להצעתו של השר יעקובי, הרי שהחשבון בא על פיתרונו.

להלכה, למלוגו עריין לא לבעשה. אנו שבים אל הוויכוח הישן נושן בין שלל האופציות: נסיגה חר־צרדית ועפ"י בן־אהרון, תוכנית אלון כהסרר־ביניים או הסרר קבע של פשרה טריטוריאלית. ובמובן: פשרה פונקציונאלית לפיה מטופח הטבח — אך לא חושביה.

עיתונות בכסאח

למרות המגבלות הקיימות על חופש העיתונות בישראל, כפי שהן מצויינות אחת לאחת בספרו של משה נגבי, „נמי של בייר", היתה העיתונות הישראלית מכשיר רב־ערך להסתלקות צהל מלבנון ולהכרת האמיתות בין „הטשה" לחברי מעשלת בנין־שרון. שלא ירעו מה בעיה שם, ואת המינגלות ראוי לבמות בקצרה: צנזורה בצבאית. הסרר ועדת העורכים. הנורך באבטנת מחחייב. ככל הנראה, בהוצאת דיבה ובעבירה על איסור־לשון־הרע. ברים הקובעים כי פרקליט הממשלה „אינו מבין". אינם מבחינים בין שלטון הבחוק לבין שלטון השלטון. הבעיה אם הרברים מגינים את חומרת מצבה הטאבטורי של העיתונות הישראלית.

הריון העכשווי אינו יכול להתחיל מנקוחות האפס: יש־נו עשרות עשרות נקוראות זכות למימשל ורק נקוראת חובה בודרות לצר העיתונות. ומי שמעיע ריישוי, חשיפת מקוראת ואיסור פירסום שמו של חשוד מוסיף חטא על פשע. איילות על מצב נואל ושלילת הזרות במצב שני היא מונבלת למרי.

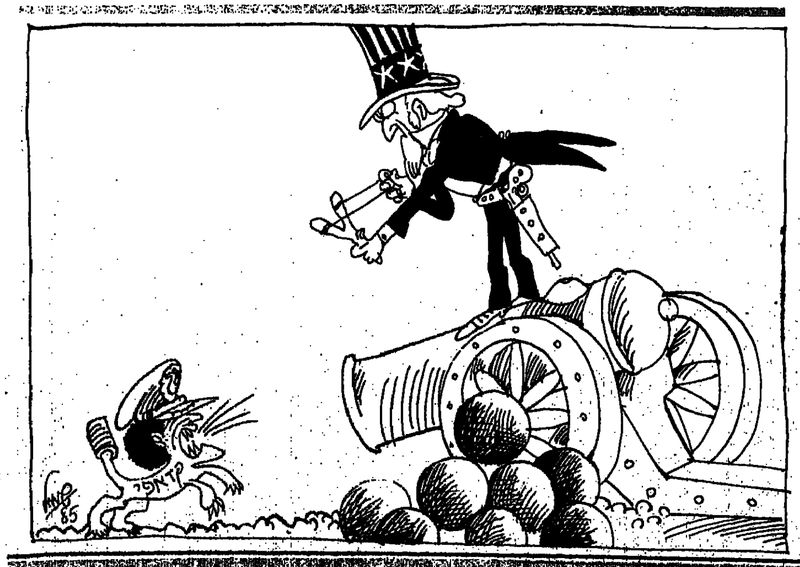

קולנוע

דני ורט

רוקדים ובורחים

„לילות לבנים" בקולנוע „דקל" בתל אביב, „גולאג" בקולנוע „הוד" בתל אביב

מלקולם מקדואל ודיוויד קית ב„גולאג"

ידי סקוילמובסקי, מיכאל בראשניקוב ואיזבלה רוסליני ב„לילות לבנים"

הגראה כמספר סרטים יוצאי דופן בגוף הקולנוע האמריקני. הופך לזרם עבור המאיים לכבוש כל חלקה טובה בתעשיית הקולנוע האמריקנית. הכוונה לסרטי המלחמה הקרה החדשים, אותם סרטי תעמולה אנטי־סובייטיים הצצים חדשות לבקרים. מדובר בתעמולה בוטה, ישירה, לא מתוחכמת. הפועלת ברובד הנמוך ביותר.

דוגעות דעותיו הפאשיסטיות המוצהרות של הבימאי ג'ון מיליוס. לכן לא היתה זו הפתעה כשיצר את „שחר אדום". סרט שתיאר פלישה קומוניסטית לארה"ב. אבל הוא לא נותר לבד. אחד הסרטים המוקדמים היה „שועל האש" של קלינט איסטווד, שם מעיים איסטווד על הסובייטים כשעולה בידו לגנוב תחת אפם מטוס מתוחכם. בהמשך באו סרטיו של צ'אק נוריס שבהם נמלט מתשבי הוייטנאמי. בסרטו האחרון „המטרה אמריקה" הוא כבר נאבק במזימות רוסיות מבית. הרוסים מקווים להרוס את אמריקה באמצעות סוכנים שתולים ונודים, כמובן, מחייצב נגדם.

אין לשכוח את תרומתו של „ראמבו", אחד הסרטים המצליחים ביותר בשנה האחרונה בארה"ב. סילבסטר סטאלונה לא נאבק שם רק בוייטנאמים אלא גם ביועציהם הרוסים הסדיסטים. מגמה זו מקבלת תנופה בסרטו החדש של סטאלונה שיגיע גם אלינו בקרוב „רוקי 4". בחלק הרביעי של עליית המתאגרף האיטלקי רוקי בלבואה, שעליפי הדיווחים מאיים לשבור את שיאי הקופה של „ראמבו", מחייצב סטאלונה מול מתאגרף רוסי שטני, יצור בעל כוחות על אנושיים תוצר מעבדתי סובייטי. רוקי מגן, כמובן, על כבוד הדגל האמריקני.

גל קולנועי זה מצעיד את הקולנוע האמריקני חזרה לשנות החמישים בהם נוצרו סרטים בהתאם למדיניות ציר המכשפות של הסנאטור מקארתי. הסרטים של היום, מלבד חוסר תיחכומם, יש בהם התגערות מרוח הרדאצנו גם בקולנוע. אפילו מאותה מגמה שבאה לביטוי בסרטי ג'יימס בונד, למשל ושהם בעצם הפקות בריטיות, שבהם מזרח ומערב משלבים כוחות כנגד גורם שלישי המאיים על שלום העולם.

הדימיון של „לילות לבנים" הוא הרקדן הרוסי מיכאיל בריישניקוב המגלם בסרט דמות שקרובה לו עצמו במציאות. בסרט הוא ניקולאי רודצ'נקו, רקדן באלט רוסי שערק למערב. קורה לו דבר שכל עריץ חושש מפניו. בעת טיסה למסע הופעות ביפן, נאלץ מטוסו לנחות נחיתת אונס בשדה תעופה צבאי בסיבריר. הרוסים ששים, כמובן, שהבן האובד שב הביתה ומתכננים להשיבו לחיקה של אמא רוסיה. הם מבקשים לאלצו לחזור בתשובה ולהופיע בגאלה מיוחדת בבאלט קרוב בלנינגראד. בבריה"מ שהה רקדן כושי אמריקני, ריימונד גרינוד (גריגורי היינס), שהופיע ב„מועדון הכותנה". שעדיק בזמנו בשל התנגדותו למדיניות האמריקנית בוייטנאם ואי־רצונו לשרת בוייטנאם וכנראה גם כמתאבה נגד הגזענות האמריקנית. גרינוד שוהה באיזו פינה נידחת הסרט בריישניקוב מופיע בבאלט „הגבר פועלים עולב. הוא נשוי לדרייה הרוסיה (איזבלה רוסליני) מי שהיתה המתורגמנית שלו.

גרינוד התאכזב מהכנסת האורחים הרוסית וכמו כל אמריקני טוב מתגעגע למולדתו למרות כל מגרעותיה. קצין הק.ג.ב. צ'ייקו (בגילומו של הבמאי הפולני הגולה במערב, ידי סקוילמובסקי) מונה על החזרתו של קולה למולדת הרוסית. צ'ייקו שהוא גם שונא כושים, מענה את גרינוד ורעייתו שישכבו על קולה ושישמרו על צעדיו בלנינגראד.

הקריירה הקולנועית של הבמאי טיילור המגלמת את הפרימה־בלרינה גלינה איוונובנה, אחותו לשעבר של קולה. אם כי גם איזבלה רוסליני, בתם של השחקנית אינגריד ברגמן והבימאי רוברטו רוסליני לא מוכיחה גדולה. דמיונה המדהים לאמה בצעירותה מחפה על התולשות. הבמאי ידי סקוילמובסקי נראה די משועשע מהתפקיד המרושע שהוטל עליו.

עם כל ההסתייגויות מסרט זה. הוא נראה כיצירת גופת בחשוואה לסרטו של רוג'ר יאנג („טוכל בצמרת") „גולאג". וזהי התקפה חזיתית על הרוסים והצגת משוואה פשוטה המזהה את הרוסים עם הנאצים. הגיבור הוא כתב ספורט ב.־קצין וג'נטלמן" המגיע למוסקבה לסקר את משחקי הספרטקיאדה. הרוסים משוים מה זקוקים לשעיר־לעזאזל, טופלים עליו אשמת דיגול לטובת הס.אי.אי.

חחילה סוחטים ממנו הודאה בכלא לובליאנה ואחר כך משליכים אותו לעשר שנים לאחד הגולאגים הידועים לשימצה בערבות סיביר. שם מעבדים את האסירים בפרך ומדכאים כל גילוי של אי־שביעות רצון במכונות רייה. אלמון, כאמריקני נאה, מתכנן בריחה מהתופת הרוסית. בסוד תוכניותיו הוא משתף מרגל בייטי (מלקולם מקדואל) ויהודי רוסי מסורב עלייה שניסה לחטוף מטוס (דויד סוטס מי שנגילם את איש השגריריות הרוסית ב„בז ואיש השלג"). לדייסה אנטי סובייטית זו אוראים מספר ישראלים כמו התסריטאי דן גודרון ששהה בארץ בשנות השבעים.

נשאלת שאלה פשוטה. מהו אותו גורם מדרבן את הליוזוד ליישר קו עם המדיניות של רונאלד ריגאן ולדרדר את הקולנוע האמריקני לשפל שכזה.

תערוכות

דורית קדר

האמונה

מוזיאון תל־אביב תוצג עד מחצית סבריאר תערוכת חובה: יעקל אדלר, ציור יהודי מזרחי (1895־1949), שלשלבר התפתחות חשיבתו והשיי־נויים הרעיוניים שעברו עליו ניתן להתרוות באמצעות ציוריו.

האמונה משמשת מוטו ליצירת האמן בתקופה בה הוא מתגורר בגרמניה. שהייתה עבורו מעין מולדת מאמצת מ־1919 ועד עליית הנאצים לשלטון, אירוע שכפה עליו לברוח לפריז ב־1934.

למן התחלה ניתן להבחין בדרכים רבים המאפיינים את יצירתו. האמונה מופיעה כאם יושבת, ידה האחת על ברכה והשנייה מורה כלפי מעלה לאיש המנחה את דרכיה — האב. בלבוש יהודי מסורתי, עיניו גדולות מביטות קדימה בטוחות ותכולות, האף המורחי מתעקל על זקן עבות וכובע לראשו. גם האב מצביע בידו על מרום גבוהה יותר. ידו הימנית מצויירת באצבעותיה את ברכת הכהנים וידו השמאלית מנחה את הצופה לאורך שורות של רף מזוזה בלוי אך שלם ככל זאת. מעל לאותה ברכת כוהנים חמצים וישויות מוכרות — אותיות וספרות. שדי — השם המפורש. ו.־חי חי הוא יודך" (ישעיה לח 19). דברי חזקיהו מלך ירושלים הפותה בשירת הודיה לבורא לאחר שניצל מגורדיון מיתה וקם ממחלתו. לא לשווא צוייגה הספירה 18 פעמיים בצידה הימני של התמונה.

הדעיון שאלוהים מקיים את עולמו באמצעות המלה — הכתובים — טבוע, כנראה, עמוק בתודעת האמן ועל כן הוא פונה בתפילה לבוראו ושוו: „אל גדול ואדיר ואליך כמיהתי עלתה מנורות. אליך ה.„אני" המטוהר שלי. אלוהים.

רוח אפך מעמעם כמותי, הבל נשמתך מתנשם בדמיי. קצות אצבעותיך — חבצלת עגונה. מלטפות פצעי כיסופי הטלטלבים. שיריתך המרטטת חש אני בלשד עצמותי.

נצור נא אחיר בחסדך. תפילות תכלת לשמך אשירה. מאוצר הקובלים העגון עד עמקי האולטרא־מארין...."

בית זה בשירתו מימשמ מפתח להבנת מכלול היצירה. האל מקיים את עולמו באמצעות הכתובים. וכראוי — האמן — נוהה לאחרות עמו ומקיים את עולמו ושאיפותיו באמצעות כליו הארציים — הציור. סוג ציור זה אינו מתחום כר אמות הדוגמה אלא מתאזנה לגנוע בכוליות.

אדלר בתחילת דרכו אינו מוותר גם על האיגטלקט, על המודעות, על החוון ההתפכלות קדימה. אם הציור „הורר" בגוי על־פי מבנה ימי־ביניימי, הרי שבעיצוב הדמויות שואל האמן צורניות קוביסטית־מודרנית. הפנים נראים גם האקספרסיוניים אם כל השפעה סגנונית אחרת — אינו אלא אמצעי הבעתי המשמש רק כבורג לבניית הבניין כולו.

בשלב האמונה הרמוז. התכנים האמצ'ינאר־ליים הם השליטים וגיבוש הצורני הוא משני. אמו של האמן מתוארת עם מטפחת ראש, שמלה אורוכה וכיסוי ראש הולם. ובכל זאת, מתחת לכיסויים רוטטים דרך השתקפויות הצבע מחמדי הנוף. הפטמות בולטות הדוות לדגם הפרח שהשתקן עליהן והסתכלות מעמיקה יותר מורה שהיד. המונחת על הברכיים. אוחזת בסניפה. זו מניפה המסכיזה צלמיות נאנרסליות המסמלת את אבר המין הנשי הזן שימשו, כנראה, כקמיע לפריון. הבסחה לאריכות ימים וכאמצעי פולחני.

הכמיהה להתאחד עם הישות העליונה באמ־צעות תחוויה המיסטית מתאפיינת ברתות מונח־איסטיות אחרות (בצדות ואיסלאם) עליידי תיאורים ארוטיים סוערים וסחופים. היהדות נרתעה מצורת אמירה כזו אבל אדלר — לא. הוא — במובן זה — אינו הולך אחר ההלכה אלא דוקא נאחז במקורות: ב.־שיר השירים" המבוסס על אהבת השכינה לעמה באהבת הבעל לאשתו.

מצוות „פרו ורבו" מקיימת את העולם, ואדלר מחדיר ליצירותיו השוקות מעדיבות.

לכן גם ב.־זוג", הגופות מתאחדים וזופכים למיזוג נשמות תרתי משמע, הרחשניות, המלווה את אדלר. לובשת צורות חתוליות, ספינקסיות, ערבסקיות, ורכות ושבריריות. אם שמנצא בקרבת חתול עשוי „להידבק". כך קרה ל.־אנגליקה", עיניה מלוכסנות כמו אלה של בעל החיים. הרגליים מפוקשקות מעט, הפה פתוח קמעה ומגלה שיניים טובות, יד אחת שלה על המותן והשנייה, גדולה מאוד, על מבוישה כאותה נוגס מעילו אלא שאנגליקה אינה קלאסית. היא יחד כאותו פסל אצטקי מונומנטלי אשר אדלר הערץ. אווירת המיתוס שוכנת גם כאן. מה עושה אנגליקה הלא יהודיה עם חתוליה תחת האתיות „שבת" המקובעות בחלק העליון של המתמונה? מה היא עושה עם אותה פיסת זהב הבראית הקודמת ומטנה יוצא חתול. אנגליקה — פירושו „מלאכית" והשבת מתקשרת למלאכי השרת המלווים אותה כשרשבינים. אולי אדר האמן מן המנה על הזוגרתו של קוליה במערב. ידי סקוילמובסקי) עליו ולגרום לשקעורריות ומאריך ניתן להערים בליטות ולהוספו למעין חבליט. הדמויות המונומנטאליות קרבות ונסוגות. גופן מכוסה גולוי לחלוקין (ראה „אם ובת" או „יהודיה").

יעקל אדלר, אם ובת. 1927

בשלב השלישי שלאחר החורבן מלקט האמן אט־אט את שברי „הכבים". אבני „משחק פורים" הפכו בעבורה זו לכעין רבדים ארכיאולוגיים המתגלים מערמים אחד על משנהו. הן נערות גפיים ורוועותיהם קטועות בסופן. עיניהן לא רואות. כמוניות השומרות את רמות צלם אנוש בשעיניהן. „שני רבנים" (1942) מעמיד לשכנות צבעוניות. העיניים הבחולות אינן מקריצות חיות אלא תיתמהן כם שהתמלא קינון אחד הרבנים מחזיק בסיסת נייר קמוטה ועליה המלים MISERICOR.

המלה המזורה ודמה מאליה — MISERI־CORDIA. שוב מלה בעלת קונוטציות זרות ליהודות. הרבנים מבקשים את המיסריקורדיה רומנה, אך הדחמנים הנוצריים שאכובו את המשיח מצצרת. שנגוראתו לא התקיימה. פיסת הנייר הזעירה ביד הרבנים משמשת כעדות נוראה לכל העולם הלא־יהודי שלא שעה לדברי משיחו.

„יצורים על־אנושיים הבאים לסמר ישויות נצחיות.

כאן הולך אדלר בעקבות תפיסת הקבלה המתעלמת ממימד הזמן. עבור המקובלים יריעת תחילת הדברים אם אחריתם מעידה על הכל: הבוליות טמונה בנרעין והגרעין הוא מעין משכן מיקרוקוסמי לכלל היצירה. ואולי זו סיבה נוספת לכך שהיצירים בנויים על־פי קונצפציה אינט־לקטואלית. המחלקת את המשטחים בצורה ראציונלית מאוד ועם זאת הפרטים מתוארים באילו היו חכשיטים רב־ערך יחידים בנדיוזות. נראה ב.אמן קרקס" את פריטי הצלעות. שריר הגוף כגלי צבע היוצרים הרמוניה של צלילים.

„הצל" מלווה את מרבית הדמויות כבפיל קדום ואם אינו מתממש כאנרדנה סכיסיה הוא לובש דמות של יצור אגדי לא מזוהה דיו כמו לרוגמה זה המופיע משמאל ב.משחקי פורים". ההצבעה רווקא על מצרים מקבלת לגיטימציה לאור בעיות אותן „עד" מזור ל.משחקי פורים". נגם עשוי מוקסטוראה רמויית־אבן. „האנשים" המתוארים במרכז הקומפוזיציה הם כאותן פירמידות בצחיות. גולמיות ורומומות. אבנים דמויות־אגוש שאת סדר הזחיתן הן מחביאות בתוך עמקי מעמות לא פחודה.

שלב האמונה מגיע לקיצו כאשר אדלר נאלץ לנטוש מאחוריו את הכל ולעבור לפריז. העולם מתפרק, נוהה אחר צורות שאולות מפיקסו וקלי. חורבן הבית־הכנסת נראה באמצעות השאלות חיצוניות שאינן נספגות דיין.

דפים לספרות

אלוה לסקר־שילר: רישום צבעוני
(מתוך החוברת החדשה של כתב העת לשירה „חדרים". שראתה אור השבוע)

העם משול לחיית־בר, שעל־פי טבעה היא פראית ושוכנת יערות, ואשר גודלה בשבי ובעבדות, ומשזכתה באופן לא־צפוי בחופש, שוב לא ידעה למצוא את לחמה או למצוא לעצמה מסתור, וכך היא הופכת טרף קל לכל אשר ינסה לשעבדה מחדש.

ניקולו מקיאוולי: עיונים בכתבי ליוויוס

דוד כנעני

ספרות המחפשת את גיבוריה

דוד כנעני

התימאטיקה הקיבוצית היא מן הפופולאריות ביותר בספרות העברית. הארצישראלית. החל משנות העשרים המאוחרות ועד לשנות־החמישים. דומה כי מבחינת היקפה היא מתחרה רק ב.מלחמות ישראל". מבחר אחד ושל לאה הרומן „ניחוח תוכן של תפוחת צרצירות ותכניות בסיפור הקיבוצי הקצר", בשנים 1920 — 1959, נמנו כ־1400 יחידות. שמחברים הם חברי קיבוצים. אם נוסיף עליהן סיפורים שמחבריהם אינם חברים בו, סיפורים ארוכים, רומאנים מחוזות ובלי להביא בחשבון שירים ופואמות, סיפפרם ודאי יוכפל או אף ישולש ותהרי מתשנה ההיא ועד ימינו נוספו עוד עשרות יצירות, ביאורים שונים. שעושאן הוא הקיבוץ. אבל החמונה תשתנה אם נבחן ניתוח מדוקדק את הנתונים. שהרי סיפורים מן הקיבוץ שנתפרסמו בשנות־העשרים הם מעטים יחסית. וכך גם משנות־השישים ואילך. נמצא. כי ראוי זה שיגיע איפוא בשלושים שנה. שהוא אמנם דור אחר בלבו אולם רק זמן ארוך למדי בשני חיוונות. הקיבוצים לאורה הלילה ואפילו זהים — החלוצות הקיבוציות — אף כי לאינתיגל־ד־ד דבר מאפיין כל אחד בדם בחוקיות מכלו הבריאמיקה מיכלו.

אליף, הלחוצות. שנתפסה כערך וכמצוות־עשה נבנרים מאוד מימי העליה השנייה ואלה. כל דור דורו ובעיות־היסוד שלו. פתרונותיו והרובד הבחרתי היחיד שלו. החל בעליה השלישית עבר הקיבוץ בסוקר העשיה הצונית בארץ ואיש־הקיבוץ נחשב לסיצגה ובנשיבה.

ביה. הקיבוץ הוא פורמציה חברתית־תרבותית ייחודיה ביראל שביקשה לבנות תרבות־חיים חדשה בארץ ועדיין מוסיפה לבנות. ובאומרנו „תרבות" אין הכוונה לייצרות בתחום הספרות והאמנות על ענפיה השונים. כי־אם לתרבות בסתנה הרחב: ערכה ערכים ומצוות הבנאיות ומנהג. תפיסת־עולם. יחסי־אנוש. נורמות התנהגות בן עולם רוחני מסוגו וטיפוס של אדם המייצג כל אלה -- הייתה עקרונות ופתרונות ספציפיים לבעיות אדם. הגדולות הן הקפנות. נעו ונומר שתרבות הקיבוץ היא תרבות המקרית הייחיד. חדת־המיאמנים ואמריצ־מים. שיצרה היחדות החלוצית ברוחות אחרונים כי יצר רצינ־שחי את תקופתו ואם ויודע כי לא יוכל לספוח עליה. ואולי זה הטעם ההמהנד מדוע נוהרים מכל קצות תבל לבקר ולחקור את הקיבוץ. לא עניין ולא שנאנו הבלבלי נושכים אותם. כי־אם הייחוש התרמוני והאלמנטי החוויים שבו. בכל אחר ואחר בו כמהים הנאנשים לשינוי ראיקאלי בסדר־החברה. רואים בו — ולא נדון כאן אם אכן ראיתם נכונה — התגשמות „החלום העתיק של האנושות". כדברי בנבנים", י. בודלא („בעל בעמיר"). ג. אלתרמן („חצרו של קיבוץ") ועוד ועוד.

אכן, רבים הם הסופרים והמשוררים אשר העלו את הקיבוץ בכתביהם ומכאן השאלה: מנה זכה הקיבוץ — אשר שיעורו באוכלוסייה הוא כה קטן לתשומת לב מרובה כליכך. מדוע צורות־יישוב אחרות כמו המושבה. המושב עיירת־פיתוח — גם הם יצרים ארצישראליים • לא זכו מדוע חברי־קיבוץ הוא דמות מוכרת מאוד בספרותנו ותקופות מסוימות כמעט דמות לאומית. בעלת סימניהיכר בולטים — הדיר הטשטנים. סודעל־העשייה. הנוגוריב. אם העולה הדגש בעיירת־פיתוח מהו יחודו של הקיבוץ שמה קסם לסופרים ומכשיר תקופה ארוכה?

רבות הן ותשובות אך נענה תשובה קצרה ואולי קלילה. אבל לא תסרה־משקל. מתוום הסוציולוגיה של הספרות: שיעור המשכילים והמשכילים למחצה וכן „אנשי־רוח" — קטגוריה של אנשים הנתום כי ימיהם לסופרים ומכשיר הקיבוץ שמה לסופרים ומכשיר תקופה ארוכה?

ראיתי אייה. ערב בלהבת־המהרות היה הוא בית־גידולה של הספרות העברית הצעירה. של ילידי הארץ. שנים. קהל קורא עברית נמנה כרובו עם מתנה הפועלים. מהם חברי קיבוצים או עוזבי קיבוצים. קהל הדעה ל.ביטוי" זוה הקיבוצ שהיה שבור בפי הברות בימים ההם. ביטוי לבציאות הבתוחה בארץ. לשדרכה. לחוויותיהם ואיראפתיהם. ותמיד מתגלית — כך אומרים האומרים — איזו התאנה בין חבעיותיהם של קוראים לבין הענוחים ובמובע של שלאנ־מובע; של סופרים לתרשיילים. יש גרעין של אמת בטיעון זה ובוזמן לומר: קליפה־של־אמת.

בהסרסמקמיה שלו ימינו, לאחר שהקיבוץ קיים כבר כמה דורות ופרץ אל מחסום הזמן ואינו עוד אפוזורה היסטורית אל קוריוז חברתי — „אי כשלון לניפח" כדברי מאיר בוגר • מותר לנו לקבוע כי פופולאריותה של המיתאטיקה הקיבוצית מקורה בשני חזיונות. הקיבוצים לבאורה הלילה ואפילו זהים — החלוצות הקיבוציות — אף כי לאינתיגל־ד־ד דבר מאפיין כל אחד בדם בחוקיות מכלו הבריאמיקה מיכלו.

אליף, הלחוצות. שנתפסה כערך וכמצוות־עשה נבנרים מאוד מימי העליה השנייה ואלה. כל דור דורו ובעיות־היסוד שלו. פתרונותיו והרובד הבחרתי היחיד שלו. החל בעליה השלישית עבר הקיבוץ בסוקר העשיה הצונית בארץ ואיש־הקיבוץ נחשב לסיצגה ובנשיבה.

ביה. הקיבוץ הוא פורמציה חברתית־תרבותית ייחודיה ביראל שביקשה לבנות תרבות־חיים חדשה בארץ ועדיין מוסיפה לבנות. ובאומרנו „תרבות" אין הכוונה לייצרות בתחום הספרות והאמנות על ענפיה השונים. כי־אם לתרבות בסתנה הרחב: ערכה ערכים ומצוות הבנאיות ומנהג. תפיסת־עולם. יחסי־אנוש. נורמות התנהגות בן עולם רוחני מסוגו וטיפוס של אדם המייצג כל אלה -- הייתה עקרונות ופתרונות ספציפיים לבעיות אדם. הגדולות הן הקפנות. נעו ונומר שתרבות הקיבוץ היא תרבות המקרית הייחיד. חדת־המיאמנים ואמריצ־מים. שיצרה היחדות החלוצית ברוחות אחרונים כי יצר רצינ־שחי את תקופתו ואם ויודע כי לא יוכל לספוח עליה. ואולי זה הטעם ההמהנד מדוע נוהרים מכל קצות תבל לבקר ולחקור את הקיבוץ. לא עניין ולא שנאנו הבלבלי נושכים אותם. כי־אם הייחוש התרמוני והאלמנטי החוויים שבו. בכל אחר ואחר בו כמהים הנאנשים לשינוי ראיקאלי בסדר־החברה. רואים בו — ולא נדון כאן אם אכן ראיתם נכונה — התגשמות „החלום העתיק של האנושות". כדברי

המשך בעמ' 18

דוד ארן

המדע העצוב של אבנר טריינין

אבנר טריינין
„אוקלידום", שירים,
חוג: הקבוץ המאוחד
תשמ"ה

עובדת היותו של משורר בעת־ובעונה־אחת גם מדען ומהולה של אבנר טריינין כימאי הינה מעניינת. וכאשר משורר זה מוציא ספר שירים בשם „אוקלידום", על שמו של אבי הגיאומטריה הקלאסית, והיסוד הנייחה ספר זה גם מיתר ספרי של המשורר, הוא משחיק במרע וכל שירה היא בעצם משחק. אם־כי משחק רציני, ובמקרה של אבנר טריינין — עצוב, הרי לא ייפלא. שערכה של אותן התכניות הספרותיות בטלוויזיה („ערב חדש" של ערב שבת) מזמין אותו ומשתתף איתו על הבמאים הנ"ל. אולם, כמקובל באמצעי התקשורת (ובמיוחד בטלוויזיה), היה בשיחה הזאת הרבה „יקום אינדוסדס" ומעט מאור ספרות.

הארמוניה של מספרים

אך המרע ב„אוקלידום" הוא בראש־ובראשונה עניין שירי. קורס־כל כאמצעי ביטוי — אירוני אך לא. ובשימוש ב„חומרים" מרעיים („חוץ־שיריים אחרים) אין אבנר טריינין ראשון, לא בשירה העברית ובוודאי לא בשירה העולמית. אסס, הבאמיין את ספרו האחרון של א. ט. הוא לא רק השימוש העקבי בחומרים הנ"ל, אלא הגישה המרעית כנראה שירי — למול הדיים. לא במקרה בחר א. ט. באוקלידס כסמל לגישה המרעית. הוא היה הראשון שבנה מדע על בערבת אקסיומות, ושיטה זו נחשבת עד היום כאריאל של בניית תורה מרעית ומדעית. אם־כי עיבוריו בעיבוריו עם ההתחתי־יסוד — עד „פסוקים מובנים מאליהם", כאצל אוקלידס; כיום ניתן לבנות אמילו לוגיקות על אקסיומות שריותיות לגמרי. כמובן, בתנאי שאין נוצרות מכך סתירות. ואכן, שמתיהם של בוב השירים בספר לקוחים מעולם זה: „אקסיומות", „הגדרות", „תרגילים", „תמוך" ו„התרגילים" ניתנים „פתרונות" ו„הוכחות" בכיכול.

היחס האירתי ל„גישה האוקלידית" בולט בשיר על אוקלידס עצמו:

„בראשי המרחב של אוקלידס הלך / והצטמצם הלך והתכנס בה אתוך / נקורה לא מוגדרת בתוך המרחב — / הוא הזיל לבנותו כולו מחדש. / נקורה לנקורה. קו לקו. משפט למשפט. / הזיל ביסודות זסים בטעויות (ודגשה שלי. — ר"א) ·/·/· סיים בטעויות בשיני הקיומיות עלולה לקסקן בקלות. מתבוננת בקשתות אד מיתמר המערסט פיה הטוכחרבו משכנה בנני דובדבן בשומים. שערה נפל בפתיתי פו ודיסיה מצפנים פרח־הת. מצפון פרח בדולה. מצפון פרח אטום. מצפון שקיפות מלוטשה. כחלום הערה. בה שכמבעתה אל אמא שאינה עונדת אותה אלא בימים שאינם חג לפרו / כדי לפתח..." („שם" 13).

הנה, החסיסה לפריצת כליון־הנפש אל מרחקים: המות. והנה גם המרחב, המחלה חשיכת המרמא. שמצאנוה בשיר על פיתאגורס, ואשר מופיעה לעתים כה קרובות בתוך הספר.

חשוב לציין הנקשר זה, גם קו אחר של שירת אבנר טריינין, הבולט בשיר המשורר המוכא לעיל, אשר. „המנגנון המדעי" מופיע רק בסופו: יש כאן שזרה של דימויים. המובילים גם הכללי אל המוחשי — מן התיאור של ה„משהו", אל נדידת הציפורים בכלל, ואל סרט בכללי־הנפש. אל נדידת הציפורים בכלל, ואל סרט מסוים. אך בכך לא דיי: אחרי הדברים שכבר ציטטנו, אומר א. ט. ברומזו למקום מתוך הרומאן „בוצות" של חיים באר: „... וכמו אמך כן אמי / את בלואיה אורדת, מכינה את עצמה / למסע הגדול. וכבר שנופה מתרוקן, / מתמלא זה הצרור, עוד בזוג תחתונים / ובנעל אחת." „אבא ואמא מחכים לי", הוא אומרת. „ואני מוכרחה ללכת". אין זה חשוב שמן הסיסוד הזה, הקונקרטי מאוד, חוזר א.ט. אל „מסקנות כלליות", אל „חוק כללי נטול כל פשרה". כביכול, שלמעשה הרים הסיפור על „כאן ועכשיו" מוחזה סיום. ותמשותר מניע אליו בדרך של דימוי, כביכול, ציות. וגם קשריים־שבקשיצות אחרים, כגון רכ־משמעות של מלים או משחקים מפתעיים אחרים, מסמשים לו כ„נשר" בין ההשפטה המדעית לבין הסיום, וכן שני אלה לבין הסיפור.

לא במקרה מוקדש אחר השירים האחרונים בספר (מבין שני השירים המביעים חזויה שמחוצה לארץ) לזכרו של המשורר האמריקני לוול, ובראשיתו נאמר: „שוב באליוט (מלון בבוסטון) /אבל איכשהו אני מוצא עצמי הפעם / פחות קרוב לאליוט מאשר ללוול / שכאן קרוב הוא והנרמה". איליוט כאן, הוא, כמובן, המשורר האנגלי הגדול, אחד מאבות הליריקה המודרנית, ואילו לוול, ככל שידוע לי, הירבה לשפר על עצמו. על משפחתו ועל כביכול. אף שירו של א.ט. על אודותיו הוא שיר פיוטי, מכתיבה זו טריינין אינו רק „הפעם" קרוב יותר לוול נטייה לסיפור ולתיאור מוחשי בשיריו, נטיה, המשמרת עד היום הזה, ובולטת גם ב„אוקלידום".

מסגרת מדעית־אירונית

בין הנושאים של ה„סיפורים" הללו (שמעיבה שלהם, ומומנטים שונים בהם, שוב הופכים אותם לביטוי לירי...) בולטים שוב, כמו בספרו הקודם של א.ט. „לקט שכחה", זכרונות ילדות, כחיי המשפחה הקשים ובמיוחד — של האב, וכמראות ניתן הויקנד המשמרת של ההורים. מוזכרת כאן חצר הבוכאריים, אשר בה התגודדה המשפחה, עם כור הוובל, שהתכסה בחוף פרחה, ואחד השירים הינו תיאור — בסמטת „מרעית", של דליקה, שפרצה בבית מחמה לישישות בחצר הזאת.

אגב, יש להזכיר, כי בגשא העיוורים והעיוורון, אינו מרפה מן המשורר למן ספרו הראשון, המעט נשוך, בשיר כזה, שמו של התוכן הגדול טיכו בראהי לשמי של רופא העיניים הירושלמי ד"ר טיכו.

אבנר טריינין המשורר אינו מסתגר בר אמת, כביכול. וכיצד יכול היה לעשות זאת? הרי גולל השפעתה שחזר באלף ניסין בתולדות הארץ והגה. מלבד איכוזר קשיי הקליטה של האב בפתרסה. יש בספר גם שירים סאטיריים. כגון „משפט ,זין נתון: ציון ארץ. פה דשם שרה. / קצת אושר. פה דשם ערבי / בלי שרה בלי ארץ־". („עמ' 70) ואולם, יותר אופייני למשורר הוא השיר „משפט: מל שרה הוא שרה קבר־" („עמ' 69), אשר לו קורים רבים נאלה שציינו בדרישה הזאת:

„נתון: ילד, תל־אורה. יורים. / הדרך לחר הזיתים חסומה. / חוטרים בה. נשאר המת בשחורים. / מגרשים ילד. מגרשים ילד מן השדה שלו. / ילד מקונן: זה השדה שלי מה הראשון / איזה גשם מאושר של חתונה? איזה אינה גבעול ארוך רוחק אל הפקעת / אל הפקעת הזה ליד הפקעת המתה? / חוכה לא לו השדה כי אם לפחים /·/ הוכחה ילד ילד. הן זאת החוכחה / כי הדרך הנכוחה / להחזיק הטבע בארמה / היא מבפנים / בפנים / הם משליחים את מעגל / החומרים. בעצמות הנוראה כמו שרשים / שאלמלא מתים שמחזיקים / את כל הארמה מלמטה / היה הרם שוטף מזמן אל תוך הים / את בשיריו הקיומיים עולה לקסקן בקלות. מתבוננת בקשתות אד מיתמר המערסט פיה הטוכחרבו משכנה בנני דובדבן בשומים. שערה נפל בפתיתי פו ודיסיה מצפנים פרח־הת. מצפון פרח בדולה. מצפון פרח אטום. מצפון שקיפות מלוטשה. כחלום הערה. בה שכמבעתה אל אמא שאינה עונדת אותה אלא בימים שאינם חג ועיניה הזוטות מרוחקות מאוד.

ואין לדעת אל נכון אם בהזדות או באי־רמיגע אני נוטלת את הספר, מערבת אל עיני, ומוסיפים הדור צוהר וחמרים מבשפים עושים בארשיני שעשעים כחולים בקול חלילים צלול. מנגינים. הם מבתיים לאפשרות של החלצות מן הרפנות ולרוחף מעל לאבנר. כאילו צופן נגמי מצוה עליהם מעוף מאר מנעיגה של שמש אחוזנה.

אבי יודעת. אחי השקוע במשחקיו תחת השולחן, ישמוך בשולי המפה. הספל „ישמט. יתנפץ לרסיסים. אף על פי כן, אינו מסיטה אותו בחזרה. הלא עיניותו אינה בגיה לכאן. אקלים זר, משיי, נעצה לגבעגיעה. מאחורי הבית, בבוסתן הנראוות. אני מניחה את פה הקליה העוכר ריחוף כלתי. נתפס בפלומת המוזר. ופעמון הזאר בנגב הטוהר יאבד רעדו.

אבל בעצימה עיניים, אפשר לגנוב אגם בספל יפאני בעוד מעוד, ולהאזין. בדריכות לגימי כסף מגרים מוסיקה במוסיקה. בתנועות מיני אגם סמי מצויר בשיני הקיומיות עלולה לקסקן בקלות. מתבוננת בקשתות אד מיתמר המערסט פיה הטוכחרבו משכנה בנני דובדבן בשומים. שערה נפל בפתיתי פו ודיסיה מצפנים פרח־הת. מצפון פרח בדולה. מצפון פרח אטום. מצפון שקיפות מלוטשה. כחלום הערה. בה שכמבעתה אל אמא שאינה עונדת אותה אלא בימים שאינם חג ועיניה הזוטות מרוחקות מאוד.

ואין לדעת אל נכון אם בהזדות או באי־רמיגע אני נוטלת את הספל, מערבת אל עיני, ומוסיפים הדור צוהר וחמרים מבשפים עושים בארשיני שעשעים כחולים בקול חלילים צלול. מנגינים. הם מבתיים לאפשרות של החלצות מן הרפנות ולרוחף מעל לאבנר. כאילו צופן נגמי מצוה עליהם מעוף מאר מנעיגה של שמש אחוזנה.

אבי יודעת. אחי השקוע במשחקיו תחת השולחן, ישמוך בשולי המפה. הספל „ישמט. יתנפץ לרסיסים. אף על פי כן, אינו מסיטה אותו בחזרה. הלא עיניותו אינה בגיה לכאן. אקלים זר, משיי, נעצה לגבעגיעה. מאחורי הבית, בבוסתן הנראוות. אני מניחה את פה הקליה העוכר ריחוף כלתי. נתפס בפלומת המוזר. ופעמון הזאר בנגב הטוהר יאבד רעדו.

אבל בעצימה עיניים, אפשר לגנוב אגם בספל יפאני מעוד, ולהאזין. בדריכות לגימי כסף מגרים מוסיקה במוסיקה. בתנועות מיני אגם סמי מצויר

אבנר טריינין

וזאת בתקווה / כי משהו מזה בכל זאת נכון / ובי יש לנבון מזון כלשהו." („עמ' 23).

בשיר אחר יש אולי רמז לתודה מדרגית. תודת היחסיות. שבה נודעת חשיבות יתרה ל„מערבת צירים": „...כי העיקר / לשמור על השמיה. שיהיה מרחב קבוע ראיני / עם מערבת של צירים המגדירים בדיוקנות / את מקומי מתוך חריקות האינסופיות..." („עמ' 18).

וכדי לשוב אל הנתיקים, אל הפילוסוף פיתאגורס, אבי הנוסחה המסורסת, ושל הנודה, המעמידה את הטעלם מן הארמוניה של מספרים: „מהו הנתון, פיתאגורס איש סאמוס? / כדור סובב כדור סובב מתוכו, / וקרן מבדילה בין תחום לתוכו / פולחת מגין לאין כקרן גמא מתמקדת / על פני שולחן החקרנה האוקולוגי. / גופך נגוע מסובב על ציר / ביופי המשפט של עקומת הארמוניה..." („עמ' 14).

רבר זה מוליכני אל השיר הנותח את הספר. עמרנו על השמות „המרעיים" של שירים רבים בו. גם לשערי הספר שמות מסוג זה: „ראשית הצירים". „קוו וזוויות", „המקום הגיאומטרי", „משפטי רמיון", והשער האחרון — לא במקרה שמו „משפטי חסיבה". שכן, שירתו של אבנר טריינין הינה ניסיון בלתי־מוסמך לצאת מן הסחיסה, הן של הנוסחאות והן של האבסורד („הנוסחאות המשלאות של האבסורד"), ניסיון שהוא ניסיון שוזא. אולי על משקל הפסוק הנותח בשיר.

מעבר לשולי הספל. כה מפשי האגם. עד שתציין סרטן לגעת בו במבוטלו והיערות היותו בגלה היא הראתה מפשאתו בנמתר.

מניחה את הספל בקצה קצה של פינת השולחן, במקום בו נחה המפה קרוב מאוד לפיה־הדרה. אל־יסרד פניני לחפליא. שם, הוא תלוי על כלונס. שעון באיילות מרוחקה על האוויר המעגל סביבו הצאות חצרות של אור.

אבי יודעת. אחי השקוע במשחקיו תחת השולחן, ישמוך בשולי המפה. הספל „ישמט. יתנפץ לרסיסים. אף על פי כן, אינו מסיטה אותו בחזרה. הלא עיניותו אינה בגיה לכאן. אקלים זר, משיי, נעצה לגבעגיעה. מאחורי הבית, בבוסתן הנראוות. אני מניחה את פה הקליה העוכר ריחוף כלתי. נתפס בפלומת המוזר. ופעמון הזאר בנגב הטוהר יאבד רעדו.

אבל בעצימה עיניים, אפשר לגנוב אגם בספל יפאני מעוד, ולהאזין. בדריכות לגימי כסף מגרים מוסיקה במוסיקה. בתנועות מיני אגם סמי מצויר

לאה שניר

ספל יפאני (אינטרמצו)

יש בהם בכלי חרסינה יפאנים וסרוקים איזו מין גאווה חשאית מהולה ביאוש. מעין הראוותנות בהיף רגע של טרם שבירה הבהיות. גיזרתם פינה הטוכחרבו משכנה בנני דובדבן בשומים. שערה נפל בפתיתי פו ודיסיה מצפנים פרח־הת. מצפון פרח בדולה. מצפון פרח אטום. מצפון שקיפות מלוטשה. כחלום הערה. בה שכמבעתה אל אמא שאינה עונדת אותה אלא בימים שאינם חג ועיניה הזוטות מרוחקות מאוד.

ואין לדעת אל נכון אם בהזדות או באי־רמיגע אני נוטלת את הספל, מערבת אל עיני, ומוסיפים הדור צוהר וחמרים מבשפים עושים בארשיני שעשעים כחולים בקול חלילים צלול. מנגינים. הם מבתיים לאפשרות של החלצות מן הרפנות ולרוחף מעל לאבנר. כאילו צופן נגמי מצוה עליהם מעוף מאר מנעיגה של שמש אחוזנה.

אבי יודעת. אחי השקוע במשחקיו תחת השולחן, ישמוך בשולי המפה. הספל „ישמט. יתנפץ לרסיסים. אף על פי כן, אינו מסיטה אותו בחזרה. הלא עיניותו אינה בגיה לכאן. אקלים זר, משיי, נעצה לגבעגיעה. מאחורי הבית, בבוסתן הנראוות. אני מניחה את פה הקליה העוכר ריחוף כלתי. נתפס בפלומת המוזר. ופעמון הזאר בנגב הטוהר יאבד רעדו.

אבל בעצימה עיניים, אפשר לגנוב אגם בספל יפאני מעוד, ולהאזין. בדריכות לגימי כסף מגרים מוסיקה במוסיקה. בתנועות מיני אגם סמי מצויר

ההיסטוריה

ד"ר מאיר קוטיק
משפט פראג, משפט הראווה האנטי־ציוני הראשון בגוש הקומוניסטי.
הוצאת מילנה. 1985.

ארבע שנים לאחר „הנאום הגרוסיבי" ולאחר שבריח"ם סייעה סיוע מכריע להקמתה של מדינת ישראל, האמצעות צ'כוסלובקיה, הראשונה הגיעונה מתנועה אימפריאליסטית. שמטרתה לקעקע — בשירות האימפריאליזם האמריקני — את המשטר הקומוניסטי בצ'כיה. בנובמבר 1952 הועמדו לדין בפראג 14 מראשי המפלגה הקומוניסטית, וביניהם מזכ"ל המפלגה, רודולף סלאנסקי. 11 מבין הנאשמים היו יהודים. בין עדי התביעה היה מרדכי אורן מראשי הקיבוץ הארצי ומ"מ, שבונה „אפאש ביבלאוס".

חעלילה המבויימת — ומילוי מפ"ם

המשפט נחת על ראשו של מפ"ם במהלומות ונודעה לו השפעה מופלגת על ההיסטוריה הפוליטית של מדינת־ישראל, על ההיסטוריה של מפ"ם, ועל הביוגרפיה האישית של כל אלה, שהיו מעורבים בו. בדרכה המוליטית הסתערת שחולל, ובעיקר הצעירים מבינינו, שהיו באותה עת, כמו „בעיה בה"ן, בתקופת סיום לימודיהם והתחבטו בגבולות עולמם הרוחני, ערכיהם המסוריים והשפעתם הפוליטית. מהלכים הכללי היה משפט פראג, והוויכוח שהתלווה אל בדבר אופיו של המשפט הקומוניסטי ומלאות יותר של המשטר הקומוניסטי כולו, בין הנומקים לשלונה שפרש לגמלאות — בכתיבה ספרים על משפטים היסטוריים נגד יהודים, בין ספריו „משפט שוואצברד", „משפט ביילים" ו„פרשת דרייפוס". „משפט פראג" הוא ספרו הרביעי, שהושקעה בו עבודת איסוף גדולה. והוא כתוב חיטב, בדחיטות ותסקירה המערכת המוליטית. ואף־על־פי־כן, לבו מוכנותיהם האישיים של מרדכי אורן, ומשלו אריה־לייב בלקין — שנקלעו באורח אכזרי לתוך סבך העלילות המבויימות. על מה שכונה ע"י היסטוריון הצ'כי קארל קפלן כ„המשפט הגדול ביותר שעיר לאחר המלחמה נגד מנהיגים קומוניסטיים". ואשר חוה בו משפט אנטישמי ואנטי־ציוני במובהק — לא נכתב עדיין אף היבור היסטורי בעברית על הפרשה שחיה לה פלישיות. אידיאולוגיות ואישיות מורכבות לכת כל־כך. מבחינה זו בא ספרו של ד"ר מאיר קוטיק, ולמלא את החסר, ובשל כך גם עורר ציפיות גבוהות.

מרדכי אורן

ד"ר מאיר קוטיק, עורך־דין שהיה בעבר סגן ד"ר והתמחרות הציונית ברומניה ואח"כ מפעילי מפא"י וירד התאחדות עולי רומניה מטעמה, החל — לאחר שפרש לגמלאות — בכתיבת ספרים על משפטים היסטוריים נגד יהודים, בין ספריו „משפט שוואצברד", „משפט ביילים" ו„פרשת דרייפוס". „משפט פראג" הוא ספרו הרביעי, שהושקעה בו עבודת איסוף גדולה. והוא כתוב חיטב, בדחיטות ותסקירה המערכת המוליטית. ואף־על־פי־כן, לבו מוכנותיהם האישיים של מרדכי אורן, ומשלו אריה־לייב בלקין — שנקלעו באורח אכזרי לתוך סבך העלילות המבויימות. על מה שכונה ע"י היסטוריון הצ'כי קארל קפלן כ„המשפט הגדול ביותר שעיר לאחר המלחמה נגד מנהיגים קומוניסטיים". ואשר חוה בו משפט אנטישמי ואנטי־ציוני במובהק — לא נכתב עדיין אף היבור היסטורי בעברית על הפרשה שחיה לה פלישיות. אידיאולוגיות ואישיות מורכבות לכת כל־כך. מבחינה זו בא ספרו של ד"ר מאיר קוטיק, ולמלא את החסר, ובשל כך גם עורר ציפיות גבוהות.

כביוגראפיה

בנקו אדר

מתאים רקשיי. שפעל רבות כדי להוציאו לפועל. ההקדמה מתארת כיצר התרקמה העלילה לאר"שלאנ עלי היוזעצים הסוביטיים, וכיצר שונו נירסאותיה. תחילה נועד שר־החוץ לשעבר, ולדימיר קלמנטיס, להיות הנאשם העיקרי בו. אח"כ היה זה אוטו שלינג, המוכיר המחוני של המפלגה. שעמר למלא את תפקיד הבוגד הגדול, ורק ב„מסרים" השלישי נפלה בחירתו על מזכיר המפלגה, רודולף סלאנסקי (עי' 34).

קפלן ממשיך ומתאר את הארבוות הראשונה של סטאלין במשפט, שבה סירב לחת את תמיכתו לעילה, ואמר, כי יתכן שהתוודאות של הנאשמים אינן אלא פרובוקציה של האויב. הוא הוכיר איראלו פרשיות מעברה של ברית"ם, כאשר „בוגרים העלו האשמות בוזבות נגר חברים ישרי־דרך של המפלגה (עמ' 36) ואף הוסיף, שיש להטיל פיקוח מתמיד על מוסרות החקירה כדי שעבורתם לא תתגוון, וכי אסור לדרשות ש„במוסרות העלינום תתפשט אווירה של איאמון כללי" (הכל"ל). הענין הסתיים בשלב ה שמתרוני לפי הסלאנסקי מתפקידו כמזכ"ל המפלגה ובמינוי לסגן ראשהממשלה. רק בשלב מאוחר יותר, ולאחר החרוצות בזרועות הביטחון של מוסקבה, הם הגליתו לגרום לשינוי דעתו של סטאלין והפלתו של סלאנסקי (עמ' 38).

פרט לעובדה, כי שיחותיהבוסחון הסוביטיים חיישש, שתוכיחו של סלאנסקי יפגע בעמדתם ויוביח שגם הם עלולים־לטעות (עמ' 42) לא נמצא כל הסבר הגיוני, מניחי או חיצוני, למשפט, מה גם שהנשיא גוטוולד, שהיה ידיד רב, שנים של סלאנסקי, התנגד למשפט. אם כי בקול ענות חלושה ומבלי לסכן אוי במלוא הנימה בא מעמדו־שלו. כל מי שקורא פרק זה וגם את אלה שאחריו, יקבל שיעור מאלף על מקומה שמונו שבאילו צריך למנוע משהו אחר, אך זוהי שוב אירוניה נרידא. כך, העצמות חעוצרות הרם האמור להיעצר אינם אלא שני צדדיו של מטבע המוות.

עמרנו על הרכיונות הילדות בשירי אבנר טריינין, ועל החזות הקשה של גיסוסים האיטית של ההורים. מחמת קוצר הדיריה בנמנענו מלהזכיר את מוטיב ה„מחוור", כשם השיר הראשון: הזאנה האירונית של מחוור החומרים בטבע ומיחוורם בטכנולוגיה מול חור־עמעות והסופיות של המוות. לשלושת היסודות האלה מתייחס השיר שעיקרו: הירהורי של אדם, שהוא עצמו הולך לקראת גיל חיזקה, ואשר בביטוחו, ללא הערות נוספות, אולי ראוי לסיים את הרשימה הזאת. „תרגיל חוני המעגל" („עמ' 52):

„הוכח מעגל הוא המקום הגיאומטרי / של כל הנסיונות הנואשים להפוך מעגל לריבוע. / הנה. פותח הספר:

„במר במרחב ללא מוצא. כוסם בנו וגוזאר / עד כליונו של נוף אותו כאב מוצץ / מתוק שעל הגבול בין הנפש והגוף. שאין לו שם כי אם וכמו מצוי מעבר לחלו. לכביש, / מעבר להרים. כיער העלום של נדידת הציפורים / לוריתמו המהופנטת. כציפורים אשר ראיתי פעם / בסרט צרפתי אין הן עפות ממרחקים לפרו / כדי למות..." („עמ' 3).

הנה, החסיסה לפריצת כליון־הנפש אל מרחקים: המות. והנה גם המרחב, המחלה חשיכת המרמא. שמצאנוה בשיר על פיתאגורס, ואשר מופיעה לעתים כה קרובות בתוך הספר.

חשוב לציין הנקשר זה, גם קו אחר של שירת אבנר טריינין, הבולט בשיר המשורר המוכא לעיל, אשר. „המנגנון המדעי" מופיע רק בסופו: יש כאן שזרה של דימויים. המובילים גם הכללי אל המוחשי — מן התיאור של ה„משהו", אל נדידת הציפורים בכלל, ואל סרט בכללי־הנפש. אל נדידת הציפורים בכלל, ואל סרט מסוים. אך בכך לא דיי: אחרי הדברים שכבר ציטטנו, אומר א. ט. ברומזו למקום מתוך הרומאן „בוצות" של חיים באר: „... וכמו אמך כן אמי / את בלואיה אורדת, מכינה את עצמה / למסע הגדול. וכבר שנופה מתרוקן, / מתמלא זה הצרור, עוד בזוג תחתונים / ובנעל אחת." „אבא ואמא מחכים לי", הוא אומרת. „ואני מוכרחה ללכת". אין זה חשוב שמן הסיסוד הזה, הקונקרטי מאוד, חוזר א.ט. אל „מסקנות כלליות", אל „חוק כללי נטול כל פשרה". כביכול, שלמעשה הרים הסיפור על „כאן ועכשיו" מוחזה סיום. ותמשותר מניע אליו בדרך של דימוי, כביכול, ציות. וגם קשריים־שבקשיצות אחרים, כגון רכ־משמעות של מלים או משחקים מפתעיים אחרים, מסמשים לו כ„נשר" בין ההשפטה המדעית לבין הסיום, וכן שני אלה לבין הסיסוד.

לא במקרה מוקדש אחר השירים האחרונים בספר (מבין שני השירים המביעים חזויה שמחוצה לארץ) לזכרו של המשורר האמריקני לוול, ובראשיתו נאמר: „שוב באליוט (מלון בבוסטון) /אבל איכשהו אני מוצא עצמי הפעם / פחות קרוב לאליוט מאשר ללוול / שכאן קרוב הוא והנרמה". איליוט כאן, הוא, כמובן, המשורר האנגלי הגדול, אחד מאבות הליריקה המודרנית, ואילו לוול, ככל שידוע לי, הירבה לשפר על עצמו. על משפחתו ועל כביכול. אף שירו של א.ט. על אודותיו הוא שיר פיוטי, מכתיבה זו טריינין אינו רק „הפעם" קרוב יותר ללוול נטייה לסיפור ולתיאור מוחשי בשיריו. נטיה, המשמרת עד היום הזה, ובולטת גם ב„אוקלידום".

מסגרת מדעית־אירונית

בין הנושאים של ה„סיפורים" הללו (שמעיבה שלהם, ומומנטים שונים בהם, שוב הופכים אותם לביטוי לירי...) בולטים שוב, כמו בספרו הקודם של א.ט. „לקט שכחה", זכרונות ילדות, כחיי המשפחה הקשים ובמיוחד — של האב, וכמראות ניתן הויקנד המשמרת של ההורים. מוזכרת כאן חצר הבוכאריים, אשר בה התגודדה המשפחה, עם כור הוובל, שהתכסה בחוף פרחה, ואחד השירים הינו תיאור — בסמטת „מרעית", של דליקה, שפרצה בבית מחמה לישישות בחצר הזאת.

אגב, יש להזכיר, כי גושא העיוורים והעיוורון, אינו מרפה מן המשורר למן ספרו הראשון, המעט נשוך, בשיר כזה, שמו של התוכן הגדול טיכו בראהי לשמי של רופא העיניים הירושלמי ד"ר טיכו.

אבנר טריינין המשורר אינו מסתגר בר אמת, כביכול. וכיצר יכול היה לעשות זאת? הרי גולל השפעתה שחזר באלף ניסין בתולדות הארץ והגה. מלבד איכוזר קשיי הקליטה של האב בפתרסה. יש בספר גם שירים סאטיריים. כגון „משפט ,זין נתון: ציון ארץ. פה דשם שרה. / קצת אושר. פה דשם ערבי / בלי שרה בלי ארץ־". („עמ' 70) ואולם, יותר אופייני למשורר הוא השיר „משפט: מל שרה הוא שרה קבר־" („עמ' 69), אשר לו קורים רבים נאלה שציינו בדרישה הזאת:

„נתון: ילד, תל־אורה. יורים. / הדרך לחר הזיתים חסומה. / חוטרים בה. נשאר המת בשחורים. / מגרשים ילד. מגרשים ילד מן השדה שלו. / ילד מקונן: זה השדה שלי מה הראשון / איזה גשם מאושר של חתונה? איזה אינה גבעול ארוך רוחק אל הפקעת / אל הפקעת הזה ליד הפקעת המתה? / חוכה לא לו השדה כי אם לפחים /·/ הוכחה ילד ילד. הן זאת החוכחה / כי הדרך הנכוחה / להחזיק הטבע בארמה / היא מבפנים / בפנים / הם משליחים את מעגל / החומרים. בעצמות הנוראה כמו שרשים / שאלמלא מתים שמחזיקים / את כל הארמה מלמטה / היה הרם שוטף מזמן אל תוך הים / את

שיחה עם בשביס־זינגר

יצחק בשביס־זינגר

השורות את הבתים אם כל העיר".

המסגרת היא כאן, כמו ברוב השירים שבספר, מרעית אירונית. נתון: דרישה להוכחה של משפט מסוים, ההוכחה עצמה. ומי שקורא את שפיונה עשוי לצפות לסיום: מה שצריך היה להוכיח. ואכן, לאחר תפלה „הנתון" באה, כביכול, שורה של „חוזים" הנערים זה מזה, בכיכול „אלמנטים" של קבוצה או מרחב שהם, למעשה, נקודות בתיאור. אכן, רבים מ„תאורים" של אבנר טריינין הם „מאוטיליסטיים", כביכול: הילד הזה כאילו ילד סתם, ילד אלמוני, בלי ה„א הידיעה. רק בשיא תיאור של סיטואציית הניגוד בין קוברי המת (באין בריתו) לבין הילד, שהילו גולים ממנו את השורה „שלו", נחפר הילד האלמוני, הנתון המתימאטי ל„אני", ובשיא פיוטי זה של הנגשם הראשון והסחוונית בולט חפץ החיוני ביחס האמביוואלנטי של המשורר אל הארץ האחר: הקשר אל הנוף, אל המבע, אל חפץ השני מביאה. „ההוכחה", אשר לפי המיבנה ההגיוני (האירוני) של השיר באה לסתור את תביעת הבעלות של הילד: כאן נעוב תיאור המוחש, ובמקומו באה תמונה סיסלית, לידיה במובן המצומצם של המלה, שבמחיצת הפאלסטיות החושית אינה נופלת מן ה„תיאור". ומבחינה אמצעיגאלית היא מהווה את שיאו של השיר. פה יש משום שבאילו צריך למנוע משהו אחר, אך זוהי שוב אירוניה נרידא. כך, העצמות חעוצרות הרם האמור להיעצר אינם אלא שני צדדיו של מטבע המוות.

עמרנו על הרכיונות הילדות בשירי אבנר טריינין, ועל החזות הקשה של גיסוסים האיטית של ההורים. מחמת קוצר הדיריה בנמנענו מלהזכיר את מוטיב ה„מחוור", כשם השיר הראשון: הזאנה האירונית של מחוור החומרים בטבע ומיחוורם בטכנולוגיה מול חור־עמעות והסופיות של המוות. לשלושת היסודות האלה מתייחס השיר שעיקרו: שיעור. שבהבדלי הנטיבות, מתאים לפוליטיקה. בשאר, הוא, גם אצלנו לא חסרת שלו. אך שכר הסופרים הזה כה זעום שבלי סיוען של אחר יהושע — הוא הסופר י. י. זינגר — לא הייתי מחזיק מעמד". הייתי בודד מאוד. מוזאר הייתי לי אהובות רבות, בניי־ירדן אף אחת. בעשים היפות ביותר דיברו רק אנגלית ואלה שדיברו יידיש היו זקנות. לא לטעמי. כפי שאתה ראוי — אהבה ויידיש אינן עולות בקנה אחד".

בניי־ירדן הכיר בשביס־זינגר את תלמה, אותה נשא לאשה. היא לא ידעה כלל יידיש, וביחון שספרו היחידי שהופיע עד אז, היה קובץ פיטרים ביידיש שהופיע בוארשה ולא תורגם עדיין, היא נאלצה להאמין לו כי הוא סופר, בלי שתהיה לה שום הוכחה...

„מה דעתך על השרה „נטל", שברגרה טריינטר עשתה על פי ספרך?".

מארק האלטר ביקר אצל יצחק בשביס־זינגר בניי־יורק. במוסף הספרותי של „לה מנד" מיום 10.12.85 הוא מפרסם את רשמי ביקורו ופרטי שיחתו עם הסופר.

הוא מכיר את בשביס־זינגר מאז שנות ילדותו. מארק האלטר, כנה של המשורר היידי מרל האלטר, שמע את שמו של הסופר בבית הוריו בוארשה. הוא הכירו אישית בשנות המחשים. כתב: אביב. לאחר מכן פגשו בניי־יורק, והוא נזדר־לבקר בביתו כל אימת שהוא מזדמן לאמריקה. בדיוחו הצנועה, המהוהנת בטעם מסורתי מיושן, צריך היום בשביס־זינגר לתהנגן מפני הטחנים המטלפנים אליו והמבקשים להיפגש אתו. היו שנים שאיש לא תנתן אליו. כיום, לאחר שהתפרסם ואף זכה בפרס נובל, הוא נאלץ להרחיק מעליו כל מיני אנשים, המעוניינים לראות את פניו, יותר משהם מוצאים עניין בסיפוריו... „האין זה מוזר שיצירתך, הכתובה בלשון יידיש, שאין לה הרבה קוראים בימינו — שואל האלטר — הגיעה כיום לתפוצה גדולה ביותר בעולם כולו?".

משיב לו בשביס: „בזיווך סוסים, נמצא תמיד סוס אחד הרץ מהר יותר מאשר האחרים, ובדרך כלל זה אותו הסוס שלא החליף מעולם את האורווה שלו, לא נטש את סביבתו, לא המיר את מנהגיו וראו סוג מאכליו. וזהו גם סוס שאינו מדמה שהוא אריה...".

בשביס־זינגר, שנולד בוארשה ב־1904, היגר לארה"ב ב־1935. „ידעתי ששם באירופה יהיה אסון. אמרתי זאת אך איש לא שם לב לדברי. אפילו לא בני משפחתי". חייו בארה"ב היו קשים מאוד בשנים הראשונות: „ידעתי אז רק שפה אחת: היידיש. ידעתי לדבר בה פולנית, גרמנית, עברית, אך לכתוב יכולתי רק ביידיש... רוב הצעירים שחייתי בחברתם היו קומוניסטים. סטאלין היה המשיח שלהם. מפעם לפעם היה העיתון „פורוורטס" מפרסם אחד הסיפורים שלי, אך שכר הסופרים היה כה זעום שבלי סיוען של אחי יהושע — הוא הסופר י. י. זינגר — לא הייתי מחזיק מעמד". הייתי בודד מאוד. בוזאר־ישה היו לי אהובות רבות, בניי־ירדן אף אחת. בעשים היפות ביותר דיברו רק אנגלית ואלה שדיברו יידיש היו זקנות. לא לטעמי. כפי שאתה ראוי — אהבה ויידיש אינן עולות בקנה אחד".

בניי־ירדן הכיר בשביס־זינגר את תלמה, אותה נשא לאשה. היא לא ידעה כלל יידיש, וביחון שספרו היחידי שהופיע עד אז, היה קובץ פיטרים ביידיש שהופיע בוארשה ולא תורגם עדיין, היא נאלצה להאמין לו כי הוא סופר, בלי שתהיה לה שום הוכחה...

„מה דעתך על השרה „נטל", שברגרה טריינטר עשתה על פי ספרך?".

„זה סוס רע מאוד". — אומר בשביס. „ברגרה טריינטר לא רצתה את הסרטים שלי. היא סברה כי תוכל לעשות הכל בבחוות עצמה: הסרטים, הכיסוי, התפקיד הראשי. מי שרצה לעשות הכל אינו עושה כלום. איש איש והמקצוע שלו. אני כותב. היא שרה...".

„האם אתה סבור כי ישנה כיום מגמה של שיבה ליהודות?".

„כן", עונה בשביס. „היהודים שהגיעו לאמריקה בראשית המאה, סברו כי כדי להתבולל דיי יהיה בכך שהם ינשאו את שפתם, מרבהם ולפעמים אפילו רחם. כיום, מבינים בניהם, כי אנשים שאין לה

חלון ראווה

בגרוזנו של משורר

יהודה עמיחי

«מאדם אתה ואל אדם תשוב»

הוצאת שוקן, 1985

בכמה משיריו האחרונים בספר הזה, ובקובץ סיפוריו «ברוח הנוראה הזאת» מגלה יהודה עמיחי יחס רגשי עמוק ביותר אל האב. בתאורו אותו בתחנות שונות של חייו, בקובץ שיריו החדש, «באים אתה ואל אדם תשוב», מוקדש החלק הפחות לאם. דווקא, הלעיבדת בלי הכלה, / המסרק שסרק את שער ראשו, הנודעת במיטת חולדיה, ולכמוך אשה המשוחררת מן הגוף, המסכל. מן הדעלים הוה. השיר הפותח, «מות אמי הקרבות האבודים על עתיד ילדים», אומר: «אמי לבנה על מטחה בעולם / כמו הכתם השחור / של מדורה שהיתה בשדה. // על השידה המסרק / עכשו בלי הכלה, / המסרק שסרק את שער ראשה / לכיוון אחר / עם הימים שחלפו / והשאיר את מצחה גלוי / על הכר. // וכחוץ / הקרבות האבודים על עתיד הילדים».

החלק השני בספר־השירים קרוי נשם «בין ארם למקום» ומכאיבים בו שירים, על חוויות של־אהבה, על איכה וקשר עם ילדים, על מראות ירושלים ועל הפחד מפני העלמות והמוות.

שירי החלק השלישי, «בין ארם למקום אחר», כתובו בהשפעת מראות חוויות חוץ־לארץ. בפיוטים עם שתי משורות במקסיקו, ביקורים בבית־קפוה «ראנטה» בניו־יורק ובאוניברסיטת ניו־יורק, בפנינה כפרי גרמניה, התרשמויות מאנגליה, מוסקווה־בייטסקו ועוד.

ראויה לציון העטיפה המסויירת של הספר — דיוקן המשורר ועליו שיר בכתב־יד.

יהודה עמיחי

אמריקנים ויהודים בסערות־התקופה

הוארד פאסט

«המורשת».

מאנגלית: מיכאל אביב

הוצאת אגודת־ביתן, 1985

עד להופעתו של ספר זה בעברית, נדמה היה, כי שלושת הכרכים שקיבל לו, «המהגרים», «הדור השני» ו«הנימוסי» — מהווים מעין מסגרת־ענק לאגד הספרותי הידוע ב«רומאן־משפחה». אולם, הנה הופעת הכרך «המורשה», שבכותר הוופיע במקורו ב־1981, מכתבר שווה לנו שעה מהו־לוגיה — ואפשר שדרו של המחבר עוד נסויה ויגשו לנו כרכים נוספים.

פאסט, מחברם של «האזרח טום פיין», «ספארטאקוס» ו«אחי הנוהלי», מגולל בספרים אלה את סיפור חייה של משפחת נהגרים רב. רדשן, הגונדרות, עילוי ואש הפכפך. ומתקבן ומקיבוטסון — אבותיו מוצאם נהגיר הנוכחת ועובדה זו קבעה את שמו, כאמור. הוא גודל מוגיעה וכה בילה את רוב שנותיו.

ספר האוטוביוגראפיה שלו, «ספר חיי יהודה», המונח עתה לפנינו, הוא אחד מן הספרים הרבים שהשאיר. הוא מספר בו ולא רק על עולמו הרוחני ועל עיסוקיו השונים, אלא גם על תולשותיו ועל תוצאו. שלא יכול היה להתגבר עליהם. אנו קוראים כיצד נתפס שוב ושוב לבלתומים משתקי־המוזל, הם הפסיד את כל כספו, עד שהיה אנוס למכור אפילו את ספריו. כמוהו כרוסטוביטסקי: כן מוסיפר כאן על מרכזיותו של יהודה אריה עם אשתו; על בניו, שאהבר מ־בגיל צעיר בגלל עיסוקו באלכימיה, השני נרצח בשל קטטות עם אנשי העולם התחתון בגיטו ההודי בוזוצייה והשלישי היה מופיע ונעלם למשך שנים. מפליג אל ארצות רוחוקות, למרח הטוסלמי ולבראזיל, שעלה ירו בלאכות מפוקפקות ובדרפתקאות... ועוד.

אגב, ישראל רוזנצוויג המנוח, איש בית־אלאם, פירסם נומנו מחקר מעניין בשם «הוגה יהודי ממן הרנסאנס». המוקדש ליהודה אריה ממרוניא וקובץ דרשותיו «מדבר יהודה». הוא מאיר בו בעיות רחוביות והגותיות, שהעסיקו את החכם בן המיטה: הגלות המממשבת והגאולה הבלתי־מלאה, השארת הנפש, בין אדם למקום ובין הכוזא לעולמו ועוד.

מ. אבי־שלמה

חכם מוונציה

ספר חיי יהודה.

לר' יהודה אריה ממודינא.

חדהיר על־פי כתב־יד:

דניאל קארפי

הוצאת אוניברסיטת תל־אביב.

בית־הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג, סידרות מקורות,

1985

יש שעיר מציאה מוניטין לאחד מבניה — ויש עמוק ביותר אל האב. בתאורו אותו בתחנות שונות של חייו, בקובץ־שיריו החדש, «באים אתה ואל אדם תשוב», מוקדש החלק הפחות לאם. דווקא, הלעיבדת בלי הכלה, / המסרק שסרק את שער ראשה. הנודעת במיטת חולדיה, ולכמוך אשה המשוחררת מן הגוף, המסכל. מן הדעלים הוה. השיר הפותח, «מות אמי הקרבות האבודים על עתיד הילדים», אומר: «אמי לבנה על מטחה בעולם / כמו הכתם השחור / של מדורה שהיתה בשדה. // על השידה המסרק / עכשו בלי הכלה, / המסרק שסרק את שער ראשה / לכיוון אחר / עם הימים שחלפו / והשאיר את מצחה גלוי / על הכר. // וכחוץ / הקרבות האבודים על עתיד הילדים».

החלק השני בספר־השירים קרוי נשם «בין ארם למקום» ומכאיבים בו שירים, על חוויות־של־אהבה, על איכה וקשר עם ילדים, על מראות ירושלים ועל הפחד מפני העלמות והמוות.

שירי החלק השלישי, «בין ארם למקום אחר», כתובו בהשפעת מראות חוויות חוץ־לארץ. בפיוטים עם שתי משורות במקסיקו, ביקורים בבית־קפוה «ראנטה» בניו־יורק ובאוניברסיטת ניו־יורק, בפנינה כפרי גרמניה, התרשמויות מאנגליה, מוסקווה־בייטסקו ועוד.

ראויה לציון העטיפה המסויירת של הספר — דיוקן המשורר ועליו שיר בכתב־יד.

אמריקנים ויהודים בסערות־התקופה

הוארד פאסט

«המורשה».

מאנגלית: מיכאל אביב

הוצאת אגודת־ביתן, 1985

עד להופעתו של ספר זה בעברית, נדמה היה, כי שלושת הכרכים שקיבל לו, «המהגרים», «הדור השני» ו«הנימוסי» — מהווים מעין מסגרת־ענק לאגד הספרותי הידוע ב«רומאן־משפחה». אולם, הנה הופעת הכרך «המורשה», שבכותר הוופיע במקורו ב־1981, מכתבר שווה לנו שעה מהו־לוגיה — ואפשר שדרו של המחבר עוד נסויה ויגשו לנו כרכים נוספים.

פאסט, מחברם של «האזרח טום פיין», «ספארטאקוס» ו«אחי הנוהלי», מגולל בספרים אלה את סיפור חייה של משפחת נהגרים רב. רדשן, הגונדרות, עילוי ואש הפכפך. ומתקבן ומקיבוטסון — אבותיו מוצאם נהגיר הנוכחת ועובדה זו קבעה את שמו, כאמור. הוא גודל מוגיעה וכה בילה את רוב שנותיו.

ספר האוטוביוגראפיה שלו, «ספר חיי יהודה», המונח עתה לפנינו. הוא אחד מן הספרים הרבים שהשאיר. הוא מספר בו ולא רק על עולמו הרוחני ועל עיסוקיו השונים, אלא גם על תולשותיו ועל תוצאו. שלא יכול היה להתגבר עליהם. אנו קוראים כיצד נתפס שוב ושוב לבלתומים משתקי־המוזל. הם הפסיד את כל כספו, עד שהיה אנוס למכור אפילו את ספריו. כמוהו כרוסטוביטסקי: כן מוסיפר כאן על מרכזיותו של יהודה אריה עם אשתו; על בניו, שאהבר מ־בגיל צעיר בגלל עיסוקו באלכימיה, השני נרצח בשל קטטות עם אנשי העולם התחתון בגיטו ההודי בוזוצייה והשלישי היה מופיע ונעלם למשך שנים. מפליג אל ארצות רוחוקות, למרח הטוסלמי ולבראזיל, שעלה ירו בלאכות מפוקפקות ובדרפתקאות... ועוד.

אגב, ישראל רוזנצוויג המנוח, איש בית־אלאם, פירסם נומנו מחקר מעניין בשם «הוגה יהודי ממן הרנסאנס». המוקדש ליהודה אריה ממודינא וקובץ דרשותיו «מדבר יהודה». הוא מאיר בו בעיות רחוביות והגותיות, שהעסיקו את החכם בן המיטה: הגלות המממשבת והגאולה הבלתי־מלאה, השארת הנפש, בין אדם למקום ובין הכוזא לעולמו ועוד.

מ. אבי־שלמה

ספרות המחפשת את גיבוריה

(המשך מעמוד 15)

בעל־רגשות מתוגנים בעיירה ועד מהרה נותר א"ך אפר וגחלים בודדות ומזמות בו. כמו בחיים כן בספרות מכלים אז הגיבורים את מרצם על פולמוסים נרגשים עם מתבוללים. אף נשכעים בנצח ישראל ויוצאים ידי קצוותם במלל ובמאמוס ונראה: «נקם־ברית» לפרץ סמולנסקין, ובריחור את הדברים המרים ב«בנותם של עולי ציון בפורתומר לבנון», אבל למעשה־שלי, ממש לא הגיעו. כמה אלפי שנים לאחר ארצו, התבולל בה. סבלו סבל רב, ולכסוף התנוונו ושכחו את ראשיתם. כל שאר «הבנים־ציון» שהיגעו בפרנסתם בעיירות רוסיה ופולין, עינם דמעה בזכרם את ציון הדרה ומזמן לזמן תרמו פרוטה לעמן הקטוניות בארץ־ישראל. חריגים לאמותיהם תרגו שיר ציון (ראה «השירה העברית בימי חיבת ציון» לדוח קרטוריבלום) על «שרמות בית־לחם», על שכיות־החמדה בירושלים, על הירדן ועל «המית גליל». ומאחיר יחתר שר ביאליק «אל הציפור» — «אגרת קטנה» ואל «אחי בציון», «חזקונה» — ולירם «אבן חציר העם» — וטשרניחובסקי שר «שיר ערש». «קיבוץ גלויות», «אני מאמין». «חיים חדשים» וכו'. אבל לסיפורת לא היה כמה לזיכרון ובמי להיאחז. לא היתה מליאות־חיים, מרחב אפר, מציאות כפשוטה ומכונה שרדו כמה סיפורים רלים של יעקב. לבנוסון, שנים. הסופרים ישבו באודיסה ובוארשה וארץ־ישראל היתה רחוקה מאוד. המציאות היתה בוסטסקית: הנועה המלכה בבדולות, ראוה עצמה בנושאים בשרה הגאולה והיא עצמה מתבוננת על רגשות ומלל לאיד־קן. ואכן, מאז ש«חדש ציון» הלאה בע המוטיב הציוני בספרותנו בשנים אחרונות ורחוקות, בין מלינה רומנטה לבין מסטירת ונרוסטקה, שעיוריה הנוראים ביותר הם ר' לייב בן־מיכל שבר, ר' העיקר הוא «הוחנכ» לדור פרשמן ופומנן לחונכה, בנעוריו וזוכנינר לשי עגנון. «רדקיין» לה. הזו.

הוא הרין בתנועה הציונית מאז היתה לתנועה המונית. לזרם ראשי בעם. בשנות הוטעמו המסמארית בשיחים וכמו־שיחיים. צימחה לבנון קרובה, לצ'ארטר ולמרינת־ההודים. היא עוררה תחרה כבירה בעב הגוף. זקפה קומתו, הישרתה עלי תחרשת־הן. אך איש לא דרש לעשות מאומה בימות־הזול ואף לא עשה מאומה. יכול היה אז ההודי לשבת ולצפות לצארטר, להסכיר ולהטיף, לשקול שקל ולהקדיל ועידות, קונפרנציות וקונגרסים. גם פחוזה הסובלציסטיקה ופרחה השירה. סיפורת לא היתה. גם סופר בעל שיעור־קומה גדול משל אודן־אברהם קבק לא היה מסוגל ליצור גדולות. בתקופה ההיא יכלו להבשיל רק רומאנים רלים כמו «לבדה» ר.דגיאל שפרנבר.

רק עם העלייה השנייה, העובדת, שאחר מסביעיה הנוזקים ביתה הסליחה מפני אפסרתמעשה של הבעלבתיות הציונית ו«שנה ראשונה» לשלמה צמח: «מכאן ומכאן» לבנה; «עליתו של שלום ליש־לשלמה לבא» ובייחוד כרך י"א לכתבי ברל כצנלסון) חזלו לתפוגן — זלא יתר מזה — רשיות ועלילות שראויות הן לייצג את מהותה של הציונות ואת לבטיה הקשים, בה החלרבים והחלוצות, וכן תימאסיקה חדשות: אדם מול משימה לאומית.

ומאמצעות תאוריות הרבה הנעים ומנוכנים לה. הלוגים כונו מה «אידיאליסטים». אך שני תאורים אלה אינם חופפים זה־את־זה. כשם שאין פירוש «פיונרים» ו«אי־ראשונים», או בכנשיי־עבודה ומיינשי־עבודה. ביצות בלבד. הלוגים היו גם בימי העלייה הראשונה ואידיאליסטים המוסרים נפשם על אמונתם היו גם בתנועה הסוציאליסטית היהודית ואפילו בקרב האורתודוקסיה לא חסרו. אבל הבניה וסיסרי־הזיכר של הלוצאות בימי העלייה השנייה שונים היו מכל אלה. הנתח־היסוד שלה — להבניל מקודמותיה — היתה כי השובר ההודי הוא שעשוי להגשים את מטרותיה של הציונות, ומכוח הנחה זו הגה נבחה עולם רוחני מסויים ועשיר. היא יצרה את אתוס העבודה, את אתוס הגבורה, טיפחה את הודעת השליחות של הפועל ועשתה אותו לעליית המשרתת את העם ומרכיבה כימי חיבת ציון. ראה בהשחוב שבעבודה: הנשמה הנעצמת. לימים, לפחות למשך דור אחד, היה הקיבוץ למיצגה הקלאסי שלו בתקופה ההיא עוד היו חלוצות וקיבוץ שתי רשויות נפרדות.

רכיב ראשון בדימוי החלוצות בימי העלייה השנייה והלאה היה קידוש העבודה וכיחוד עבודת האדמה ויש מבקרים הקוראים את קידוש הארמה הארצישראלי בזרמים פילוסופיים וספרותיים שוליים בני־זמנו, לדעתנו. אין שום אחיזה לדברים. מדשה עתיקה היא בתרבותנו, שמגלמת תכנים ציוניים לפי צרכי־הזמן). בחברה ויהודית — בייחוד בחברה המסורתית — היתה העבודה הנמוכה בתחתית סולם היוקרה החברתית, יותר מאשר בכל אחר בזמנה, מלעגה. יפה רק לזרים ולעמי־ארצות. העלייה השנייה — ובעקבותיה הבאות אחריה — עשתה אותה לאחד הערכים העליונים, בז מוסרי ולאומי. כמובן, עבודה המפרנסת את בעליה, אך העיקר הוא עבודה־לשמה, שהיא כמורז של אדם, מכון אישיותו. היא לא היתה עוד יגיעה בעלמא לעצמה, לעצמן, לאקט קרוש. אר. ורוחן הרוחיקלכת והעלה אותה לנצחי־מרומים. עשאה מרים לתתמונות האדם עוה הטבע והקוסמוס ונשורה לאגשות כולה. וראוי לשים־לב כמה מקום מוקש תופסת העבודה ולא «דעיון העבודה»: כבר הי.«השכלה» עסקה בכבר רבות) בספרות העברית. שמתוך לאי־ונכן הוים בספרותנו) הוראוי העבודה. מיעוט הבקיאות בה לעומת האובסטיה לעבודה בימי העלייה השנייה הלאה. ותלהיבי העבודה לפרטיהם. תרישה, ודיעה ודיש, טיפול בעצי־פרי, בציר, חליבה הבכור האופי אם הפלה הטוב. שמחת העשייה, המוטיבציה לעבודה. ההיכבשות לא האחריות בעבודה ולעומת אלה השלוטיאל ומר־עבודת. המתמקדים מתעבודה ותנשברים בה. ומי שהעבודה הזאת לו כריחוח מבצוקר. דומה, אין עוד ספרות אחת או תקופה אחת בה. שתנבה דעתה באינטנסיביות רב רבה על העבודה. פרט אולי לספרות הרוסית בבריה"מ. אבל ספרות זו היתה במידה רבה הומנה סוציאלית מפורשת מטעם השלטונות.

רכיב שני בדימוי החלוצות היתה תודעת השליחות: לא מילוי שליחות הדעפמית. כי־אם שליחות היסטורית, לטוח רחוק. לעתיד רחוק. אדם גוטל על עצמו מרצון והודהות מלאה לחיות שליחה בעל הציונות בהתבטלות. שליחו של עם. הציונות הפרטי — שהוא לגיטימי כשלעצמו — נדחה מפני ה«אידיאה». מפני כובד הכלל. החלוץ אינו מצפה לתגמול ופיצוי אישי — רווחה פרטית. רמת־חיים גבוהה. מסולתיים קומם — אלא אך לסיפוק המוסק משליחותו. שתוא צרמצמנו. או הוא חש את שאותר האישים מנחיל שם־עולם לעיר. שספון אם בלעדיו היתה וזכה לפירסום. שמו של ר' יהודה אריה מודינא ומודיעה קישר בשמה של העיר האיטלקית אמיליה" — אם כי הוא עצמו לא נולד בה, אלא בוזוצייה.

אותו יהודה אריה מודינא. כן המאה ה־16, אחת הדמויות המופלאות בתולדות הדתיות־היהודית — רב. דרשן, הגונדרות, עילוי ואש הפכפך. ומתקבן וקיבוניסטון — אבותיו מוצאם נהגיר הנוכחת ועובדה זו קבעה את שמו, כאמור. הוא גודל מוגיעה וכה בילה את רוב שנותיו.

ספר האוטוביוגראפיה שלו, «ספר חיי יהודה», המונח עתה לפנינו. הוא אחד מן הספרים הרבים שהשאיר. הוא מספר בו ולא רק על עולמו הרוחני ועל עיסוקיו השונים, אלא גם על תולשותיו ועל תוצאו. שלא יכול היה להתגבר עליהם. אנו קוראים כיצד נתפס שוב ושוב לבלתומים משתקי־המוזל. הם הפסיד את כל כספו, עד שהיה אנוס למכור אפילו את ספריו. כמוהו כרוסטוביטסקי: כן מוסיפר כאן על מרכזיותו של יהודה אריה עם אשתו; על בניו, שאהבר מ־בגיל צעיר בגלל עיסוקו באלכימיה, השני נרצח בשל קטטות עם אנשי העולם התחתון בגיטו ההודי בוזוצייה והשלישי היה מופיע ונעלם למשך שנים. מפליג אל ארצות רוחוקות, למרח הטוסלמי ולבראזיל, שעלה ירו בלאכות מפוקפקות ובדרפתקאות... ועוד.

אגב, ישראל רוזנצוויג המנוח, איש בית־אלאם, פירסם נומנו מחקר מעניין בשם «הוגה יהודי ממן הרנסאנס». המוקדש ליהודה אריה מודינא וקובץ דרשותיו «מדבר יהודה». הוא מאיר בו בעיות רחוביות והגותיות, שהעסיקו את החכם בן המיטה: הגלות המממשבת והגאולה הבלתי־מלאה, השארת הנפש, בין אדם למקום ובין הכוזא לעולמו ועוד.

מ. אבי־שלמה

ספרות המחפשת את גיבוריה

(המשך מעמוד 15)

«פיונרים» ו«אי־ראשונים», או בכנשיי־עבודה ומיינשי־ביצות בלבד. הלוגים היו גם בימי העלייה הראשונה ואידיאליסטים המוסרים נפשם על אמונתם היו גם בתנועה הסוציאליסטית היהודית ואפילו בקרב האורתודוקסיה לא חסרו. אבל הבניה וסיסרי־הזיכר של הלוצאות בימי העלייה השנייה שונים היו מכל אלה. הנתח־היסוד שלה — להבניל מקודמותיה — היתה כי השובר ההודי הוא שעשוי להגשים את מטרותיה של הציונות, ומכוח הנחה זו הגה נבחה עולם רוחני מסויים ועשיר. היא יצרה את אתוס העבודה, את אתוס הגבורה, טיפחה את הודעת השליחות של הפועל ועשתה אותו לעליית המשרתת את העם ומרכיבה כימי חיבת ציון. ראה בהשחוב שבעבודה: הנשמה הנעצמת. לימים, לפחות למשך דור אחד, היה הקיבוץ למיצגה הקלאסי שלו בתקופה ההיא עוד היו חלוצות וקיבוץ שתי רשויות נפרדות.

רכיב ראשון בדימוי החלוצות בימי העלייה השנייה והלאה היה קידוש העבודה וכיחוד עבודת האדמה ויש מבקרים הקוראים את קידוש הארמה הארצישראלי בזרמים פילוסופיים וספרותיים שוליים בני־זמנו, לדעתנו. אין שום אחיזה לדברים. מדשה עתיקה היא בתרבותנו, שמגלמת תכנים ציוניים לפי צרכי־הזמן). בחברה ויהודית — בייחוד בחברה המסורתית — היתה העבודה הנמוכה בתחתית סולם היוקרה החברתית, יותר מאשר בכל אחר בזמנה, מלעגה. יפה רק לזרים ולעמי־ארצות. העלייה השנייה — ובעקבותיה הבאות אחריה — עשתה אותה לאחד הערכים העליונים, בז מוסרי ולאומי. כמובן, עבודה המפרנסת את בעליה, אך העיקר הוא עבודה־לשמה, שהיא כמורז של אדם, מכון אישיותו. היא לא היתה עוד יגיעה בעלמא לעצמה, לעצמן, לאקט קרוש. אר. ורוחן הרוחיקלכת והעלה אותה לנצחי־מרומים. עשאה מרים לתתמונות האדם עוה הטבע והקוסמוס ונשורה לאגשות כולה. וראוי לשים־לב כמה מקום מוקש תופסת העבודה ולא «דעיון העבודה»: כבר הי.«השכלה» עסקה בכבר רבות) בספרות העברית. שמתוך לאי־ונכן הוים בספרותנו) הוראוי העבודה. מיעוט הבקיאות בה לעומת האובסטיה לעבודה בימי העלייה השנייה הלאה. ותלהיבי העבודה לפרטיהם. תרישה, ודיעה ודיש, טיפול בעצי־פרי, בציר, חליבה הבכור האופי אם הפלה הטוב. שמחת העשייה, המוטיבציה לעבודה. ההיכבשות לא האחריות בעבודה ולעומת אלה השלוטיאל ומר־עבודת. המתמקדים מתעבודה ותנשברים בה. ומי שהעבודה הזאת לו כריחוח מבצוקר. דומה, אין עוד ספרות אחת או תקופה אחת בה. שתנבה דעתה באינטנסיביות רב רבה על העבודה. פרט אולי לספרות הרוסית בבריה"מ. אבל ספרות זו היתה במידה רבה הומנה סוציאלית מפורשת מטעם השלטונות.

רכיב שני בדימוי החלוצות היתה תודעת השליחות: לא מילוי שליחות הדעפמית. כי־אם שליחות היסטורית, לטוח רחוק. לעתיד רחוק. אדם נוטל על עצמו מרצון והודהות מלאה לחיות שליחה בעל הציונות בהתבטלות. שליחו של עם. הציונות הפרטי — שהוא לגיטימי כשלעצמו — נדחה מפני ה«אידיאה». מפני כובד הכלל. החלוץ אינו מצפה לתגמול ופיצוי אישי — רווחה פרטית. רמת־חיים גבוהה. מסולתיים קומם — אלא אך לסיפוק המוסק משליחותו. שתוא צרמצמנו. או הוא חש את הופעת הכרך «המורשה», שבכותר הוופיע במקורו ב־1981, מכתבר שווה לנו שעה מהו־לוגיה — ואפשר שדרו של המחבר עוד נסויה ויגשו לנו כרכים נוספים.

פאסט, מחברם של «האזרח טום פיין», «ספארטאקוס» ו«אחי הנוהלי», מגולל בספרים אלה את סיפור חייה של משפחת נהגרים רב. רדשן, הגונדרות, עילוי ואש הפכפך. ומתקבן וקיבוניסטון — אבותיו מוצאם נהגיר הנוכחת ועובדה זו קבעה את שמו, כאמור. הוא גודל מוגיעה וכה בילה את רוב שנותיו.

ספר האוטוביוגראפיה שלו, «ספר חיי יהודה», המונח עתה לפנינו. הוא אחד מן הספרים הרבים שהשאיר. הוא מספר בו ולא רק על עולמו הרוחני ועל עיסוקיו השונים, אלא גם על תולשותיו ועל תוצאו. שלא יכול היה להתגבר עליהם. אנו קוראים כיצד נתפס שוב ושוב לבלתומים משתקי־המוזל. הם הפסיד את כל כספו, עד שהיה אנוס למכור אפילו את ספריו. כמוהו כרוסטוביטסקי: כן מוסיפר כאן על מרכזיותו של יהודה אריה עם אשתו; על בניו, שאהבר מ־בגיל צעיר בגלל עיסוקו באלכימיה, השני נרצח בשל קטטות עם אנשי העולם התחתון בגיטו ההודי בוזוצייה והשלישי היה מופיע ונעלם למשך שנים. מפליג אל ארצות רוחוקות, למרח הטוסלמי ולבראזיל, שעלה ירו בלאכות מפוקפקות ובדרפתקאות... ועוד.

אגב, ישראל רוזנצוויג המנוח, איש בית־אלאם, פירסם נומנו מחקר מעניין בשם «הוגה יהודי ממן הרנסאנס». המוקדש ליהודה אריה מודינא וקובץ דרשותיו «מדבר יהודה». הוא מאיר בו בעיות רחוביות והגותיות, שהעסיקו את החכם בן המיטה: הגלות המממשבת והגאולה הבלתי־מלאה, השארת הנפש, בין אדם למקום ובין הכוזא לעולמו ועוד.

מ. אבי־שלמה

ספרות המחפשת את גיבוריה

(המשך מעמוד 15)

«פיונרים» ו«אי־ראשונים», או בכנשיי־עבודה ומיינשי־ביצות בלבד. הלוגים היו גם בימי העלייה הראשונה ואידיאליסטים המוסרים נפשם על אמונתם היו גם בתנועה הסוציאליסטית היהודית ואפילו בקרב האורתודוקסיה לא חסרו. אבל הבניה וסיסרי־הזיכר של הלוצאות בימי העלייה השנייה שונים היו מכל אלה. הנתח־היסוד שלה — להבניל מקודמותיה — היתה כי השובר ההודי הוא שעשוי להגשים את מטרותיה של הציונות, ומכוח הנחה זו הגה נבחה עולם רוחני מסויים ועשיר. היא יצרה את אתוס העבודה, את אתוס הגבורה, טיפחה את הודעת השליחות של הפועל ועשתה אותו לעליית המשרתת את העם ומרכיבה כימי חיבת ציון. ראה בהשחוב שבעבודה: הנשמה הנעצמת. לימים, לפחות למשך דור אחד, היה הקיבוץ למיצגה הקלאסי שלו בתקופה ההיא עוד היו חלוצות וקיבוץ שתי רשויות נפרדות.

רכיב ראשון בדימוי החלוצות בימי העלייה השנייה והלאה היה קידוש העבודה וכיחוד עבודת האדמה ויש מבקרים הקוראים את קידוש הארמה הארצישראלי בזרמים פילוסופיים וספרותיים שוליים בני־זמנו, לדעתנו. אין שום אחיזה לדברים. מדשה עתיקה היא בתרבותנו, שמגלמת תכנים ציוניים לפי צרכי־הזמן). בחברה ויהודית — בייחוד בחברה המסורתית — היתה העבודה הנמוכה בתחתית סולם היוקרה החברתית, יותר מאשר בכל אחר בזמנה, מלעגה. יפה רק לזרים ולעמי־ארצות. העלייה השנייה — ובעקבותיה הבאות אחריה — עשתה אותה לאחד הערכים העליונים, בז מוסרי ולאומי. כמובן, עבודה המפרנסת את בעליה, אך העיקר הוא עבודה־לשמה, שהיא כמורז של אדם, מכון אישיותו. היא לא היתה עוד יגיעה בעלמא לעצמה, לעצמן, לאקט קרוש. אר. ורוחן הרוחיקלכת והעלה אותה לנצחי־מרומים. עשאה מרים לתתמונות האדם עוה הטבע והקוסמוס ונשורה לאגשות כולה. וראוי לשים־לב כמה מקום מוקש תופסת העבודה ולא «דעיון העבודה»: כבר הי.«השכלה» עסקה בכבר רבות) בספרות העברית. שמתוך לאי־ונכן הוים בספרותנו) הוראוי העבודה. מיעוט הבקיאות בה לעומת האובסטיה לעבודה בימי העלייה השנייה הלאה. ותלהיבי העבודה לפרטיהם. תרישה, ודיעה ודיש, טיפול בעצי־פרי, בציר, חליבה הבכור האופי אם הפלה הטוב. שמחת העשייה, המוטיבציה לעבודה. ההיכבשות לא האחריות בעבודה ולעומת אלה השלוטיאל ומר־עבודת. המתמקדים מתעבודה ותנשברים בה. ומי שהעבודה הזאת לו כריחוח מבצוקר. דומה, אין עוד ספרות אחת או תקופה אחת בה. שתנבה דעתה באינטנסיביות רב רבה על העבודה. פרט אולי לספרות הרוסית בבריה"מ. אבל ספרות זו היתה במידה רבה הומנה סוציאלית מפורשת מטעם השלטונות.

רכיב שני בדימוי החלוצות היתה תודעת השליחות: לא מילוי שליחות הדעפמית. כי־אם שליחות היסטורית, לטוח רחוק. לעתיד רחוק. אדם נוטל על עצמו מרצון והודהות מלאה לחיות שליחה בעל הציונות בהתבטלות. שליחו של עם. הציונות הפרטי — שהוא לגיטימי כשלעצמו — נדחה מפני ה«אידיאה». מפני כובד הכלל. החלוץ אינו מצפה לתגמול ופיצוי אישי — רווחה פרטית. רמת־חיים גבוהה. מסולתיים קומם — אלא אך לסיפוק המוסק משליחותו. שתוא צרמצמנו. או הוא חש את

משק כנפי ההיסטוריה מעל ראשו. ושליחות היא כל שעשוי לקנם את ההמפכה הציונית ואין אחרים לשעותה ולוחת.

כל העבודה — העבודה, השמירה, התיישבות, ההגנה, הלימוד, קליטת־העלייה וכו' — מצאו באור החוון ובעומקם עמו. חוזות־החיים מתעלות ולפחות מתקשרות לתעלת מעשה שאינו חסר הגיבוי ההיסטורית של חיי ובציבור. ב«חתי על המת» בנה אחרון מגד את דירוזב כדמות מקוכצת של חלוץ: הוא סולל דרכים בימי «גדוד העבודה», כובש את העבודה בי«המלה, בונה «חומת שיגרמ» בצפון, אורב במארבים ראשיהנגר ב«מלונות וניגיים», לוחם במלחמות־שחרור ועוד.

אולם, בין כל עריכי החלוצות, הערך שליחות הוא הפנינ ביותר והמטפרים נהגים בו מגנה. «בכרהו ושחרהו». בכמה ספורים חושפים הם רחוים אחרים, שעשו לו הכשרה. הוא מאמיר בשרשים של נזירות ובנוגייה לנזירות יש תמיד משום תחושת־אשם. כיצור עוונות — אם לא של הפרט, הרי של העם. כמובן, יכול אתה לומר, כי בארץ־ישראל הדלות, השריעה לעתים בתנאי־קיום, היה זה כוח המציאות. אבל יש אז

מכבי ת"א החמיצה נצחון – הפשידה ללימוז' בהארכה 88:85

נייט עשה חושך למכבי

האלופה הישראלית שהוליכה בביטחה במחצית 35:42 עמדה על סף נצחון אולם סל של 3 נקודות של סגנל בשניית הסיום כפה הארכה ונצחון ללימוז'

★ רק מאגי התעלה במכבי ★ חולשה מדהימה של ברקוביץ' וג'מצ'

שרות -על המשמר"

יבהגת מכבי תל־אביב שמטה אמש נצחון ללימוז', ולמעשה נפלטה ממעגל המכריעים בבית־הגמר בדורסל בשנוצחה בהארכה — 88:85. היה זה בתום משחק מובה. שלא עמד על רמה לחודות לרכוז הוותיק דאן' אישל סגל שבשניית הסיום שם את הזמן הדחוק קלע מ מרחק של 3 נקודות והשוויה 77:77.

6000 הנופים מהיכל הכדורסל של לימוז' לא הוו בשמחתם טוב. אולם ניהול מאכזב מרוזק בשחיתרון עבר אתנוזה לקבוצה. מכבי תל־אביב יכולה להאשים רק את עצמה בהפסד. שני חלקי החוצי שלה, מיקי בריטנבוים ודוזון ג'מצ'ו, קלעו יחד 15 נקודות (ברקוביץ' 7 וג'מצ' 8), ושחילבמו של מיטי אוראמצר. ש־הוחלף ע"י חן ליפין, נרמה גם היא להפסד.

רק מאגי

קורין מאגי, שקלע 42 נקודות, החזיק את מכבי ת"א בחתונה. הוא היה החיתר שאיים על לימוז', בעוד יחלי ג'נגסן, שהיטיב לשחק בתחצית הראשונה, נחלש מאוד בסיום. הצעיר חן ליפין ניסה לנוזט את חבריו, אבל לא היה לו מספיק נסיון להפעיל את כ"מצ'ו שחלף מאחוז: הטיבה חמש דריקות של 2 נקודות) ובקוביה.

לימוז', לתפעתעת הכול, לחמה טוב של ליפין, במקום ארוזסבו. הוא דיפנה שנמתיבה יכולת סכנית היא פענת אחרי האלופה הישראלית. שחקנה לחמו על כל כדור. המפגיין הוא שדוזקע לאחר יצאתם כחמש עבירות של שלושה מכוכביה — הענק דיויס רבני שחקנו בכוחות עדיות.

דיוה לגה הארכה מבאה את מכבי ת"א לרדת מרוזה להפסקה 35:42.

פתיחת המחצית השניה מצאה את מכבי ת"א במצב מבוך. הקבוצה לא תפקדה בנייס הנה ביאבו. 8 נקודות בדיפרות רצופות ולימוז' עלתה ליתרון 42:43, כמצב של 49:49

היטיבו ג'נגסן ומאגי לפעול מתחת לסל לימוז' 49:55. שוב בא בייס האיום! ובשלישית סלים הדשנה ל־55:55. המחזה היה כבר — 59:59 ר'ס 61:61. מאני נכנס לחצבי קלילה. ניצל עבירות והעלה את מכבי ת"א ל־דקות 20:1 עבירות מתרגים לימוז' — 64:70. נצחון האלופה הישראלית נראה ניצנו בכיבה. הנרפתים נראו הנוחים. אך בנצנו של 64:67 למכבי ת"א הוחלו בחרדים מוקיבסבר שהיה לאלופת ישראל. מאני עוד שעיה אחת לכבי ת"א לרוון — 67:67. אבל שדרות המחמאות ואי־דיוי כדורים הלעגו הפסה — 67:74. מאני הטיבי אחרון לכבי ת"א בדקיות.

הכוח מאגי

הכוח מאגי ת"א, חתך בה ללא מאמץ וקלע 16 נקודות. כל שיטות הטיבורה שהמאמן צבי שוף הפקיד עליה לא הועילו.

לימוז' אינה קבוצה טובה. אבל מה שעשתה הפסיק לה מול עיב אלוף שלו מכבי תל־אביב. הם אופנהיסיות שעקרנו אוזה הנעמנה בארצו מלכתחילה ולא הוחלק כמכל בעניית הכוח — אין שבעה הוא כוח.

בהארכה נראה היה שבשהו התעורר אצל מכבי ת"א. האלופה הישראלית שהיתה בעמדת נצחון שהחליטה 5 נקודות מהסוף — 74:77. נוסל: של מאני המצויין, אלוזה שעלה בחוזה לא טוריין אלוזה שעלה בחוזה לא סגל. מכבי ת"א הוליכה עדיין אחת כחמש הדקות הנוסות בעבר כדור עוגיין של מאני ואמש. אבל ברוקוביהאוז קלע מל' וסחט עבירה והעלה את לימוז' ל־85:86. מאני שוב הדשוחה בעוזנית — 85:83. ואז נתן בייס את האות לנצחון הנרפתי בסל של 3 נקודות — 83:86. ג'מצ' הוריד ל־85:86. אך דקותי הבע בסל סיום — 85:88.

היתיחון נמחק

המשחק בכללו, היה שקול והמפקד. חוסר הכוחות של ברקוביץ' וג'מצ'ו לקילוע מרחוק אישר לצדפתים לנהל מרחוק סלים מתחת למשך 8 דקות — 22:22. מניסחו לשל ליפין, במקום ארוזסבו, יעלה את המשחק הישראלי. הצדפתים אמנם עלו בדקה ה־15 ל־30:31, אך בצורת בסלים מעיבה לימוז' אישר לעבור לראשונה. מכבי ת"א לרדת מרוזה להפסקה 35:42.

פתיחת המחצית השניה מצאה את מכבי ת"א במצב מבוך. הקבוצה לא תפקדה בנייס הנה ביאבו. 8 נקודות בדיפרות רצופות ולימוז' עלתה ליתרון 42:43, כמצב של 49:49

הכוח מאגי ת"א, חתך בה ללא מאמץ וקלע 16 נקודות. כל שיטות הטיבורה שהמאמן צבי שוף הפקיד עליה לא הועילו.

לימוז' אינה קבוצה טובה. אבל מה שעשתה הפסיק לה מול עיב אלוף שלו מכבי תל־אביב. הם אופנהיסיות שעקרנו אוזה הנעמנה בארצו מלכתחילה ולא הוחלק כמכל בעניית הכוח — אין שבעה הוא כוח.

★ רביעיה מדהימה

★ קבוצת מכבי יצנה מסוכנת בכרגיה. מניחות כיום כאבר מצאת מתחת לקרהאדום. בחר תארת את הפועל אבר־שבע הכיתה הציבונה.

★ הפועל רמת־גן הכיתה הרביעית. הפועל חיפה הגיעה לשלוש הדקות הנוסות בעבר אינו עניין של מאני המצויין, אלוזה שעלה בחוזה לא סגל. מכבי ת"א הוליכה עדיין אחת כחמש הדקות הנוסות בעבר כדור עוגיין של מאני ואמש. אבל ברוקוביהאוז קלע מל' וסחט עבירה והעלה את לימוז' ל־85:86. מאני שוב הדשוחה בעוזנית — 85:83. ואז נתן בייס את האות לנצחון הנרפתי בסל של 3 נקודות — 83:86. ג'מצ' הוריד ל־85:86. אך דקותי הבע בסל סיום — 85:88.

הכוח מאגי

**★ רביעיה מדהימה

נסיון לרצות האופוזיציה והמפגינים במצרים

גופתו של חאטר חוצא מהקבר לבדיקה חוזרת של סיבת המוות

שר ההגנה המצרי: „חאטר רצח 7 תיירים חפים מפשע — לא טרוריסטים"

מאות בחלוויית חאטר. הרוצח מראס־בורקה – בכפדו אקיאד שבדלתא. (צילום אי.פי)

קהיר. — בית משפט בקהיר הורה אתמול לערוך בדיקה חוזרת של גופת סוליון חאטר. הדיווח מראס־בורקה, ולהוציאה. לשם כך. מקברה.

בית המשפט הורה, כי חבריקה לאחר המות תוסקר עתה בידי ראשי שירותי הרפואה המשפטית של המקלטות לרפואה באוניברסיטאות עין שמס, אל־אזהאר וקהיר. חברי האומרוביצה. ברחבי מצרים.

מאות סטודנטים הפגינו אתמול שוב באוניברסיטת עין שמס, באיזור הצפוני־מזרחי של קהיר, וחבעו מהשלטונות לפרסם את „האמת על מותו של טוליון חאטר".

שר ההגנה המצרי עבדל חאלים אבו רזאלה אמר אתמול כי חאטר הורשע באורח חוקי על שהרג בקיריות 7 ישראלים חפים מפשע, לא טרוריסטים אלא תיירים". עוד אמר כי הוא משכנע שהרוגה אכן שם קץ לחייו.

בני משפחתו של חאטר, שעדכו לו הלוויה נרגשת, משתכנעים שהוא נהרג תוך קונגיה בין ממשלת מצרים לישראל.

נחשים שהגיעו לקהיר מכפרי הדלתא של הנילוס — בקירבת הכפר שבו נולד חאטר. „איקיאר", אמרו כי אלפים ליוו את ארונו, שכוסה בדגל מצרי.

המתאבלים הביאו כרזות מהאה שחורות ושיפו אחד מגלי ישראל גם העלו באש חתנה משטרה והשמיעו סיסמאות נגד שר ההגנה בישראל.

באוניברסיטה עין שמס הועלו סטודנטים באש אש. דיוקנו של הנשיא חוסני מובארק וחביאו כרזות הקוראות לביטול חוזה השלום בין מצרים וישראל.

אבו־ניידאל ינקום

אירגון המחבלים של אבו־ניידאל, האשים אמש את שלטונות מצרים ברצחה חאטר, ואיים שאנשי האירגון ינקמו את מותו של „הקודש המעונה".

אירגונו של אבו ניידאל טרון בגילוי הדעה, כי שלטונות מצרים רצחו את חאטר. על פי הוראות מן הנהגה הציונית וממולקות הסודר הימפריאליסטיות של אה"ב". (דיוור—עתים)

רח"מ ו תאצ'ר ושר ההגנה המתפטר חייזלטיין – בעמוד הטובים שלהם, בטרם עבר בינוחים חתול שחור. (צילום אי.פי)

התפטר שר ההגנה הבריטי מייקל הייזלטיין

מאת מאיר בלייר, כתבנו בבריטניה

לונדון. — ויכוח פנים־ממלכתי, שחרג לא מכבר מבין מחוקים בין הצפוי בהתפטרותו של שר ההגנה מייקל הייזלטיין.

מזה כמה שבועות מנהל השר מסע מוסכי כיאגוד לדעת ראש הממשלה מרגרט תאצ'ר, המתיים אתו.

הייזלטיין, שהיה מעורב בהתפטרות מרגרט תאצ'ר, הפרטים אתו בנושא מעצרים בהתנקשות לשר ההגנה מייקל הייזלטיין.

בעוד רעת תאצ'ר ושרה היא, שהחברה צריכה להחליט בעצמה על נושא הכלכליים.

ניהל השר מערכת־שכנוע ציבורית למען גורם שביקש לסיין לה.

הצעתה של החברה האמריקנית, סיקורסקי, בשיתוף עם שאנו. לקח חלק מכנית החברה להלוות לה עבורה הכסף — זכתה בברכה הרבה הצעה זו הועדפה על־פני הצעה של חברת איריסיות. שהשר הוא בעל מניות בה.

לדעתו, קבלת ההצעה האמריקנית תחסום כל שהחסות מיפה בפרוייקטים אוירים באירופה. מאבקו של הייזלטיין עורר את זעמה של תאצ'ר, ואחמול בישיבת הממשלה הוא נדרש לקבל את אישור הקבוצה להצהרותיו בנושא זה. הייזלטיין סרב, ויצא את דאונינג־סטריט 10 בקישה־מה הישיבה. אחר־כך באו מפיו דברי ביקורת על מדיניות הממשלה נקד לדעתו.

קבלת הצעה האמריקנית תחסום כל שהחסות מיפה בפרוייקטים אוירים בארופה. מאבקו של הייזלטיין עורר את זעמה של תאצ'ר, ואחמול בישיבת הממשלה הוא נדרש לקבל את אישור הקבוצה להצהרותיו בנושא זה. הייזלטיין סרב, ויצא את דאונינג־סטריט 10 בקישה־מה הישיבה. אחר־כך באו מפיו דברי ביקורת על מדיניות הממשלה נקד לסריגיותה למיתות סכנולוגי.

כך, הנחשב בעיני רבים מועמד להנהיג את המפלגה השמרנית, שאף נטען, כי היה זה צעד מתוכנן כדי לצאת את הממשלה.

המימשל יעודד תיירות לישראל

מאת כתבנו בארה"ב

וושינגטון. — ועידת השגאים של האירגונים היחוריים בארה"ב ומימשל ריגן, שתתו פעולה בעידוד תיירות לישראל — נודע בקשה פגישת ידיד ותועדה קנת בראלקין עם ראש מטה הבית הלבן דונלד ריגן חשבוע.

שיתוף־הפעולה בוער לקוח ידידה צמיח בתיירות ארצות, בעקבות התנגדות הטרור במזרח האמריקה.

ההנהגה הקיקרית מבנו אמורה להיות חברת „אל על", אך במקבל שמדיות גם חברת „פאן־אם" את הקו החדש שלה לנתב"ב, בין השאר בשיטת נסוה מוגבית בהשתתפות אישים כולטר מונדיל וסול לינוביץ. דובר המשמר הבחרדו השבוע, שבחוזרים אמריקנים מנסיעות למזח"ה, לא החמנו לשיר.

2 אחים הוצאו להורג בסוריה באשמת ריגול למען ישראל

דמשק. — שלטונות סוריה הוציאו להורג 2 אחים באשמת ריגול לטובת ישראל.

מקור רשמי אמר אתמול, כי נאפח פואר ואסמה, בן 26, הוצאו להורג בחלוף. לאחר שנמצא אשם ב„ריגול העבודה מידע לאויב הישראלי".

מקורות ריפלומטיים ציינו, כי אדם זה, שניתלה אתמול בפרסיה, הוא אחד מייסול פואר הסן, בן 48, שהוצא להורג שלשום. גם הוא באשמת ריגול לטובת ישראל.

שני האחים היו צדקים.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים – 9.1.86

	יחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	המרות קניה	המרות מכירה	שער יציג
דולר אמריקני	1	1,46	1,52	1,4813	1,4997	1,4895
לירה שטרלינג	1	2,10	2,20	2,1364	2,1631	2,1508
מרק גרמני	1	0,59	0,62	0,6012	0,6087	0,6044
פרנק צרפתי	1	0,20	0,19	0,1956	0,1980	0,1969
גילדן הולנדי	1	0,52	0,55	0,5330	0,5397	0,5368
פרנק שוויצרי	1	0,70	0,73	0,7099	0,7188	0,7135
סנט בלגי	1	0,19	0,20	0,1946	0,1971	0,1956
סנט איטלקי	1	0,19	0,20	0,1953	0,1977	0,1968
סנט יני	1	0,16	0,17	0,1643	0,1663	0,1652
פרנק פני	1	0,26	0,28	0,2725	0,2759	0,27
הלר אוסטרי	1	1,04	1,09	1,0554	1,0686	1,0620
פזטה ספרדי	1	0,99	1,07	1,0265	1,0393	1,0332
פרנק בלגי	10	0,61	0,62	0,6033	0,6108	0,6070
שילינג אוסטרי	1	0,28	0,30	0,2935	0,2972	0,2955
לירה איטלקית	1,000	0,86	0,88	0,8537	0,8643	0,8589
ין יפני	1,000	0,72	0,75	0,7308	0,7399	0,7356

„ישראל לא ויתרה על פעולה צבאית — זו עוד תבוא בהפתעה"

אומר ראש האגף למלחמה בטרור בסטייט דיפרטמנט ● משבח את ממשלת ישראל על זהירותה, שלא כקודמתה, שנאחזה בהתנקשות בארגוב כאמתלה למלחמת לבנון ● מוטב שסוריה תגרש את אנשי אבו ניידאל מתחומה ולא – גם לה צפוי חרם כלכלי

מאת כתבנו בארה"ב

וושינגטון — יש לטפל לא רק בתופעות הטרור, דווגמת סעיפות אבו־ניידל והממשלות התומכות בו, אלא גם בגורמיו. ובהקשר זה מצטר מאיר שלא יושם חלקך השני של הסכם קמפ־דייוויד, שזיהה מסיוע רבות לשיכוך התיסכול הפלשתיני — אמר אתמול ראש האגף ללו־חמה בטרור בסטייט דיפ־רטמנט, רוברט אוקלי, בתיידיוקן לכתבי חיין.

אוקלי שיבח את הנמשלה ה־נוכחית בישראל, כזהירה מקורמתה, אשר נחסמה לתנקשות בשגריר ארגוב כאמתלה למלחמת לבנון.

- הוא גינה את סוריה. על שהס־תפקה בצמצום פעילותו של אבו־ניידאל בשטחה ולא גרשה אותו. „בהתחשב בנהגה הישראלי ביקר־ליטיקה הנעימית שלה אני משוכנע שהיה תגובה צבאית ישראלית אימתי. איש־מה, אך ספק אם יודיענו עליה", אמר אוקלי.

לארה"ב אין בעיה נגד מדינות ערביות מתונות, אמר. „אנו מודאגים ממצבים הנורמים ליאוש שנאה־מוכרי הכלם של תנועות טרור כרחבי תבל. אנו פועלים עם הממשלות המעורבות לפתור בעיות אלו, כדי לצמצם בטווח הארוך את הטרור", הדגיש אוקלי.

„ישראל תפעל גם אם נאמר לה לא לפעול, נגם אם לא תתייעץ אתנו. מיד לאחר הפיגועים ברומא ובוינה היה חשש שישראל תפעל נגד סוריה וראה זה פלא — עד עתה עדם פעלה.

„הם יודעים שלוב וסוריה רוצות להרוס כל סיכוי לשלום כמורה־ה־תיכון ולגרות את ישראל לתגובה מופרזת", נוכחת כי ארה"ב ישראל כסוריה ובלבנון נמשכת ומבביעי הקיצוניים ברומא ובוינה. עבדו בין דמשק־ה־בשקע בדרכם ליעדים.

„לא שכחנו את סוריה ואנו רגים גם כה עם מפשלות אחדות", אמר אוקלי בהוסיפו, כי „יתכן שבעתיד יוטל חרם כלכלי על סוריה, וכי מוטב שסוריה לא תסתפק בחזראחה

לאנשי אבו־ניידאל לחדול מהענקת ראיונות לעיתונות בדמשק כדי לא לגרום לעיתונות בדמשק כדי לא לגרום לוב, שהדרוחב גם לתקפאת נכסי לוב בארה"ב, בעקבות דיווחי נכנים על ב.שנוחים הכנסיים", כלומר ביש־ראל.

הסנאטור הוואדר מצנבאם הציע אתמול, לתחלק מחהוק האמריקני האוסר התנקשויות במנהיגים זרים, ולפעול הריגת קראפי.

אוקלי אמר בכמיליארד דולר את הפסדי מדינות אירופה מאובדן תיירות אשתקד, ראייה — לדבריו — למחיר הטרור, ולכך שטיקול כלכלי עשוי להביאן לתמיכה פעולה נגד לוב. עוד אמר, כי ה־ממשל אינו מפרסם תצלומי לוויין שתמונות אזרחים לחמלים, משום שתצלומים כזה אין הוכחה לזהות הנמצאים בחלחים. „קראפי יאמר שזה מחבה של הנוסעים.

בפלילים

מבט שני על „מבט שני" באולם בית־המשפט

מאת שלי יחימוביץ, כתב „על המשמר"

אולם בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע הפך אתמול לאולם הקרנות. כאשר השופט אליעזר ריבלין, עורכ־דין וקול צפו בהקרנות קלטת ויריאו של תוכנית „מבט שני" ששודרה ביולי 1985.

התוכנית הוקרנה כמוצג משפטי בדיון בתביעת הנזיקין שהגיש יוסף מרינה, בעל מטעדה בחולון, נגד רשות השידור וחיים יבין.

ביולי 85, הוקרנה במסגרת התוכנית „מבט שני" תוכנית בנושא מעצרים משבוחרים. במהלך התוכנית נראה מוקד משטרתי, כשמפרקנו יושבה שוטרת כול מכשיר הקשר, ובריקע נשמע קולה שהיא מוציקה ניידות משטרה אל מטעדתו של מרינה. „שפודי מרינה", ומרייה כי מעל המטעדה מתנהל סחר בסמים מסוכנים.

בסחב הטביעה נאמר כי הפירסום הינו לשון הרע וכי גרם להשפלת התובע. העומס בפעילות צבורית ומארה יחידות צה"ל במטעדתו. הפירסום, כי נאמר, פגע בהכנסותיו של האיש ובמוניטין שלו.

בסחב הנגנה טענים חיים יבין ורשות השידור באמצעות פרקליטם, כי הכתבה התרכזה בוב נתנאל חוזינה עופר. הקטע המרובר, כך נאמר בכתב הנגנה, בוה קטע אמתי קצרבר שנולם במוקד משטרתי והוא בא „לתת צבע ואווירה לפעילות המשטרה בנושא מעצרים ושימש רק אילוסטרציה להפעלת ניידות משטרה.

הצדדים הסכימו ביניהם כי למטה המטעדה אין כלל קומה שנייה. כפי שנשמעה העדות אוניה. וכי האיש לא עסק בעולם בסחר בסמים.

השופט ריבלין דחה את טענת ההתלונה לעוד שבועיים.

החשוד בזיוף שיקים דבק בזהותו המדומה

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

צעיר החשוד בהתחזות לדמותו של מישה גולדשטיין בן 35 מראשון־לציון והכפתת שיקים ללא כיסוי בחנות זו בעצר אתמול בצפת.

בחקירת המשטרה התברר, כי מישה גולדשטיין האמיתי התלונן לפני כשבועיים על גניבת מיכנסים, ביניהם תעודת הזהות שלו. החשוד בהתחזות הלליף הזמנה של מישה גולדשטיין בחנותו ובעזרת התעודה המוייפת הפיץ שיקים ללא כיסוי בנצרת, טבריה, קריית־אתא ועפולה.

האיש בעצר כאבר ניסה לדפיץ שיק נוסף בסך 20,000 ש"ח. זהותו האמיתית עדיין אינה ידועה. כי הוא מסרב לשתף פעולה עם חוקרי המשטרה.

הקצין ביקש „לחסל חשבון" עם המ.צ.

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

קצין צה"ל ברדנית סגן, שהשתחרר אתמול משירות פעיל, ביקש לחסל חשבונות עם חיל של המטטרה הצבאית שזמן קצר לפני כן הגיע נגדו חלונה שבעבודתיה הוחדש.

אתמול בבוקר הגיה חיל המטטרה הצבאית, בן 20, כתפקיד בכביש תל־השומר בין קריית־אונו לבר־אילן, הקצין בן 22 מירושלים, שעמה רכו בכסים הקליטה והמיון אל החיים האזרחיים. בינש אל החיל ופתח לעברו בקלטות ובגרפים. המוטר הצבאי ניסה להרגיע את הקצין המשוחרר אולם ללא הצלחה. בשלב מסוים שלף הקצין אקדח שחחזיק ברשיון ואיים על המוטר הצבאי כאם יתקרב אליו הוא יפתח לעברו בריריות.

החיל הוציק למקום עורה רוך מכשיר קשר ניידת המשטר האזרחי שעברה במקום והקצין נעצר. הוא סיפר לחוקרי מטטרה מסוכים, כי לפני מספר חודשים הגיש נגדו החיל דו"ח בעבירת מרמה מממעה שבעבקותיה הוענר לדין ונגנזו.

לחברנו דן פלג

משתתפים בצערך על מות

אביך

בית המחלקה הטכנית של קיבוצי השומר הצעיר

לחיים ורחל בלכן ולכל המשפחה

אתכם באבלכם במות

האם־הסבתא

קיבוץ יחיעם

עם חנה ואלישע ברימר, המשפחה וקיבוץ איילת־השחר.

אתכם באבלכם הכבד בנפול בנכם

רביב

קיבוץ עמיר

טלקס

● **חסה מעזתה לספינות הצי השישי**

עד השנה הבאה, עם חשלמת קו הנמים הפלישי לגנב. יוסתרו חלק מבעיות הנמים של שוביי הנגב. אמר אתמול שר־התקלאות, אריק נחמקין, בעת שביקר בשוביי האיזור.

השר הודיע, כי המתיישבים אינם ציריכים לשלם תשלומים עבור מים. כיוון שהשנה הא שחונה. הוראה על כך הבעיר אמר לכיצות הנמים ולמשרדים האחראיים של משרד־התקלאות.

בביקורו בתן השר את החסה באיכות המיוחדת המשווקת מישראל ושיירות לצי חששי של אח"ב המוגב בספינות בים" הנכון. יצוא החסה מישראל עומד על 12 אלף טונות. מתוכן 2000 טונות מאיזור עזתה.

דברים אלה אמרו אתמול ראשי

ראש העיר וערביי לוד יפעלו להרגעת הרוחות

בעקבות התסיסה שהתעוררה לאחר רצח נהג המונית, שרוצחיו טרם נתפסו ● ראש העיר מבהיר: התכוונתי לחיסול שכונת הרכבת כמיפגע תבריאתי ולא לחיסול השכונה עצמה

מאת זהבה מרום, כתבת „על המשמר"

„אנחנו, התושבים הערבים, חשים כי מאשימים ושרוטפנים אותנו באשמים ברצח נהג המונית מרמלה. בעוד שהרוצח האמיתי עדיין לא נתפס ואף אחד גם לא יודע האם הוא יהודי או ערבי".

דברים אלה אמרו אתמול ראשי התושבים הערבים בלוד. בפגישה שקיים עימם ראש העיר, מקסים לוי, בלשכתו לשם טיהור האוירה והרגעת הרוחות שהתלוטו בעיר. בעקבות מעשה הרצח בשכונת הרכבת.

מקסים לוי הבהיר את תוכניותיו לגבי שכונת הרכבת בעקבות מה שהוא מכנה פרסומים רצישוטים לא נכונים. לדבריו, הכוונה, שלא באה לידי ביטוי בציטוטים השונים, הינה לחסל את שכונת הרכבת כמפגע תבראתי ומרכז לסמים ולהבין תוכנית חילופית שתאפשר לדיירי המקום לחיות בתנאים משפרים.

בפגישה נוכחו מנני ראש העיר ו־30 התושבים הערבים אשר גינו את מעשה הרצח והכמינו עם ראש העיר, כי יש לעשות הכל כדי לשמור על השקט ולטפח את השיוויון בין תושבי העיר. כן נכח בפגישה מפקד תחנת המשטרה בעיר.

הורי פעוטה הסובלת מתסמונת דאון מבקשים סעד משפטי

הוריה של תינוקת שטרם מלאה לה שנה, מבקשים מבית־המשפט לחורות לקופת־חולים חכללית שלא להוציאה מבית־חחולים עד אשר יומצא משרד־הרווחה לילדה, משנת מוסדית מתאימה.

אורנה ויעקב ירושלמי מציינים בבקשה שהוגשה לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, באמצעות עו"ד שלומית אמיר, כי הפעוטה בת 3.85 ב־31.3.85 בבית"ח ביילינסון, סובלת מתסמונת־דאון. היא מונגולואידית וסובלת מפיגור עמוק. וחחורים מוכים בבית־המשפט לחכריח על בתם בפסולת־דין ולמנות לה אפוטרופוס על־פי חוק.

„ילדים כמו רחל זקוקים לחשגחה קבועה ולמסגרת שבה יטופלו בידי אנשי מקצוע, ורק בדרך זו יוכלו להתקדם" – נאמר בבקשה. „חחורים אינם מסוגלים לחעניק לרחל את המסגרת הדרושה לה. הם נמנעו קשות מעצם הלידה ונחונים במשבר נפשי עמוק. שאינו מאפשר להם לגייס כוחות־נפש הדרושים להתמודדות הקשורה בגידולה של רחל".

החורים מציינים, כי הם מטופלים בשני ילדים. הראחד בן ארבע וחשני בן שנתיים. וחאם נמצאת עתה בחודש השלישי להריונה. כל זח.

הוריה של תינוקת שטרם מלאה לה שנה, מבקשים מבית־המשפט לחורות לקופת־חולים חכללית שלא להוציאה מבית־חחולים עד אשר יימצא משרד־הרווחה לילדה, משנת מוסדית מתאימה.

אורנה ויעקב ירושלמי מציינים בבקשה שהוגשה לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, באמצעות עו"ד שלומית אמיר, כי הפעוטה בת 3.85 ב־31.3.85 בבית"ח ביילינסון, סובלת מתסמונת־דאון. היא מונגולואידית וסובלת מפיגור עמוק. וחחורים מוכים בבית־המשפט לחכריח על בתם בפסולת־דין ולמנות לה אפוטרופוס על־פי חוק.

„ילדים כמו רחל זקוקים לחשגחה קבועה ולמסגרת שבה יטופלו בידי אנשי מקצוע, ורק בדרך זו יוכלו להתקדם" – נאמר בבקשה. „חחורים אינם מסוגלים לחעניק לרחל את המסגרת הדרושה לה. הם נמנעו קשות מעצם הלידה ונחונים במשבר נפשי עמוק. שאינו מאפשר להם לגייס כוחות־נפש הדרושים להתמודדות הקשורה בגידולה של רחל".

החורים מציינים, כי הם מטופלים בשני ילדים. הראחד בן ארבע וחשני בן שנתיים. וחאם נמצאת עתה בחודש השלישי להריונה. כל זח.

דבריו, מוגע מהם לטפל בעצמם ברחל חקטנה.

בבקשה מסופר: כי החורים פנו אל הדיסה לוי. המנחלת מוסד יחיד במינו במדינה ומטפלת בילדים חסובלים מתסמונת־דאון, לדבריהם. נוכנה הדיסה לוי לקבל את חקטינה תחת חסותה. כאשר תנאי חמעון שהיא ישאפשרו זאת.

„טובתה של רחל דורשת, שהיא תועבר מביתי" החולים למען שמנהלת נב' לוי". נאמר בבקשה. „דיי לחבטיח שאכן כך יעשה – פנו המבקשים לבית־המשפט ובקשו לחוציא צו מניעה זמני, במעמד צד אחד. נגד קופת־חולים חכללית. אות כדי לאסור על המשיבה לחוציא את חקטינה רחל מחמרכז חרפואי ביילינסון.

חשופט חיים פורת פירג לדון בבקשה במעמד צד אחד. נוכח חיות חילדה 9 חודשים בבית־חחולים. קבע חשופט. יתנכן שיש חשיבות לכך שנציגי חשירות למען חילד. או מקיד סעד יחיו נוכחים בשמיעת הבקשה.

„אי־לכך חזמין חשופט פורת את ב"כ חיועץ המשפטי ומשרד חעבודה וחרווחה לחיות נוכחים בשמיעת הבקשה מחר ב־26.1.86". (עתים)

מאסר עולם לרוצח החייל אברהם סורק בחברון

מאסר עולם חוזמ אתמול על רוצח חייל המילואים בחברון ר"ב אברהם סורק. האני ראיוויר מעיר בבר בן 21 מחברון, בבית־דין הצבאי ברמאללה.

הנאשם הורשע בכך כי לפני 4 חודשים גרם למותו של חייל המילואים שעמד על משמרתו בקסבה של חברון, בו חתבצרו בשעתו חברי הכנסת. הנאשם דקר את אברהם סורק בסכין וניסה לרצוח חייל מילואים נוסף, ר"ב אריה בורנשטיין. שעמד על משמרתו ביחד עם המנוח. בורנשטיין נפצע באורח ביינוני.

הנאשם נחפש זמן קצר אחרי ביצוע הרצח, וחתברר כי לא חשתייך לארגון חבלה וביצע את הפיגוע מתוך יוזמה אישית.

שופטי בית־דין הצבאי ברמאללה, אל"מ אלי הבר, סא"ל יעקב לידו ורס"ן חיים מרינה הרשיעו את הנאשם ברצח וכנסיון לרצח, וגזרו עליו, כאמור, מאסר עולם.

כאשר ניתנה לנאשם זכות הדיבור אמר: „אני אסיר מלחמה. רצחתי בעד חברון, מקום מגורי אני וסבי. אילחם עד הנצחון". (עתים)

כל מדדי המניות ירדו השבוע — נמשך ייסוף השקל

מאת אלחנן הורוביץ

חשבוע ירדו כל מדדי ה־שערים של המניות ונמשך ייסוף חשקל בממ לדולר. אתמול נבשלה אחת משתי הנפקות בנק ישראל. נחלשה מגמת הירידה במניות הרחשוויות. במניות החסקיר חתקרם עודף חתיצע למיליון ש"ח. בשוק איגרות חחוב המתבסס עודפי חביקוש לצמודות לדולר ב־0.6 מיליון ש"ח ועודפי חיצע בצמודות לדולר ב־2.8 מיליון ש"ח.

חציבור הכנים אתמול 700 מיליון ש"ח בקרנות הנאמנות „הסולידיות", ובמקבל 200 מיליון ש"ח ממסחטות בחשקעות במניות.

שער הדולר ירד ב־0.12 אג', ב־0.08% ל־1.4895 ש"ח. דולר לנוטעים לחריל ירד ל־1.7668 ש"ח. דולר שחוה נע בירידה בין 1.605 ל־1.613 ש"ח.

חשבוע ירדו חשערים ויציגים ב־1% דולר — 0.76 לישש"ח — 0.50 מ"ג — 0.84 מ"ג — 0.87 מ"ג — 0.92 מ"ח.

בנק ישראל הציע אתמול לציבור ירדו ב־% אי ד' ב' — 2.5 ריסקונט ב' — 20.4 מרחיי מל — 2.2 מועלים מע' — 10.0 מועלים ש' — 20.4 מועלים מ' — 20.1 כלל מ"ד — 11.6 בלל — 8.7 מיטון סחר ו — 1.8. התשואות חשנתיות במנויות שבחן נעו בין 13.34% ל־13.75%. חמועלים ע"ש — 13.58, חמועלים למכ"ו — 13.60%.

חשבוע — 1.1.86 ועד 5.1.86 — יקדו כל מדדי חשערים של חמניות. חירידה הגדולה ביותר — ב־4.2% — נרשמה במניות בנקים מסחריים שאינם בחסדר. מניות הבנקים המסחריים שבחסדר ירדו ב־1%. חירידה חקטנה ביותר — בחמישיית אחוז — היתה במניות חיפושי נפט, שאופציותיהן ירדו ב־10.3%.

ערך חשוק של איגרות־חוב ירד חשבוע ב־0.4%.

במעלות מקרי חסוקר נע אתמול חתשואות חשדשות בין 2.03% ל־2.78%, חוך מחחור של 849 אלפי ש"ח.

בשוק איגרות חדוב עלו אתמול חמכורות. לעוד. בשלוש אחוז כי המכוצע, בעוד שחמכורות לדולר ורדו בשליש אחוז. במסדרע. וחמחור בשוק אג"ח חתקרב ל־3.6 מיליון ש"ח.

גלגלי הבורסה

שתי הנפקות של איגרות חוב צמודות למיכרז: אחת מסוג „שגיא" בערך נקוב של 10 מיליוני ש"ח במחיר מינימום של 88% ערוך נקוב ואחת מסוג „רמון" בערך נקוב של 10 מיליוני ש"ח במחיר מינימום של 86% ערוך נקוב. 90% מערך נקוב. הנפקת „שגיא" נמכרה בקרן במחיר של 86% מערכה הנקוב. לעומתה נמכרן מהנפקת „רמון" רק 9.7 מיליון ש"ח במחיר המקורי של 90%.

בשוק המניות ירדו אתמול 160 שערים, לעומת 122 שעלו ו־114 שנשארו בלי שינוי. מחם ירדו 28 ב־5% ויותר ו־46 עלו ב־3% ויותר. נרשמו 9 „קנים כלבי". ורק 1 „מוכרים כלבי".

המחזור בשוק המניות הסתכם ב־4.5 מיליון ש"ח. מזה כ־2.2 מיליון ש"ח במניות חחסדר. המגמה הפעילה ביותר היתה של בנק הפועלים ע"ש שחסחוחוה. בה נלבר הגיע ל־804 מיליון ש"ח.

במניות חבנקים המסחריים שבחסדר, שרדה אתמול מגמה ירידה. עלתה רק אגוד ו־0.4%.

כ־2000 סוגי סירות ומפרשיות מוצגות בתערוכת הגדולה בסאריש. בתמונה: קבוצת סירות שחרטומן פונה פנימה בצורה מיקריות של עלי כותרת כפי שנקלטה בעדשת המצלמה. (מצלמה: אי.פי.)